

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

1. Ocenie podlegają:

- a) wiedza,
- b) umiejętności,
- c) aktywność na lekcji,
- d) wkład pracy i zaangażowanie.

2. Wiedza i umiejętności są sprawdzane poprzez:

- kartkówka: obejmuje materiał do trzech godzin lekcyjnych wstecz,
- sprawdzian: obejmuje większą partię materiału,
- praca klasowa: obejmuje dział programowy,
- test,
- wypracowanie, dyktando,
- odpowiedzi ustne na lekcjach,
- zadania domowe, zeszyt
- aktywność na zajęciach,
- indywidualne lub zespołowe opracowanie i prezentacja referatów, tekstów, wystąpień, pokazów i innych,
- konkursy przedmiotowe ,
- wytwory pracy własnej ucznia,
- opracowanie i wykonanie pomocy dydaktycznych,
- udział w dyskusjach.

Zeszyt przedmiotowy – sprawdzeniu podlega:

- estetyka pisma,
- systematyczność zapisów,

- strona graficzna,
- poprawność zapisu z tablicy.

Zadania domowe obejmują ćwiczenia z nauki o języku, literaturze oraz dłuższe wypowiedzi przewidziane w programie nauczania, a także zadane do przeczytania lektury i teksty w podręczniku.

Czytanie – ocenie podlegają:

- technika czytania (czytanie głośne i wyraźne),
- ciche czytanie ze zrozumieniem,
- czytanie z uwzględnieniem celu (np. informacja, przeżycie).

Wypowiedzi ustne obejmują:

- dłuższe wypowiedzi na określony temat,
- recytację poezji i fragmentów prozy.

Sprawdziany:

- literackie i językowe (w tym dyktanda),
- sprawdziany z nauki o języku,

Prace klasowe – w formie dłuższego wypracowania lub wypracowania połączonego z testem czytania ze zrozumieniem – ich liczba zależy od polonisty.

Zadania dodatkowe obejmują:

- udział w konkursach,
- samodzielne przygotowanie pomocy dydaktycznych (materiały związane z tematyką lekcji),
- czytanie i prezentację utworów literackich spoza kanonu lektur .

a) prace pisemne:

- kartkówki niezapowiedziane obejmują materiał trzech ostatnich lekcji,
- kartkówki zapowiedziane obejmują materiał określony przez nauczyciela,
- sprawdzian, praca klasowa, test obejmuje materiał określony przez nauczyciela. Każda praca poprzedzona jest powtórzeniem zakresu materiału,
- uczeń, który jest nieobecny podczas pracy pisemnej, pisze pracę w terminie ustalonym z nauczycielem.

b) prace pisemne są oceniane według następującej punktacji:

Przedział procentowy liczby punktów	Ocena
0% - 30%	niedostateczny
31% - 44%	dopuszczający
45% - 64%	dostateczny
65% - 80%	dobry
81% - 99%	bardzo dobry
100%	celujący

c) przy ocenie wypowiedzi pisemnych (klasowych i domowych) bierze się pod uwagę następujące kryteria:

- sposób ujęcia tematu i zakres jego rozwinięcia,
- zachowanie przyjętej lub narzuconej tematem formy wypowiedzi,
- kompozycję,
- język i styl wypowiedzi,
- ortografię i interpunkcję,
- estetykę zapisu.

d) przyjmuje się następujące zasady oceniania dyktand:

0 bł. ort. – cel

1 bł. ort. – bdb

2 bł. ort. – db+

3 bł. ort. – db

4 bł. ort. – dst. +

5 bł. ort – dst

6 bł. ort. – dps

7 bł. ort. - ndst

Uwaga! Błędy przelicza się według następujących reguł:

Ortografia

Za błąd zasadniczy uznajemy naruszenie podstawowych zasad pisowni ó-u, rz – ż, ch – h, wielka i mała litera, „nie” z czasownikami, rzeczownikami i przymiotnikami oraz pisowni głosek nosowych. Pozostałe błędy uznajemy za drugorzędne. Nie bierzemy pod uwagę usterek ortograficznych: fonetyczny zapis nazwiska obcego pochodzenia itp. Nie uwzględniamy pisowni „nie” z imiesłowami przymiotnikowymi.

1 błąd zasadniczy = 2 błędy drugorzędne

Interpunkcja:

Za zasadniczy błąd uznajemy brak przecinka oddzielającego wyliczenia, zdanie podrzędne od nadrzędnego, brak lub nadmiar przecinków w zdaniach współrzędnych. Pozostałe błędy w zakresie interpunkcji traktujemy jako drugorzędne.

1 błąd zasadniczy = 2 błędy drugorzędne

Nauczyciel, na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, dyslektykom i dysortografikom nie obniża punktów za ortografię i interpunkcję.

Wszystkie prace klasowe uczniów musi poprawić, czyli dokonać analizy i korekty popełnionych błędów.

UWAGA! Praca nie na temat oceniona będzie na ocenę niedostateczną.

e) aktywność na lekcji

Aktywność jest nagradzana plusem (+). Po zdobyciu trzech plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą lub po zdobyciu pięciu plusów otrzymuje ocenę celującą.

Formy oceny bieżącej mają odpowiednie wagi:

Formy aktywności	Wagi
Praca klasowa	3
Sprawdzian /test	3
Czytanie książek (lektur z podstawy programowej i innych)	3
Osiągnięcia w konkursach gminnych, powiatowych, rejonowych, wojewódzkich	3
Kartkówki	2
Zadania dodatkowe – projekt, prezentacja itp.	2
Praca na lekcji – samodzielne wnioskowanie i argumentowanie	2
Dyktando	2
Zadania domowe – dłuższe formy	2
Osiągnięcia w konkursach szkolnych	2
Zadania domowe	1
Praca w grupach	1
Aktywność na lekcji	1
Zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń i inne wymagane przez nauczyciela	1
Czytanie	1
Recytacja	1

Podstawą do wystawienia oceny śródrocznej i rocznej są oceny częściowe, które mają określoną wagę. Wszystkie oceny częściowe są brane pod uwagę przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej, która nie musi być średnią arytmetyczną tych ocen.

3. Zadanie domowe i przygotowanie do lekcji.

- Uczeń ma prawo dwa razy w semestrze nie odrobić zadania domowego lub nie przygotować się do zajęć. Każdy następny nieusprawiedliwiony brak zadania domowego lub nieprzygotowanie powoduje otrzymanie oceny niedostatecznej.
- Brak zadania domowego lub nieprzygotowania uczeń musi zgłosić na początku lekcji ,po wejściu nauczyciela do klasy.
- Uczeń nie może zgłosić nieprzygotowania przed zapowiedzianą kartkówką lub sprawdzianem.

4. Ocena śródroczna i roczna.

Ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną wszystkich ocen zdobytych przez ucznia.

5. Zasady i formy poprawiania osiągnięć uczniów.

- a) uczeń ma prawo do informacji i uzasadnienia każdej otrzymanej oceny,

- b) uczeń ma prawo poprawić każdą ocenę niedostateczną z pracy pisemnej lub każdą inną ocenę, jeśli nauczyciel wyrazi zgodę w terminie dwóch tygodni po jej otrzymaniu,
- c) każda ocena uzyskana z poprawy (niższa lub wyższa od poprawianej) jest wpisywana do dziennika lekcyjnego,
- d) po każdej pisemnej pracy klasowej dokonuje się analizy i poprawy błędów w zależności od potrzeb zespołu klasowego,
- e) uczeń nieobecny pisze pracę pisemną w terminie ustalonym przez nauczyciela, (kartkówkę do 1 tygodnia, a dłuższe prace pisemne do 2 tygodni od momentu powrotu do szkoły).

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Słowa z uśmiechem* klasa 4

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział I Przygody dnia codziennego					
„Do zobaczenia, wakacje... Wracamy do szkoły!”. René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, <i>Nowe przygody Mikołajka</i> (fragment)	- wymienia postacie z opowiadania - czyta ze zrozumieniem informacje o autorze oraz ilustratorze tekstu - formułuje obietnicę w formie zdania pojedynczego	- zna pojęcie <i>bohater</i> - podaje nazwisko autora oraz nazwisko ilustratora tekstu - formułuje obietnicę w formie wypowiedzenia złożonego	- wyjaśnia pojęcie <i>bohater</i> - podaje dodatkowe informacje o autorze tekstu - formułuje rady	- wskazuje głównego bohatera i określa jego rolę - wyjaśnia rolę autora tekstu oraz rolę ilustratora - formułuje rady, dbając o jednolitość stylistyczną wypowiedzi - używa we właściwym kontekście słowa <i>kreatywny</i>	opisuje przedmioty, proponując twórcze i nietypowe podejście do ich funkcji
Bohaterowie twoich lektur przedstawiają się – rady dla mówiących	- wypisuje formy powitania z tekstu - przedstawia się, podając podstawowe informacje o sobie	- cytuje słowa prezentacji z tekstu - przedstawia się w kilku zdaniach, podając bardziej szczegółowe informacje o sobie	- dopasowuje formy powitania i przedstawiania się do różnych sytuacji komunikacyjnych - opowiada o swoich zainteresowaniach	- omawia zasady grzeczności obowiązujące w sytuacji powitania i przedstawiania się - przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej	- objaśnia funkcję komunikacji niewerbalnej w sytuacji powitania - omawia sposoby powitania i przedstawiania się w różnych kręgach kulturowych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
A, be, ce ... uczyć się. Zabawa literami. Alfabet	- zna kolejne litery alfabetu - układa wyrazy w kolejności alfabetycznej przy niewielkim wsparciu nauczyciela	- wymienia bezbłędnie kolejne litery alfabetu - układa samodzielnie wyrazy w kolejności alfabetycznej	- wymienia dwuznaki stosowane w polskim piśmie - wykorzystuje znajomość alfabetu do zadań praktycznych	- układa teksty ułatwiające zapamiętanie alfabetu - używa ze zrozumieniem terminów <i>pierwodruk, autograf, rękopis</i> - posługuje się związkiem frazeologicznym <i>być alfą i omegą</i> we właściwym kontekście	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat alfabetu w różnych sytuacjach problemowych
Aby odróżnić literę od głoski, wystarczy choć trochę znać język polski. Głoska a litera	- zna pojęcia <i>głoska</i> i <i>litera</i> - dzieli wyrazy o prostej budowie na litery i głoski	- wymienia różnice między głoską a literą - dzieli wyrazy z dwuznakami na litery i głoski	- podaje przykłady wyrazów z dwuznakami - dzieli wyrazy ze spółgłoskami miękkimi i zmiękczonej na litery i głoski	- podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek - analizuje wpływ pojedynczych głosek na znaczenie słów	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter i głosek w różnych sytuacjach problemowych
Nasze fonetyczne troski... Samogłoski i spółgłoski	wie, że głoski dzielą się na samogłoski i spółgłoski	wymienia wszystkie samogłoski w języku polskim, odróżnia samogłoski od spółgłosek	objaśnia różnicę w wymowie spółgłosek i samogłosek	objaśnia funkcję samogłosek w tworzeniu wyrazów	kreatywnie wykorzystuje wiedzę na temat samogłosek i spółgłosek w tworzeniu gier i zabaw językowych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Co się może zdarzyć, gdy głowa pełna marzeń?” Joanna Kulmowa, <i>Marzenia</i>	- zna pojęcie <i>wers</i> - określa swój stosunek do szkoły - opowiada w kilku zdaniach o swoich marzeniach	- objaśnia pojęcie <i>wers</i> - określa stosunek osoby mówiącej do szkoły - opowiada, o czym można marzyć w szkole	- cytuje wersy wiersza - wymienia przyczyny niechęci osoby mówiącej do szkoły - cytuje fragmenty wiersza na temat wyglądu i zachowania marzeń z wiersza	- porównuje układ zapisu wiersza i prozy, wymienia różnice - objaśnia fragmenty tekstu o przenośnym znaczeniu - opisuje marzenie w sposób metaforyczny	analizuje tekst na poziomie metaforycznym
„Pierwsza pomoc w szkolnych wypadkach”. Słownik ortograficzny	korzysta ze słownika ortograficznego w celu poprawnego zapisu wyrazów	analizuje budowę słownika ortograficznego	analizuje sposób zapisu haseł w słowniku ortograficznym	- analizuje sposób zapisu skrótów oraz innych informacji w słowniku - korzysta ze słownika internetowego	sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaćzy i innych informacji
„Dzieci listy piszą... zabawne potyczki z epistolografią”. List – rady dla piszących Grzegorz Kasdepke, <i>List</i> (fragment)	- prezentuje bohaterów opowiadania - czyta ze zrozumieniem rady dla piszących list tradycyjny i e-mail - pisze krótki, komunikatywny list tradycyjny oraz e-mail na dowolny temat	- opowiada krótko o najważniejszych zdarzeniach z opowiadania - omawia rady dla piszących list tradycyjny - pisze poprawny kompozycyjnie list tradycyjny oraz e-mail na zadany temat	- wymienia powody wzmożonej korespondencji listownej i e-mailowej - omawia rady dla piszących e-mail - pisze list tradycyjny oraz e-mail na zadany temat, uwzględnia wymogi formy wypowiedzi	- wyjaśnia przyczyny zachowania bohaterów - omawia zasady grzeczności stosowane w korespondencji - wskazuje różnice między listem tradycyjnym i e-mailem - pisze poprawne językowo, kompozycyjnie i stylistycznie listy w formie tradycyjnej i elektronicznej	pisze poprawne językowo i konstrukcyjnie listy tradycyjne i elektroniczne cechujące się nietypowym, oryginalnym podejściem do tematu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I kłopoty sprawić może, lecz ćwiczenie ci pomoże. O różnych funkcjach głoski <i>i</i>	wie, że <i>i</i> jest samogłoską, może tworzyć wyrazy, podaje przykłady tej funkcji	wie, że <i>i</i> zmiękcza spółgłoski, podaje przykłady tej funkcji	objaśnia, kiedy <i>i</i> oznacza samogłoskę, a kiedy jest znakiem miękkości, podaje przykłady tych funkcji	podaje przykłady, kiedy <i>i</i> oznacza samogłoskę, a jednocześnie jest znakiem miękkości	formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom zapamiętanie funkcji głoski <i>i</i>
Pa-lu-szek i głów-ka to szkol-na wy-mów-ka. O sylabach	- zna pojęcie <i>sylaba</i> - dzieli wyrazy na sylaby	- objaśnia pojęcie <i>sylaba</i> - wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska	zna zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii	poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je na sylaby	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych
„Igrzyska ortograficzne”. Pisownia wyrazów z <i>rz</i>	dostreaga trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>rz</i> w podanym zestawie ortogramów	zna reguły pisowni <i>rz</i>	stara się stosować reguły pisowni <i>rz</i> w podanym zestawie ortogramów	poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz</i> w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Co by tu jeszcze zrobić, koledzy, co by tu zrobić?”. Czasownik i jego znaczenia	- wymienia pytania, na które odpowiada czasownik - wie, że czasownik jest odmienną częścią mowy	- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy - rozpoznaje i tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika - rozpoznaje i tworzy formę czasu przeszłego czasownika	- wie, że czasownik nazywa czynności i stany - rozpoznaje i tworzy formę osoby czasownika - odmienia czasownik przez osoby	- odróżnia czynności od stanów - stosuje poprawne formy gramatyczne czasownika - stosuje świadomie formy czasu przeszłego i teraźniejszego czasownika w opowiadaniu	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników
„O ekscentrykach przy okazji bezokolicznika”. Formy osobowe i nieosobowe czasownika	- wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej - podaje przykłady bezokoliczników	- rozdziela czasowniki w formie osobowej i nieosobowej - wie, że wymawiane tak samo zakończenia -źć, -ść są zapisywane w różny sposób	- przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie - zna i stosuje zasady pisowni -źć, -ść, -qć w zakończeniach bezokolicznika	- dopasowuje czasowniki w bezokoliczniku do wybranych frazeologizmów - poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące osobowych i nieosobowych form czasowników

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kłopotliwa wizyta z myszą w tle”. Małgorzata Musierowicz, <i>Szósta klepka</i> (fragment)	- wymienia zapamiętanych bohaterów - opowiada krótko o głównym zdarzeniu w tekście - omawia zdarzenia przedstawione na ilustracjach	- wymienia wszystkich bohaterów tekstu - zna pojęcie <i>zdarzenie</i> - nadaje tytuły rysunkom	- określa rolę poszczególnych bohaterów w przygotowaniach do wizyty - objaśnia pojęcie <i>zdarzenie</i> - nadaje tytuły wszystkim rysunkom	- wyjaśnia przyczyny zdenerwowania państwa Żaków - objaśnia, w jaki sposób wybrane zdarzenie z tekstu wpłynęło na zmianę sytuacji bohaterów - nadaje jednolite stylistycznie tytuły wszystkim rysunkom	tworzy oryginalny pod względem treści i formy poradnik tematyczny
Napisać plan ramowy? Z Pippi to frajda nie z tej ziemi! Plan ramowy – rady dla piszących Astrid Lindgren, <i>Pippi Pończoszanka</i> (fragment)	- czyta uważnie tekst - zna pojęcie <i>opis</i> - dopasowuje większość tytułów do odpowiadających fragmentów tekstu - przy wsparciu nauczyciela skraca większość wypowiedzi - czyta rady dla piszących plan ramowy - zapisuje plan ramowy odtwórczy uwzględniający większość zdarzeń	- formułuje pytania do tekstu - objaśnia pojęcie <i>opis</i> - dopasowuje wszystkie tytuły do odpowiadających im fragmentów tekstu - samodzielnie skraca większość wypowiedzi - zapisuje plan ramowy odtwórczy uwzględniający wszystkie zdarzenia	- cytuje fragmenty tekstu - wyszukuje elementy opisu w tekście - porządkuje większość podanych zdarzeń zgodnie z chronologią - samodzielnie skraca wszystkie wypowiedzi - zapisuje plan w formie wypowiedzi bez czasownika	- ocenia prawdziwość twierdzeń dotyczących tekstu - opisuje elementy wyglądu bohaterki - porządkuje wszystkie podane zdarzenia zgodnie z chronologią - tworzy jednolite językowo wypowiedzi w różnych formach	opisuje bohaterkę, wykorzystując informacje spoza tekstu, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dobry żart tynfa wart”. Pisownia wyrazów z ż	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni ż w podanym zestawie ortogramów	zna reguły pisowni ż	stara się stosować reguły pisowni ż w podanym zestawie ortogramów	- poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ż w podanym zestawie ortogramów - poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ż	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ż
Kto ma pilota, ten ma władzę. Maciej Wojtyśko, <i>Bolek i Lolek. Straszne skutki oglądania telewizji</i> (fragment) – radę dla czytających	- czyta tekst w sposób umożliwiający zrozumienie treści - wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu - formułuje krótką wypowiedź wyrażającą prośbę - wypowiada się na temat swoich doświadczeń związanych z oglądaniem telewizji	- czyta poprawnie tekst, wyznacza granice zdań - czyta poprawnie wypowiedzi bohaterów tekstu, oddając ich uczucia i emocje - formułuje kulturalną wypowiedź wyrażającą prośbę - wypowiada się na temat zasad oglądania telewizji w swoim domu	- czyta płynnie tekst, zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne, podkreśla głosem ważne słowa - porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora - formułuje wypowiedź wyrażającą prośbę i podaje jej uzasadnienie - ocenia, jak oglądanie telewizji wpłynęło na zachowanie bohaterów opowiadania	- czyta tekst, stosuje odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści - objaśnia pojęcie <i>dialog</i> i omawia sposób jego zapisu w tekście - dobiera przemyślane argumenty uzasadniające prośbę - objaśnia komizm sytuacji przedstawionej w opowiadaniu	twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach informacje wyszukane w sieci

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Tańczę, śpiewam i maluję, czyli jak się relaksuję”. Czas teraźniejszy czasowników	- zna pojęcie <i>czas teraźniejszy czasownika</i> - używa <i>nie</i> z czasownikami w przeczeniach	- wyszukuje i wskazuje czasowniki w czasie teraźniejszym - zna regułę pisowni <i>nie</i> z czasownikami	- odmienia według wzoru czasowniki w czasie teraźniejszym przez osoby i liczby - stara się stosować reguły pisowni <i>nie</i> z czasownikami	- zapisuje poprawne formy gramatyczne czasowników w czasie teraźniejszym - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z czasownikami	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat czasu teraźniejszego czasowników - poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie teraźniejszym
„Nie dajmy się zaczarować telewizorom”. Stanisław Grochowiak, <i>Telewizor</i>	- wyszukuje w tekście fragmenty dotyczące wyobraźni - wypowiada się na temat wyobraźni na podstawie własnych doświadczeń - prezentuje w krótkiej wypowiedzi ulubiony program telewizyjny	- cytuje fragmenty wiersza dotyczący wyobraźni - wyszukuje w tekście konkretne rzeczy, ukazane w nietypowym kontekście - prezentuje ulubiony program, uzasadnia wybór	- podaje synonimy rzeczownika <i>wyobraźnia</i> - wymienia filmy przywołane w wierszu, nadaje im tytuły - wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z oglądania telewizji	- wyjaśnia znaczenie słowa <i>wyobraźnia</i> - wybiera tezę najtrafniej oddającą sens wiersza - omawia w kontekście wiersza zagrożenia związane z oglądaniem telewizji	wyraża własny punkt widzenia na temat programów telewizyjnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wehikułem czasu w...”. Czas przeszły czasowników	- zna pojęcie <i>czas przeszły czasownika</i> - wie, że czasowniki w czasie przeszłym występują w różnych rodzajach	- wyszukuje i wskazuje czasowniki w czasie przeszłym - wie, że czasowniki w czasie przeszłym odmieniają się przez osoby, liczby i rodzaje	- odmienia czasowniki przez rodzaje - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z czasownikami	- funkcjonalnie używa form czasu przeszłego w tekście - przekształca wypowiedzenia, stosując odpowiednie formy rodzaju czasownika	- wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasu przeszłego czasowników - poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym
„Tajemnica goni tajemnicę”. Liliana Bardijewska, <i>Dom ośmiu tajemnic</i> (fragment)	- wymienia kolejne zdarzenia z tekstu - zna pojęcie <i>narrator</i> - wypowiada się na temat sposobu rozwiązywania sporów	- opowiada o zdarzeniach z tekstu - objaśnia pojęcie <i>narrator</i> - zna pojęcie <i>argument</i>	- określa precyzyjnie miejsca zdarzeń - objaśnia pojęcie <i>narracja</i> - objaśnia funkcję argumentu w wypowiedzi	- wykorzystuje informacje z przypisów w opowiadaniu o zdarzeniach - analizuje wiedzę narratora o zdarzeniach i bohaterze - formułuje wypowiedź zawierającą argumenty odwołujące się do doświadczenia ucznia	- wyszukuje w tekście informacje wyrażone pośrednio (ukryte) na temat stanu i uczuć bohatera - wyraża własny punkt widzenia na temat sposobu rozwiązywania sporów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy wróżka prawdę ci powie?”. Czas przyszły czasowników	- zna pojęcie <i>czas przyszły czasownika</i> - tworzy formy czasu przyszłego czasowników	- wyszukuje i wskazuje czasowniki w czasie przyszłym - wie, że czas przyszły ma formę prostą i formę złożoną - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z czasownikami	- odmienia przez osoby i liczby czasowniki w czasie przyszłym w formie prostej i złożonej - wie, że czasownik może mieć tylko jedną z form czasu przyszłego: prostą lub złożoną	- odmienia czasowniki w czasie przyszłym przez rodzaje - stosuje poprawne formy gramatyczne czasowników w czasie przyszłym	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat czasu przyszłego czasowników
„Zobaczyć ducha”. Anna Onichimowska, <i>Duch starej kamienicy</i> (fragment)	- podaje najistotniejsze informacje o głównym bohaterze - określa czas i miejsce zdarzeń - wyodrębnia zdarzenia - zna pojęcie <i>świat przedstawiony</i>	- przedstawia głównego bohatera - wymienia na podstawie definicji elementy świata przedstawionego	- wyjaśnia, na czym polega odmienność bohatera - objaśnia pojęcie <i>świat przedstawiony</i> - zna pojęcie <i>fikcja literacka</i>	- pisze informację na temat bohatera do publikacji tematycznej - wyjaśnia funkcję autora i funkcję narratora - analizuje różnice między światem rzeczywistym a fikcją literacką	twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach informacje wyszukane w internecie

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Latać każdy może - jeden lepiej, drugi ...”. Janusz Christa <i>Kajko i Kokosz. Szkoła latania</i> (fragment)	• czyta ze zrozumieniem komiks • omawia elementy świata przedstawionego w utworze • czyta informacje na temat komiksu • tworzy jeden rysunek komiksowy	• omawia sposób zapisu wypowiedzi i myśli bohaterów komiksu • wskazuje konsekwencje zdarzeń • podaje najważniejsze informacje o historii polskiego komiksu	• wskazuje słowa narratora oraz określa sposób oddania ruchu postaci w komiksie • omawia reakcje bohaterów na niespodziewane zdarzenie • uzupełnia zdanie definiujące komiks • tworzy prosty komiks na podstawie lektury	• uzasadnia przyczyny zapisu niektórych wyrazów wielkimi literami • prezentuje humorystyczne elementy opowieści, określa typ komizmu • prezentuje informacje na temat popularnych serii komiksowych	• tworzy komiks cechujący się ciekawym ujęciem tematu i bogactwem środków charakterystycznych dla tego tekstu kultury
„Przygody są po to, by o nich opowiadać”. Opowiadanie odtwórcze – rady dla piszących	• czyta rady dla piszących opowiadanie • zna kompozycję opowiadania • zna pojęcie <i>akapit</i> • przy wsparciu nauczyciela pisze krótkie opowiadanie odtwórcze	• zna określenia czasu charakterystyczne dla różnych części kompozycyjnych opowiadania • omawia informacje zamieszczone w kolejnych akapitach tekstu • pisze krótkie opowiadanie odtwórcze, korzystając z rad dla opowiadających	• zna funkcję związków przyczynowo-skutkowych w opowiadaniu • rozumie funkcję akapitu w tekście • pisze rozbudowane opowiadanie odtwórcze	• dostrzega wpływ środków językowych na narrację • konsekwentnie stosuje podział na akapity w swojej wypowiedzi • pisze poprawne językowo i kompozycyjnie opowiadanie odtwórcze	• pisze bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział II Świąteczne nastroje					
„Rodzinny detektyw na tropie”. Jan Twardowski, <i>Nowe patyki i patyczki</i> (fragment)	• stosuje podstawowe słownictwo nazywające pokrewieństwo • zna pojęcie <i>zdrobnienie</i> • przedstawia w uproszczonej formie graficzny obraz historii swojej rodziny	• tworzy zdrobnienie od podstawowej formy imienia • wykonuje schematyczne, niezbyt rozbudowane drzewo genealogiczne	• sporządza listę członków bliższej i dalszej rodziny bohatera • podaje przykłady zdrobnień innych niż imiona • wykonuje rozbudowane drzewo genealogiczne	• prezentuje rodzinę bohatera opowiadania, używając w poprawnym kontekście różnych słów określających pokrewieństwo • tworzy różne zdrobnienia jednej formy imienia • wykonuje drzewo genealogiczne uzupełnione rysunkami lub zdjęciami członków swojej rodziny	• wykonuje oryginalne pod względem formy drzewo genealogiczne, zawierające ciekawe rozwiązania graficzne
„Kto i co się schowało na zdjęciu, które przetrwało?”. Rzeczownik i jego znaczenia	• zna pojęcie <i>rzeczownik</i>	• wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik • podaje rzeczowniki nazywające osoby o przeciwstawnych cechach	• rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy • podaje różne znaczenia tego samego rzeczownika	• wyróżnia kategorie znaczeniowe rzeczownika • stosuje synonimy	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące rzeczownika i jego znaczenia

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wpadam do Soplicowa jak w centrum polszczyzny, tam się człowiek napije, nadysze ojczyzny”. Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragment)	- czyta z uwagą zamieszczony w podręczniku fragment <i>Pana Tadeusza</i> - wyszukuje informacje na temat czasu powstania wskazanych dzieł malarskich	- nadaje tytuł fragmentowi utworu - wypowiada się na temat bohaterów historycznych w utworze	- opowiada o zdarzeniach z punktu widzenia bohatera tekstu - wypowiada się na temat dzieł malarskich w odniesieniu do treści tekstu literackiego	- objaśnia pojęcie <i>epopeja narodowa</i> w odniesieniu do omawianego tekstu - opisuje bohatera, wykorzystując funkcjonalnie informacje z tekstu	tworzy opowiadanie zainspirowane treścią utworu, twórczo wykorzystując informacje z tekstu oraz inny źródeł
„Skarby wyciągnięte z lamusa”. Opis przedmiotu – rady dla piszących	- zna kompozycję opisu przedmiotu - przy wsparciu nauczyciela tworzy krótki opis przedmiotu	- używa ze świadomością celu określeń opisujących przedmioty - tworzy krótki opis przedmiotu, korzystając z rad dla opisujących przedmioty	- używa ze świadomością celu wyrazów bliskoznacznych oraz określeń wartościujących - tworzy opis przedmiotu, używając różnorodnych środków językowych	tworzy poprawny językowo i kompozycyjnie opis przedmiotu	tworzy bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu
„W szkolnej bibliotece szukam w kartotece...”. Liczba i rodzaj rzeczownika	- zna pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami	- rozpoznaje rodzaj rzeczownika na podstawie zaimków wskazujących - zna regułę pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami	- zna zasadę, że rzeczowniki mają przypisany rodzaj i nie odmieniają się przez rodzaje - stara się stosować regułę pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami	- tworzy samodzielnie formy podstawowe rzeczownika w celu określenia rodzaju - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z rzeczownikami	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące liczby i rodzaju rzeczownika

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mieć szerokie horyzonty”. Rzeczowniki własne i pospolite	- wie, że rzeczowniki dzielą się na własne i pospolite - zna reguły pisowni rzeczowników własnych i pospolitych	- wskazuje rzeczowniki własne - zapisuje imiona ludzi, zwierząt i miejsc wielką literą	- odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stara się stosować reguły pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w podanym zestawie ortogramów	- odróżnia poszczególne kategorie rzeczowników własnych i pospolitych - zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite w podanym zestawie ortogramów	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat rzeczowników własnych i pospolitych
„Uczucia w białoczerwonych barwach”. Władysław Bełza, <i>Katechizm dziecka polskiego (Kto ty jesteś?...)...</i>	- czyta z uwagą wiersz - opisuje sytuację przedstawioną na obrazie - wyszukuje wskazane informacje w słowniku ortograficznym - opisuje precyzyjnie polskie symbole narodowe	- określa temat utworu - wykorzystuje informacje o historii Polski w analizie utworu poetyckiego - objaśnia reguły pisowni wyrazu <i>ojczyzna</i> - opisuje polskie symbole narodowe	- określa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą - wyszukuje informacje z tekstu wyrażone wprost i pośrednio - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat reguł pisowni wyrazu <i>ojczyzna</i> - opisuje polskie symbole narodowe	- objaśnia znaczenie epitetu, odwołując się do treści utworu - analizuje ilustracyjny charakter dzieła malarskiego - wyraża opinię, uzasadniając swoje stanowisko - opisuje precyzyjnie polskie symbole narodowe	interpretuje treść utworu, odwołując się do kontekstów aksjologicznych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dziwne stworzenie w znajome przemienię”. Przymiotnik i jego znaczenia	zna pojęcie <i>przymiotnik</i>	wie, na jakie pytania odpowiada przymiotnik	rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy	dostrzega stylistyczną funkcję przymiotników	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące przymiotnika i jego znaczenia - opisuje postacie literackie, wykorzystując dodatkową wiedzę na ich temat, stosując funkcjonalnie różne przymiotniki
„Ciepłe dni w kolorze śliwkowym”. Liczba i rodzaj przymiotnika	- zna kategorie liczby i rodzaju przymiotnika - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami	- odmienia przymiotnik przez liczby i rodzaje - zna regułę pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami	- dopasowuje formę przymiotnika do formy rzeczownika - stara się stosować regułę pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami	- tworzy poprawne formy rodzajowe w liczbie mnogiej przymiotnika - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przymiotnikami	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące liczby i rodzaju przymiotnika

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dźwięki i słowa serce najbliższe”. Józef Wybicki, <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>	- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst - wyszukuje w podręczniku informacje o autorze słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> oraz dacie ustanowienia tego utworu hymnem państwowym - zna pojęcie <i>hymn narodowy</i> - cytuje powtarzające się fragmenty hymnu - zna pojęcia <i>zwrotka</i> - recytuje z pamięci fragmenty <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>	- wymienia postacie historyczne przywołane w tekście - podaje informacje o okolicznościach powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> - objaśnia pojęcie <i>hymn narodowy</i> - zna pojęcie <i>refren</i> - objaśnia pojęcie <i>zwrotka</i> na podstawie tekstu - recytuje z pamięci tekst <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> - korzysta z przypisów podczas lektury hymnu	- podaje kilka informacji na temat postaci historycznych z hymnu - wskazuje osobę mówiącą i uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu oraz informacji w podręczniku - wymienia zasady zachowania się podczas słuchania lub wykonywania hymnu - objaśnia pojęcie <i>refren</i> - dostrzega rytmotwórczą funkcję zwrotki - artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji	- wie, co łączy postacie historyczne przywołane w tekście hymnu - określa sytuację podmiotu lirycznego - wymienia okoliczności, w których wykonywany jest hymn państwowy - podaje wartości, które zostały przekazane w refrenie hymnu państwowego - podejmuje próby głosowej interpretacji recytowanego tekstu	analizuje i interpretuje tekst hymnu, posługując się swobodnie kontekstem historycznym
„Niezręcznie postąpili, błąd szybko naprawili”. Przysłówki i jego znaczenia	- zna pojęcie <i>przysłówek</i> - wie, że większość przysłówków pochodzi od przymiotników - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> z przysłówkami	- wie, na jakie pytania odpowiada przysłówki - tworzy przysłówki od przymiotników - zna reguły pisowni <i>nie</i> z przysłówkami	- rozpoznaje przysłówki wśród innych części mowy - odróżnia przysłówki pochodzące i nie pochodzące od przymiotników - stosuje reguły pisowni <i>nie</i> z przysłówkami	- określa funkcje przysłówka - używa odpowiednich przysłówków do objaśniania znaczeń frazeologizmów - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące przysłówka i jego znaczenia

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Człowiek żyje tak długo, jak długo trwa pamięć o nim”. Czesław Janczarski, <i>Kamienna płyta</i> Helena Bechlerowa, <i>Święto Zmarłych</i>	- czyta z uwagą wiersze - zna pojęcie <i>osoba mówiąca w wierszu</i> - przy wsparciu nauczyciela opisuje nagrobek pisarza, przedstawiony na ilustracji	- wskazuje w wierszu słowa związane ze świętem Wszystkich Świętych - objaśnia pojęcie <i>osoba mówiąca w wierszu</i> - wyszukuje informacje o zabytkowej nekropolii	- opisuje miejsce przywołane w wierszu - wypowiada się na temat osoby mówiącej w wierszu - objaśnia reguły dotyczące pisowni słowa cmentarz	- wypowiada się na temat treści wierszy, używając słów <i>pamięć, bohaterstwo</i> - analizuje różnicę w sposobie wypowiedzi podmiotu lirycznego w obu wierszach - ze zrozumieniem i we właściwym kontekście używa nazwy <i>nekropolia</i>	w sposób dojrzały i przemyślany wypowiada się na temat wartości w przywołanych wierszach
„Nadszedł wieczór andrzejkowy. Kto na wróżby jest gotowy?” Pisownia wyrazów z ó	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni ó w podanym zestawie ortogramów	zna reguły pisowni ó	stara się stosować reguły pisowni ó w podanym zestawie ortogramów	poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Skrzydłata kawaleria”. Kazimierz Szymeczko, <i>A to historia! Opowiadania z dziejów Polski</i> (fragment)	- określa temat opowiadania - zna pojęcie <i>geneza</i> - opisuje sytuacje przedstawione na obrazach - zna pojęcie <i>anegdota</i>	- wyszukuje wskazane informacje na mapie - ustala kolejność zdarzeń przywołanych w tekście - opisuje wygląd husarza, korzystając z różnych źródeł informacji - objaśnia znaczenie przydomka	- uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu - objaśnia pojęcie <i>geneza</i> - opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę fikcyjnej postaci - wyciąga wnioski na temat skutków zdarzeń - objaśnia treść anegdoty	- omawia miejsce i okoliczności zdarzeń na podstawie tekstu i mapy historycznej - podaje wyrazy bliskoznaczne do słowa <i>geneza</i> - rozpoznaje emocje wyrażone za pomocą różnych form ekspresji malarskiej	analizuje i interpretuje tekst, odwołując się swobodnie do kontekstu historycznego i kulturowego
„Kuchenne szaleństwa babci Urszuli”. Pisownia wyrazów z <i>u</i>	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>u</i> w podanym zestawie ortogramów	zna reguły pisowni <i>u</i>	stara się stosować reguły pisowni <i>u</i> w podanym zestawie ortogramów	poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>u</i> w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>u</i>
„Wielkie marzenia o małym psie”. Grzegorz Kasdepke, <i>Różga</i> (fragment)	- przedstawia krótko głównego bohatera opowiadania - wyjaśnia, co bohater musiał zrobić, aby dostać psa	- przedstawia innych bohaterów - opowiada o spacerach głównego bohatera - zna pojęcie <i>obrazowanie realistyczne</i>	- pisze krótką informację o bohaterze w jego imieniu - zapisuje najważniejsze szczegóły dotyczące spacerów bohatera - objaśnia pojęcie <i>obrazowanie realistyczne</i>	- opisuje przeżycia bohatera związane z nietypowym prezentem, ocenia prezent - odwołuje się do przykładów z tekstu, objaśniając pojęcie <i>obrazowanie realistyczne</i>	przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ortograficzne upominki”. Pisownia wyrazów z ó i u	- wyszukuje wyrazy z ó i u w podanym zestawie wyrazów - korzysta ze słownika ortograficznego	zapisuje wyrazy na mapie mentalnej utrwalającej reguły pisowni ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w podanym zestawie ortogramów	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó oraz u
„Radość świętowania”. Teofil Lenartowicz, <i>Mizerna cicha</i> (fragment)	- zna pojęcie <i>kolęda</i> - czyta ze zrozumieniem informację o szopkach krakowskich - nazywa emocje związane z lekturą tekstu	- objaśnia termin <i>kolęda</i> w odniesieniu do tekstu Lenartowicza - ocenia funkcję ilustracji - opowiada o tradycjach i zwyczajach bożonarodzeniowych obchodzonych w rodzinie	- zestawia przeciwstawne określenia z tekstu kolędy - porównuje tekst literacki z innym tekstem kultury - komentuje informacje na temat wierzeń dotyczących nocy wigilijnej	- uzasadnia użycie przeciwstawnych określeń w tekście kolędy - wymienia dodatkowe elementy do wzbogacenia szopki - tworzy rozbudowane opowiadanie związane tematycznie z Bożym Narodzeniem	tworzy opowieść – oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gdy ze starym spotyka się Nowy Rok”. Ludwik Jerzy Kern, <i>Bajka o Starym i Nowym Roku</i>	- wymienia sukces odniesiony w mijającym roku - wymienia bohaterów wiersza - zna pojęcie <i>przysłowie</i> - czyta informacje na temat pisowni świąt, dni świątecznych, obrzędów, zabaw i zwyczajów - zapisuje poprawnie jednym sposobem datę dzienną	- opowiada o sukcesie odniesionym w odchodzącym roku - przedstawia okoliczności spotkania Starego i Nowego Roku z wiersza - objaśnia pojęcie <i>przysłowie</i>, odwołuje się do jednego wybranego przykładu - zapisuje poprawnie nazwy świąt, zwyczaju i zabawy - zapisuje poprawnie dwoma sposobami datę dzienną	- opowiada o sposobach świętowania przyjscia Nowego Roku - opisuje bohaterów wiersza - analizuje treść przysłów - zapisuje nazwy podanych świąt, zwyczajów i zabaw, dopasowuje do nich daty - zapisuje poprawnie różne daty trzema sposobami	- podsumowuje mijający rok, analizując osiągnięcia i nabyte doświadczenia - konstruuje pytania kierowane do bohaterów wiersza - podaje przykłady kilku przysłów - omawia różnice w sposobach zapisu dat	tworzy logiczną wypowiedź ustną o charakterze podsumowującym, dbając o poprawność językową, odpowiednią kompozycję i bogate słownictwo
„Niech spełnią się życzenia”. Życzenia – rady dla piszących	- czyta informacje o historii kartki pocztowej - czyta rady dla piszących życzenia - przy wsparciu nauczyciela pisze treść życzeń	- wypowiada się na temat preferowanego sposobu składania życzeń - pisze życzenia, korzystając z rad dla piszących życzenia	- proponuje nazwy dla e-kartek - projektuje kartkę noworoczną wraz z życzeniami	- tłumaczy tekst życzeń na język ogólnopolski - zapisuje bezbłędnie życzenia na zaprojektowanej samodzielnie kartce noworocznej	pisze bezbłędne językowo oraz formalnie życzenia – oryginalne pod względem treści i stylu

Rozdział III Marzenia zwykłe i niezwykłe

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Podjąć wyzwanie”. Wilhelm Grimm, Jacob Grimm, <i>Królowa pszczoł</i> (fragment)	• opowiada o emocjach towarzyszących lekturze baśni • czyta uważnie notkę biograficzną o braciach Grimm, • wymienia bohaterów zdarzeń • zna pojęcie <i>wydarzenie fantastyczne</i> • zna pojęcie <i>postać fantastyczna</i>	• podaje tytuły kilku baśni braci Grimm • określa powody podróży starszych braci oraz Głuptaska • objaśnia pojęcie <i>wydarzenie fantastyczne</i> • objaśnia pojęcie <i>postać fantastyczna</i>	• podaje kilka faktów z życia braci Grimm • ocenia zachowanie braci oraz Głuptaska w drodze do zamku • wskazuje przykłady postaci i zdarzeń fantastycznych w utworze • określa, na czym polega szczęśliwe zakończenie baśni	• opowiada o życiu i twórczość braci Grimm • wymienia cechy bohatera • podaje przykłady postaci i wydarzeń fantastycznych w innych utworach literackich • podaje przykłady postaci fantastycznych z poznanych utworów literackich	• formułuje ocenę moralną bohatera, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Do szczęścia trzeba niewiele...”, gdy się zgubi pantofelek” Charles Perrault, <i>Kopciuszek, czyli pantofelek z popieliczki</i>	• prezentuje bohaterów baśni • wymienia wyrazy przeciwstawne do słów <i>dobro, skromność, pracowitość</i> • nazywa emocje przeżywane przez bohaterkę • wie, że obecność przesłania jest jedną z cech baśni • rozpoznaje baśniowe rekwizyty	• opowiada o życiu bohaterki • zna pojęcie <i>kontrast</i> • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio na temat przyczyn zdarzenia • objaśnia pojęcie <i>przesłanie</i> w odniesieniu do baśni o Kopciuszu • opowiada o zdarzeniach związanych z obecnością baśniowych rekwizytów	• opisuje i ocenia zachowanie członków rodziny wobec tytułowej bohaterki • objaśnia pojęcie <i>kontrast</i> • tworzy wypowiedź w formie zaproszenia • charakteryzuje bohaterkę, używając właściwego związku wyrazowego • szczegółowo analizuje informacje umieszczone na plakatach teatralnych	• zestawia cechy bohaterek, ukazując przeciwieństwa ich charakterów i zachowania • używa słowa <i>kontrast</i>, omawiając wygląd postaci z widowiska baletowego • stosuje różne formy ekspresji wygłaszając mowę, w imieniu baśniowej postaci • formułuje na podstawie wierszowanych morałów przesłanie baśni • wyraża opinię, uzasadniając swoje stanowisko	• wykorzystuje w interpretacji tekstu elementy wiedzy o kulturze • tworzy oryginalną pod względem treści, uwspółcześnioną wersję baśni
„O bohaterach przy harcerskim ognisku”. Pisownia wyrazów z <i>h</i>	• dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>h</i> w podanym zestawie ortogramów	• zna reguły pisowni <i>h</i>	• stara się stosować reguły pisowni <i>h</i> w podanym zestawie ortogramów	• poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i> w podanym zestawie ortogramów	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Baśniowy przepis na supermana”. Kazimierz Władysław Wójcicki, <i>O Waligórze i Wyrwidębie</i>	- wymienia imiona głównych bohaterów, wyjaśnia, dlaczego tak zostali nazwani - wyjaśnia pochodzenie magicznych rekwizytów - cytuje ogłoszenie króla o nagrodzie za zabicie smoka - wymienia dowolny motyw powtarzający się w różnych baśniach	- prezentuje bohaterów, omawia ich pochodzenie i źródło niezwyklej siły - cytuje fragment prezentujący właściwości magicznych trzewiczków - podaje kilka określeń smoka - wymienia <i>zdarzenie, postać, przedmiot</i> jako powtarzające się elementy świata przedstawionego w różnych utworach	- wymienia innych siłaczy – bohaterów literackich i filmowych - wyjaśnia, w jaki sposób bracia wykorzystali moc trzewiczków - opowiada o walce braci ze smokiem - zna pojęcie <i>motyw wędrowny</i>, podaje przykład motywu wędrownego	- opowiada o wyczynach wybranego bohatera filmowego - wymienia inny magiczny rekwizyt baśniowy - wymyśla sposób pokonania komputerowego smoka - objaśnia na przykładach pojęcie <i>motyw wędrowny</i> - projektuje grę planszową nawiązującą do świata przedstawionego utworu	twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach różne konteksty kulturowe dotyczące baśniowych zdarzeń, miejsc i bohaterów
„Strach ma wielkie oczy”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i>	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów	zna reguły pisowni <i>ch</i>	stara się stosować reguły pisowni <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów	poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Chciwemu i pół świata mało” Aleksander Puszkina, <i>Bajka o rybaku i rybce</i>	- czyta uważnie i analizuje tekst baśni oraz informacje z przypisów - opisuje i ocenia zachowanie rybaka oraz jego żony - zna pojęcie <i>obrazowanie fantastyczne</i> - omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach - czyta wypowiedzi bohaterów	- tworzy plan odtwórczy tekstu - określa motywy postępowania żony rybaka - objaśnia pojęcie <i>obrazowanie fantastyczne</i> - wyszukuje właściwe fragmenty tekstu - analizuje wypowiedzi bohaterów pod kątem złamania zasad etykiety językowej	- wykorzystuje wiedzę na temat fikcji literackiej w analizie świata przedstawionego utworu - objaśnia treść przysłówia w kontekście omawianej historii - formułuje przesłanie baśni - odczytuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny - formułuje wniosek na temat szacunku dla odbiorcy wyrażanego poprzez formę językową	- objaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze - wyraża przemyślany sąd o żonie rybaka i jej postępowaniu - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat cech baśni w analizie tekstu - interpretuje przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego utworu - formułuje przemyślane rady na temat kultury wypowiedzi	wyraża refleksję na temat wartości materialnych i niematerialnych w kontekście omawianej historii
„Proszę o ciszę! Baśń się tworzy”. Grzegorz Ptak, <i>Oto moja baśń</i> – cykl obrazów	- wypowiada się na temat serii obrazów - porządkuje obrazy w ustalonej przez siebie kolejności - wymienia kilka cech baśni	- nadaje postaciom na obrazach imiona - tytułuje każdy obraz - wymienia większość cech baśni	- wybiera postaci kontrastowe - układa plan opowieści na podstawie obrazów - objaśnia cechy baśni	- przypisuje nadzwyczajne umiejętności postaci fantastycznej - zapisuje plan opowieści w jednolitej formie - wykorzystuje wiedzę o cechach baśni w pracy redakcyjnej inspirowanej obrazami	tworzy oryginalną pod względem treści i stylu baśń inspirowaną serią obrazów

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy to bajka, czy nie bajka? Myślcie sobie, jak tam chcecie...”. O różnych wypowiedzeniach i intencjach mówiącego	- zna pojęcie <i>wypowiedzenie</i> - rozpoznaje wybrane intencje wypowiedzi	- objaśnia pojęcie <i>wypowiedzenie</i> - stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące w zależności od celu wypowiedzi	- wskazuje, czym charakteryzuje się wypowiedzenie - tworzy wypowiedzenia pytające dotyczące najważniejszych treści tekstu	- omawia cechy charakterystyczne wypowiedzenia, odwołując się do przykładów - stosuje różne typy wypowiedzeń w funkcji impresywnej	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń w celu precyzyjnego wyrażania intencji wypowiedzi
„Gorące serca dwa”. Hans Christian Andersen, <i>Dzielny ołowiany żołnierz</i>	- czyta uważnie notatkę biograficzną o Hansie Christianie Andersenie - zna pojęcie <i>uosobienie</i> - opowiada o ulubionej baśni	- podaje szczegóły dotyczące wyglądu bohaterów - objaśnia pojęcie <i>uosobienie</i> - wymienia postać, która stanęła na drodze żołnierza i tancerki - przedstawia w formie pantomimy scenę z ulubionej baśni Hansa Christiana Andersena	- prezentuje w krótkiej wypowiedzi życie i twórczość Hansa Christiana Andersena - podaje przykłady uosobienia z tekstu - określa motywy działania diabła, opowiada o kolejnych zdarzeniach oddalających od siebie dwoje bohaterów - pisze opowiadanie z udziałem postaci z baśni Andersena	- wymienia wszystkie postacie z utworu mające ludzkie właściwości - używa pojęcia <i>uosobienie</i> w wypowiedzi dotyczącej bohaterów baśni - wyjaśnia znaczenie powiedzenia: <i>miłość aż po grób</i>, wskazuje znak tej miłości w baśni - pisze poprawne językowo, kompozycyjnie i ortograficznie opowiadanie z udziałem baśniowych bohaterów	- na podstawie analizy dzieła formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące natury świata i człowieka - twórczo wykorzystuje w swoich tekstach informacje wyszukane w sieci

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Koniec i kropka – rzekło zdanie”. Znaki interpunkcyjne	• stosuje kropkę na końcu wypowiedzi oznajmujących • stosuje znak zapytania na końcu wypowiedzi pytających	• stosuje kropkę na końcu wypowiedzi rozkazujących • zna pojęcie <i>wypowiedzenie wykrzyknikowe</i>	• stosuje poprawnie wykrzyknik na końcu wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących dla wyrażenia emocji	• stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzi	• twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi
„Ach, co to będzie za bal! Książę rozsyła zaproszenia”. Zaproszenie – rady dla piszących	• wskazuje nadawcę i odbiorcę zaproszenia • czyta teksty zaproszeń wysłanych przez różnych baśniowych bohaterów • czyta rady dla piszących zaproszenie zamieszczone w podręczniku • przy wsparciu nauczyciela pisze jedno zaproszenie	• określa okazję z jakiej wysłano zaproszenie • rozpoznaje baśniowych bohaterów w jednym z zaproszeń • pisze zaproszenie, korzystając z rad dla piszących zaproszenie	• używa w poprawnym kontekście różnych wyrazów i związków wyrazowych związanych ze słowem <i>zapraszać</i> • ocenia kompletność informacji w zaproszeniu • projektuje kartę zaproszenia, zapisuje tekst zaproszenia	• odróżnia oficjalny i nieoficjalny charakter zaproszenia • zapisuje bezbłędnie tekst zaproszenia na zaprojektowanej samodzielnie karcie	• pisze bezbłędne językowo oraz formalnie zaproszenie – oryginalne pod względem treści i stylu
„Kto hałasuje w teatralnych garderobach?”. Pisownia wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	• wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w podanym zestawie wyrazów • korzysta ze słownika ortograficznego	• zapisuje wyrazy na mapie mentalnej utrwalającej reguły pisowni <i>h</i> i <i>ch</i>	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i> oraz <i>ch</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Groch z kapustą, czyli baśnie na wesoło”. Bohdan Butenko, <i>Jaś i Małgosia</i> (fragment)	- wymienia najważniejsze postacie z opowiadania - opowiada o przygodzie Jasia i Małgosi z utworu Bohdana Butenki - wyraża opinię na temat opowieści o Jasiu i Małgosi	- wymienia wszystkich bohaterów opowiadania - wskazuje fragmenty opowiadania zgodne z powszechnie znaną wersją baśni - uzasadnia swój punkt widzenia na temat opowiadania	- przyporządkowuje bohaterów opowiadania do różnych baśni, z których oni pochodzą - wyjaśnia, na czym polegają zmiany wprowadzone przez autora do treści baśni o Jasiu i Małgosi - wymienia elementy zabawne w opowiadaniu	- porównuje postacie z opowiadania z ich literackimi pierwowzorami - analizuje fragmenty, w których narrator wypowiada się na temat tworzenia baśni - tworzy dalszy ciąg opowiadania utrzymany w konwencji gry literackiej	- wyraża własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - tworzy oryginalne pod względem formy i treści opowiadanie utrzymane w konwencji gry literackiej
„W pałacowych komnatach...”. Zdania i równoważniki zdań	- zna pojęcie <i>zdanie</i> - zna pojęcie <i>wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika</i> - tworzy zdania według wzoru	- objaśnia pojęcie <i>zdanie</i> - objaśnia pojęcie <i>wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika</i> - zna pojęcie <i>równoważnik zdania</i> - tworzy wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika według wzoru	- rozpoznaje w tekście zdania i wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika - objaśnia pojęcie <i>równoważnik zdania</i> - przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika na zdania i odwrotnie	- rozpoznaje w tekście równoważnik zdania - stosuje wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu opowieści	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdania i jego równoważnika w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Mówisz i masz – magia czerwonego krzesła”. Andrzej Maleszka, <i>Magiczne drzewo</i> (fragment)	- wymienia bohaterów zdarzeń - opowiada o jednym życzeniu spełnionym przez czerwone krzesło - przypomina kilka cech baśni	- określa czas i miejsce zdarzeń - wymienia wszystkie życzenia spełnione przez czerwone krzesło - wymienia cechę baśni, którą można znaleźć w tekście	- sporządza plan wydarzeń - wymienia wszystkie cechy baśni występujące w tekście Andrzeja Maleszki	- określa przyczyny i skutki zdarzeń - uzasadnia, że wydarzenia fantastyczne rozgrywają się współcześnie	tworzy poprawny językowo, oryginalny pod względem treści i stylu opis przedmiotu
„Zgubiłem, kupię, zamienię... Napisz zatem ogłoszenie!”. Ogłoszenie – rady dla piszących	- czyta z uwagą ogłoszenia - rozpoznaje baśniowe rekwizyty na zdjęciach - czyta rady dla piszących ogłoszenie - przy wsparciu nauczyciela pisze ogłoszenie	- określa baśniowe rekwizyty odpowiednimi przymiotnikami - tworzy ogłoszenie, korzystając z rad dla piszących ogłoszenie	- przyporządkowuje rekwizyty do właściwych baśni - formułuje pytania dotyczące treści ogłoszeń	- ocenia kompletność informacji w ogłoszeniach - pisze ogłoszenie charakteryzujące się zwięzłością i poprawnością formy	formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę redakcyjną
Ważny jestem niesłychanie...”. Podmiot i orzeczenie – związek główny w zdaniu	- zna pojęcie <i>orzeczenie</i> - zna pojęcie <i>podmiot</i> - posługuje się terminami <i>podmiot</i>, <i>orzeczenie</i>	- objaśnia pojęcie <i>orzeczenie</i> - objaśnia pojęcie <i>podmiot</i>	- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie - rozpoznaje w zdaniu podmiot - wyodrębnia związek główny w zdaniu	- tworzy poprawne związki główne w swoich wypowiedziach - tworzy wypowiedzenia, w których informację o podmiocie przekazuje forma orzeczenia	- twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczenia i podmiotu oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniu - funkcjonalnie stosuje synonimiczne rzeczowniki w funkcji podmiotu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Bale, maskarady i inne karnawałowe niezwykłości”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> w podanym zestawie ortogramów	zna reguły pisowni <i>nie</i> z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem	stara się stosować reguły pisowni <i>nie</i> z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem w podanym zestawie ortogramów	poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>
„Zasięgnąć języka...”. Zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte	- zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze nierozwinięte</i> - zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte</i> - wie, że zdanie pojedyncze zawiera jedno orzeczenie	- objaśnia pojęcie <i>zdanie pojedyncze nierozwinięte</i> - zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte</i> - objaśnia budowę zdania pojedynczego - rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia	- rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i zdanie pojedyncze nierozwinięte - formułuje pytania, na które odpowiadają określenia	- tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i zdanie pojedyncze nierozwinięte - odróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte - świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia treści wypowiedzenia	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział IV Karuzela z uczuciami					
Bądź mądry, pisz wiersze... O poezji i poezjowaniu”. Joanna Kulmowa, <i>Moje próżnowanie</i>	• czyta uważnie tekst wiersza • wie, że tekst wiersza jest podzielony na wersy • rozumie, że wiersz może mieć formę ciągłą lub stroficzną	• cytuje fragmenty na temat okoliczności powstawania wierszy • zna pojęcie <i>wiersz</i> • rozpoznaje formę ciągłą i stroficzną wiersza	• opowiada, jak powstają wiersze poetki • objaśnia pojęcie <i>wiersz</i>, określa w nim rolę osoby mówiącej	• określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu • objaśnia dwa różne znaczenia słowa <i>wiersz</i> w kontekście utworu <i>Moje próżnowanie</i>	• odczytuje i wyjaśnia przenośne sensy utworu poetyckiego
„Bawimy się w rymy, zabawa to łatwa...”. Stanisław Grochowiak, <i>Wylizanka</i>	• czyta informację o jednej z najstarszych polskich rymowanek • zna pojęcie <i>rym</i> • wyodrębnia jeden poetycki obraz w wierszu • zna pojęcie <i>ożywienie</i>	• recytuje dowolną dziecięcą wylizankę – rymowankę, wskazuje w niej podobnie brzmiące wyrazy • objaśnia pojęcie <i>rym</i> • wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu • objaśnia pojęcie <i>ożywienie</i>	• podaje przykłady rymujących się wyrazów • nadaje tytuły obrazom poetyckim z wiersza • wyszukuje w tekście przykłady ożywień	• określa rolę rymów w wierszu • wyjaśnia różnicę pomiędzy wierszem a wylizanką • tworzy związki wyrazowe o charakterze ożywień	• objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworu poetyckiego
„Na wiosnę piękniejszy wieje wiatr...”. Grupa podmiotu i grupa orzeczenia	• zna pojęcie <i>grupa podmiotu</i> • zna pojęcie <i>grupa orzeczenia</i>	• objaśnia pojęcie <i>grupa podmiotu</i> • objaśnia pojęcie <i>grupa orzeczenia</i> • zapisuje pytania o różne części zdania	• wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniach	• porównuje budowę grupy podmiotu i grupy orzeczenia	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat budowy grupy podmiotu i grupy orzeczenia w zdaniu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Między smutkiem i radością... iza się kręci w oku”. Pisownia wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i>	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> w podanym zestawie ortogramów	zna wybrane reguły pisowni <i>q</i> oraz <i>ę</i>	stara się stosować reguły pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> w podanym zestawie ortogramów	poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>q</i> i <i>ę</i>
Gdy kapią łzy. O uczuciach i refleksjach w wierszu”. Julian Kornhauser, <i>Wyciągnięta ręka</i>	- czyta uważnie tekst wiersza - opowiada o uczuciach towarzyszących czytaniu wiersza	opowiada o zdarzeniu z wiersza	- określa podmiot liryczny w wierszu - używa ze zrozumieniem słowa <i>tolerancja</i> w wypowiedzi o wierszu	- analizuje zmiany uczuć bohatera wiersza - proponuje sposób recytacji wiersza oddający nastrój i emocje	wygłasza tekst, dokonuje jego interpretacji głosowej
„Rozumieć się bez słów”. O mowie niewerbalnej	- zna pojęcie <i>mowa niewerbalna</i> - reaguje na pozawerbalne środki porozumiewania się - podaje nazwy różnych uczuć	- objaśnia pojęcie <i>mowa niewerbalna</i> - rozpoznaje emocje na podstawie wyrazu twarzy - rozpoznaje natężenie emocji	- wskazuje przykłady mowy niewerbalnej na podstawie tekstu - rozpoznaje emocje wyrażane gestami - stosuje ze zrozumieniem wyraz <i>ekspresja</i>	- rozpoznaje emocje wyrażane postawą - nazywa emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji	tworzy wypowiedzi ustne, w których swobodnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„I tylko... wysp tych nie ma. W poszukiwaniu epitetów”. Małgorzata Strzałkowska, <i>Kosze pełne snów</i>	- zna pojęcie <i>epitet</i> - opowiada o snach z wiersza	objaśnia pojęcie <i>epitet</i>	- wskazuje epitety w wierszu - zestawia epitety o podobnych znaczeniach i przeciwstawne	- wskazuje na przykładach różnice między określeniami informującymi i oceniającymi - wyszukuje epitety nieprecyzyjne i podejmuje próbę wyjaśnienia zasadności ich użycia w wierszu	dostrzega, komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową i znaczeniową utworu poetyckiego
„Chodzić z głową w chmurach. Porównanie”. Józef Ratajczak, <i>Obłoki</i>	- zna pojęcie <i>porównanie</i> - wymienia elementy krajobrazu ukazanego w wierszu - zna różne wyrazy łączące człony porównania	- objaśnia pojęcie <i>porównanie</i> - wymienia, do czego zostały porównane obłoki - objaśnia znaczenie porównań, używa ich w zdaniu	- wskazuje w tekście przykłady porównań - wyjaśnia, jakie słowo wykorzystano do połączenia dwóch porównywanych elementów	- tworzy porównania - używa we właściwym kontekście związku wyrazowego <i>chodzić z głową w chmurach</i>	opisuje krajobraz, wykorzystując funkcjonalnie poetyckie środki językowe
„Niezwykłe spotkania słów. O poetyckiej przenośni”. Wincenty Faber, <i>Pogoda</i>	zna pojęcie <i>metafora</i> (<i>przenośnia</i>)	objaśnia pojęcie <i>metafora</i> (<i>przenośnia</i>)	- wskazuje przenośnie w wierszach - wyjaśnia znaczenie kilku metafor używanych w życiu codziennym	- objaśnia znaczenie metafor w wierszu - opowiada o ulubionej pogodzie, używając metafory	analizuje tekst na poziomie metaforycznym

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Niecodziennie i świętecznie...”. O związkach wyrazowych w zdaniu	- zna pojęcie <i>związek wyrazowy</i> i pojęcie <i>związek główny</i> - wyodrębnia związek główny w zdaniu	- objaśnia pojęcie <i>związek wyrazowy</i> i pojęcie <i>związek główny</i> - tworzy poprawne związki wyrazowe w swoich wypowiedziach - wyodrębnia związki poboczne w zdaniu	- wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu - objaśnia, na jakiej podstawie wyrazy łączą się w związki wyrazowe - wyodrębnia logiczne związki wyrazów w zdaniu - przedstawia na wykresie związki między wyrazami	- tworzy logiczne i poprawne struktury zdaniowe - przedstawia strukturę zdania na schemacie	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat budowy grupy podmiotu i grupy orzeczenia w zdaniu
„Co wiatrom w duszy gra...”. Julian Tuwim, <i>Dwa wiatry</i>	- określa temat wiersza - rozpoznaje w tekście wybrane środki poetyckie	- opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu - określa funkcję wybranych środków poetyckich w wierszu	- interpretuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny - rozpoznaje w tekście epitety, porównania, ożywienia, uosobienia, przenośnie i określa ich funkcje	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych środkach poetyckich i ich funkcjach podczas analizy wiersza i tworzenia wypowiedzi inspirowanych tekstem	twórczo wykorzystuje wiedzę o cechach języka poetyckiego oraz języka informacyjnego w działaniach inspirowanych treścią wiersza
„W raju łakomczuchów. Opis miejsca”. Opis miejsca – rady dla piszących Roald Dahl, <i>Charlie i fabryka czekolady</i> (fragment)	- zna kompozycję opisu miejsca - przy wsparciu nauczyciela tworzy prosty opis miejsca	- używa ze świadomością celu określić opisujących elementy wyposażenia miejsca - tworzy prosty opis miejsca, korzystając z rad dla opisujących miejsce	- używa ze świadomością celu wyrazów bliskoznacznych oraz określić wartościujących - tworzy opis miejsca, używając różnorodnych środków językowych	- określa atmosferę miejsca - tworzy poprawny językowo i kompozycyjnie opis miejsca	tworzy bezbłędny językowo opis miejsca – oryginalny pod względem treści i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Od słowa do słowa i plotka gotowa”. Jan Brzechwa, <i>Ptasie plotki</i>	- nazywa wrażenia i emocje, jakie wzbudza w nim czytany tekst - rozumie znaczenie słowa <i>plotka</i> - rozumie, że plotkowanie jest zachowaniem postrzeganym negatywnie	- analizuje rozwój zdarzeń w tekście - używa poprawnie słowa <i>plotka</i> w wybranych związkach wyrazowych do opisu zdarzeń z wiersza	- określa funkcję uosobienia zastosowanego w tekście - objaśnia znaczenia powiedzeń dotyczących plotki w kontekście sytuacji wiersza	- określa motywy działania bohaterów wiersza - wyraża swoje zdanie na temat negatywnych zachowań językowych, używając właściwych argumentów na poparcie stanowiska	tworzy opowieść inspirowaną tekstem – oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział V Historie nie z tej ziemi					
„O książkach, czytaniu i niezwykłych bibliotekach”. Notatka – rady dla piszących Jacek Cygan, <i>Cała Polska czyta dzieciom</i> (fragment)	• czyta informacje na temat akcji „Cała Polska czyta dzieciom” • czyta rady dla piszących notatkę • przy wsparciu nauczyciela tworzy prostą notatkę na temat książki	• zna dzieje książki, wymienia formy książek rękopiśmiennych, drukowanych i nowoczesnych • tworzy notatkę na temat książki, korzystając z rad dla piszących notatkę	• zapisuje informacje dotyczące bibliobusów w tabeli • zapisuje notatkę o książce cyfrowej, korzystając z rad dla piszących notatkę	• projektuje tabelę do zapisu informacji o bibliobusach • zapisuje poprawną językowo notatkę o różnicach między książką tradycyjną i cyfrową	• tworzy bezbłędne językowo, oryginalne i urozmaicone pod względem graficznym formy notatek
„Festiwale i parady, czyli lato pod znakiem kultury”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	• dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni wyrazów wielką i małą literą w podanym zestawie ortogramów • korzysta ze słownika ortograficznego	• zna wybrane reguły pisowni wyrazów wielką i małą literą	• stara się stosować reguły pisowni wyrazów wielką i małą literą w podanym zestawie ortogramów	• poprawnie zapisuje wyrazy wielką i małą literą w podanym zestawie ortogramów	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Opowiem wam, jak zaginął...”. Małgorzata Strękowska-Zaremba, <i>Detektyw Kefirek</i> (fragment) – radę dla rozmawiających przez telefon	- opowiada krótko o wybranym zdarzeniu z fragmentu powieści - czyta radę dla rozmawiających przez telefon	- przedstawia zdarzenia w kolejności chronologicznej - prowdzi rozmowę telefoniczną, korzystając z rad	- ocenia prawdopodobieństwo zdarzeń, uzasadnia swoje zdanie - prowdzi rozmowę telefoniczną, używa odpowiednich zwrotów grzecznościowych	- wypowiada się na temat zachowania bohatera, używając we właściwym kontekście zwrotów <i>mieć czyste sumienie</i> oraz <i>mieć coś na sumieniu</i> - rozdziła nieoficjalną i oficjalną sytuację rozmowy telefonicznej	prowdzi interesującą rozmowę telefoniczną, nawiązuje z odbiorcą kontakt, podtrzymuje go oraz dostosowuje komunikat do celu wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej
„Ciepło, cieplej, gorąco... skarb!”. Mark Twain, <i>Przygody Tomka Sawyera</i> (fragment) – radę dla wysyłających SMS-y	- określa cel wyprawy - opowiada o przeżyciach bohaterów - czyta radę dla wysyłających SMS-y - wie, że wiadomości SMS muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	- opisuje drogę, którą bohaterowie przebyli, aby dostać się do jaskini - cytuje argumenty, których użył bohater - wprowadza zwroty grzecznościowe w wiadomościach SMS	- rysuje plan pieczary i zaznacza trasę wędrówki - podaje wyrazy nazywające różne emocje chłopców - stosuje zasady interpunkcji w wiadomościach SMS	- wymyśla znaki oznaczające drogę na planie pieczary - opisuje, jak zmieniał się nastrój każdego z chłopców - zapisuje poprawną, komunikatywną wiadomość SMS	pisze bezbłędną językowo i oryginalną pod względem treści wiadomość SMS

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Tajemnice indiańskich ścieżek”. Alfred Szklarski, <i>Tomek na wojennej ścieżce</i> (fragment)	- wyszukuje w tekście informacje na temat okoliczności walki między bohaterami - zapisuje plan zdarzeń utworu - opisuje na podstawie tekstu wygląd konia Indianina - zna indiańskie imię Stanisława Supłatowicza	- cytuje informacje na temat okoliczności walki - zwraca uwagę na jednolitość językową w zapisie planu zdarzeń - czyta informacje na temat Indian - wymienia kilka imion znaczących	- opisuje przebieg walki - sporządza notatkę na temat zdarzeń w dowolnej formie - wypowiada się na temat zwyczajów Indian - wymyśla imiona znaczące dla osób o podanych cechach	- ocenia zachowanie bohaterów - wprowadza dodatkowe elementy graficzne wzbogacające notatkę - uzasadnia tezę, że Tomek znał obyczaje Indian - wymyśla imiona znaczące dla osób z najbliższego otoczenia	twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach informacje wyszukane w sieci oraz tekstach literackich
„Plecak pełen przygód”. Powtórzenie pisowni wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie wyrazów - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować reguły ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie ortogramów	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie ortogramów	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie ortogramów	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>
„Przepraszam, którą do skarbów?”. Mowa znaków	- przy wsparciu nauczyciela odczytuje szyfr - zna pojęcie <i>piktogram</i> - wie, co oznaczają proste piktogramy	- samodzielnie odczytuje szyfr - objaśnia pojęcie <i>piktogram</i> - odczytuje wybrane piktogramy	- odczytuje zapis alfabetem Morse’a - wymienia różne rodzaje piktogramów	- odczytuje drogę na mapie za pomocą znaków legendy - zapisuje rady na podstawie piktogramów - projektuje mapę	twórczo wykorzystuje wiedzę na temat znaków i piktogramów w swoich pracach i projektach

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Poszukiwacze skarbów wysyłają pozdrowienia”. Kartka z pozdrowieniami – rady dla piszących	- zna pojęcia <i>nadawca, odbiorca</i> - czyta rady dla piszących pozdrowienia - przy wsparciu nauczyciela pisze pozdrowienia, zapisuje poprawnie adres	- używa ze zrozumieniem terminów <i>nadawca, odbiorca</i> - pisze pozdrowienia, korzystając z rad dla piszących pozdrowienia, stosuje zwroty grzecznościowe	- określa na podstawie treści pozdrowień odbiorców pocztówek - uwzględnia w zapisie pozdrowień wszystkie elementy kompozycyjne	- przycząca wyrazy i sformułowania pozwalające ustalić odbiorców pozdrowień - pisze rozwinięte treściowo i poprawne językowo oraz ortograficznie pozdrowienia	pisze bezbłędne językowo pozdrowienia – oryginalne pod względem treści i stylu
Film stary jak świat”. Witold Bobiński, <i>Idę do kina</i> (fragment)	- wyszukuje potrzebne informacje w tekście - wymienia kilka planów filmowych	- cytuje informacje z tekstu - zna pojęcia <i>kadr</i> oraz <i>plan filmowy</i>	- pisze notatkę na temat historii kina - omawia pojęcia <i>kadr</i> oraz <i>plan filmowy</i> - omawia sposób filmowania w poszczególnych planach filmowych	- prezentuje w ciekawej formie graficznej notatkę na temat historii kina - określa i uzasadnia właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych	twórczo wykorzystuje w swojej pracy informacje na temat tworzywa i wybranych środków wyrazowych sztuki filmowej
„Bliskie spotkania trzeciego stopnia... z wyrazami”. O synonimach	- zna pojęcie <i>synonim</i>, wyraz <i>bliskoznaczny</i> - zestawia ze sobą wyrazy o podobnym znaczeniu	- objasnia pojęcie <i>synonim</i>, wyraz <i>bliskoznaczny</i> - dobiera właściwe wyrazy bliskoznaczne	- wskazuje synonimy - zastępuje powtarzające się wyrazy synonimami	- stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi - zestawia związki frazeologiczne z ich synonimami	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat wyrazów bliskoznacznych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W małym kinie nikt już nie gra dzisiaj na pianinie...”. Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Małe kina</i> (fragment)	• opowiada o swojej wizycie w kinie • wymienia kilka gatunków filmowych • wymienia ulubione filmy	• opisuje własnymi słowami kino przedstawione wierszu • zna pojęcie <i>gatunek filmowy</i> • przedstawia tematykę ulubionych filmów • dopasowuje gatunki filmowe do ich opisów • tworzy zbiór zasad dotyczących zachowania w kinie	• omawia wrażenia odbiorcze związane z lekturą wiersza • objaśnia na przykładach pojęcie <i>gatunek filmowy</i> • wyjaśnia, co wyróżnia film animowany spośród innych gatunków filmowych	• przytacza epitety i przenieś tworzące nastrój w wierszu	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach - analizuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych
	- zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości - wypowiada się na temat fantastyki w baśniach	- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej - wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych	- stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów - dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich
	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, hymn	wskazuje cechy gatunkowe baśni, hymnu	analizuje cechy baśni tradycyjnej i współczesnej	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i>	odróżnia uosobienie od ożywienia	wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia)	objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach	motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny - kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury - wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	wskazuje i omawia tytuł w utworze	nadaje tytuły wybranym częściom utworu	dostrzega funkcję tytułu jako elementu konstrukcyjnego utworu	analizuje wpływ tytułu na odbiór tekstu	
	rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu	odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów	określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź	używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz ciągły</i>, <i>stroficzny</i>, <i>rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> podczas analizy wiersza	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły	analizuje przebieg zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność	funkcjonalnie stosuje słownictwo określające następstwo zdarzeń	
	zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	objaśnia pojęcie <i>dialog</i>	porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora	omawia sposób zapisu dialogu w tekście	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera, podmiotu lirycznego,	określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu	
	zna pojęcia <i>narrator, narracja</i>	odróżnia autora od narratora	objaśnia funkcję narracji w tekście	dostrzega różne formy narracji w tekście	
	wskazuje w tekście bohatera głównego	określa cechy bohatera głównego	prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze	
	określa tematykę utworu	omawia tematykę utworu	określa problematykę utworu	omawia problematykę utworu	
	nazywa swoje reakcje czytelnicze	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	objaśnia dosłowne znaczenia w tekstach	rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach	odróżnia znaczenia dosłowne od prostych znaczeń przenośnych	funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich	określa doświadczenia bohaterów literackich	porównuje sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami	komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	
	wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu	przedstawia własne rozumienie utworu	uzasadnia swoje rozumienie utworu	funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	
	podejmuje próbę interpretacji tekstów	wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne	wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury	
	wypowiada się na temat postaci i zdarzeń	wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohaterów oraz aspekty sytuacji	prezentuje swój pogląd na temat bohaterów i sytuacji	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	
	wskazuje wartości piękna, dobra, prawdy w czytanych utworach	wskazuje wartości ważne dla bohaterów literackich	zestawia wartości i ich przeciwieństwa utworach na zasadzie kontrastu	odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje tekst literacki	rozpoznaje tekst informacyjny	odróżnia tekst literacki od informacyjnego	określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego	
	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	odczytuje informacje wyrażone wprost	dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	
	określa temat tekstu	wyciąga wnioski z tekstu	określa główną myśl tekstu	analizuje i interpretuje główną myśl tekstu	
	zna pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	wyodrębnia w tekście części kompozycyjne	określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia	omawia relacje między częściami wypowiedzi	
	wydobywa z tekstu wskazane informacje	porządkuje informacje z tekstu	odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru	charakteryzuje komiks jako tekst kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego	rozpoznaje różne teksty kultury	wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	
	- posługuje się terminami <i>scena, aktor, gra aktorska, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego - przedstawia wybrane fakty dotyczące historii kina - odróżnia film od programu informacyjnego	- posługuje się terminami <i>kostium, rekwizyt, charakteryzacja, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem (<i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka, reżyser, kadr, plan filmowy</i>) - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne - rozpoznaje poszczególne plany filmowe - wyjaśnia różnicę między filmem animowanym a innymi gatunkami filmowymi	- rozpoznaje środki wyrazu charakterystyczne dla pantomimy - określa właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych - nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	
	zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych	wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wypowiada się na temat treści tekstów kultury	porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	
	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja)	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks)	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat)	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką)	
	z uwagą odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje swoją wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	
II. Kształcenie językowe	wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki	wskazuje różnice między rzeczownikiem, czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem	określa funkcje rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka w tekście	świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa,

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje formy bezokolicznika	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi	rozumie funkcję bezokolicznika	funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w swoich wypowiedziach	składni, fleksji i fonetyki swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy zdania i budowy tekstu wypowiedziach ustnych i pisemnych
	rozpoznaje w tekście formy liczb odmiennych części mowy	rozpoznaje w tekście formy czasów i rodzajów gramatycznych	rozpoznaje w tekście formy osób	określa funkcje form liczb, czasów, rodzajów i osób w wypowiedzi	funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu
	używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach	rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata	uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji
	stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii
	zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, określenia</i>	rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu	rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu	wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu	przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej
					świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wie, że wyrazy w zdaniu łączą się w związki wyrazowe	wyodrębnia związek główny	rozdziela wyrazy określane i określające	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie zdania w swoich wypowiedziach	samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi	
	wie, jak zbudowane jest zdanie	odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez czasownika	wyodrębnia równoważnik zdania w tekście	funkcjonalnie stosuje w praktyce językowej zdania i równoważniki zdań	
	zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte</i>	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte oraz nierozwinięte i rozumie ich funkcje	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych	
	stosuje formy grzecznościowe w swoich wypowiedziach	posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	przedstawia się w kilku zdaniach w różnych sytuacjach komunikacyjnych	dostosowuje sposób powitania i pożegnania do sytuacji komunikacyjnej	stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia SMS)	dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej	
	rozumie dosłowne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	rozumie proste przerośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów znaczeń przerośnych	świadomie wykorzystuje wyrazy o przerośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	
	rozumie znaczenie wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach	używa w swoich wypowiedziach wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach	używa stałych związków wyrazowych zrozumieniem i świadomością celu	świadomie wykorzystuje stałe związki wyrazowe do bogacenia warstwy językowej własnych wypowiedzi	
	tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, podziękowanie, przepraszenie	stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>synonim</i>, wyraz <i>bliskoźnacznym</i>	wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami	świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami	funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	
	w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu	stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	
	rozumie, że tekst jest komunikatem	rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny	wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach	identyfikuje i opisuje nadawcę wypowiedzi lirycznej	funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury	
	określa sytuację komunikacyjną	rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji – stosownie do sytuacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą mimiki	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej	
	zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i>	objaśnia różnicę pomiędzy głoską i literą	określa funkcje głosek, liter, sylab	wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów	
	zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- zna reguły pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – q i ę – i po spółgłoskach	- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – q i ę – i po spółgłoskach w podanym zestawie ortogramów	- stosuje w większości wyrazów reguły pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – q i ę – i po spółgłoskach w podanym zestawie ortogramów	- stosuje we wszystkich wyrazach reguły pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – q i ę – i po spółgłoskach w podanym zestawie ortogramów	
	zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką	stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń	stosuje poprawnie kropkę w zapisie dat	poprawnie używa różnych znaków interpunkcyjnych	
III. Tworzenie wypowiedzi	krótko wypowiada się na zadany temat związany z otaczającą rzeczywistością	aktywnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat	wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury	świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi	pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi
	zna pojęcie <i>argument</i>	rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	posługuje się argumentami w rozmowie	używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi	zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi	tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym	tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi	środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych - operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych - w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi - zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i wydzielenie myślowe w formie akapitów - podejmuje działalność literacką i kulturalną - prowadzi blog internetowy - redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	wyszukuje w tekście informacje	ocenia przydatność uzyskanych informacji	dokonuje selekcji informacji	wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	
	tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia	tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie(twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie(twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	
	wygłasza tekst z pamięci	recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy i twórczy plan ramowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego	dba o zwięźłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego	
	redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu	rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	
	opowiada o treści przeczytanych utworów	omawia problematykę przeczytanych utworów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w swoich wypowiedziach na temat tekstów	opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	
	wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej	zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS	zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów	
	odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	stosuje zwroty grzecznościowe w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	
IV. Samokształcenie	czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań	czyta poprawnie tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne	czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji
	zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików
	korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	- zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	- korzysta ze słownika ortograficznego - potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii	- zna budowę słownika ortograficznego - wyszukuje hasła w encyklopedii	- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych - korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	- określa funkcje słowników - korzysta ze słowników on-line	
	ma świadomość, że nie wszystkie informacje w internecie są prawdziwe	ocenia przydatność uzyskanych informacji	konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	
	korzysta z internetu w celach edukacyjnych	rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu	zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich	postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Słowa z uśmiechem* klasa 5

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
ROZDZIAŁ I BRATNIE DUSZE					
„Dzień po dniu”. Dziennik Joanna Olech, <i>Dynastia Miziołków</i> (fragmenty)	• podaje najważniejsze informacje na temat głównego bohatera • wymyśla tytuły zapisków w dzienniku • zna sposób odczytywania dat • zna pojęcie <i>dziennik</i> • zna pojęcie <i>blog</i>	• podaje wyczerpujące informacje na temat głównego bohatera • zapisuje poprawnie daty • czyta poprawnie daty • objaśnia pojęcie <i>dziennik</i> • objaśnia pojęcie <i>blog</i>	• prezentuje bohaterów drugoplanowych • ocenia zdarzenia, stosując odpowiednie słownictwo • wyszukuje w tekście podane informacje • tworzy kartkę z dziennika	• nazywa emocje bohatera • objaśnia znaczenie związków wyrazowych • odróżnia w tekście informacje od opinii • tworzy teksty – wpisy na blog	• prowadzi blog
„Od beana do magistra”. Czasownik – powtórzenie wiadomości	• rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy • zna pojęcia <i>liczba</i>, <i>czas</i>, <i>osoba</i>, <i>rodzaj czasownika</i> • wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej • zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami	• tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika • wskazuje w tekście i tworzy czasowniki w różnych czasach • odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje • odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej	• odróżnia czynności od stanów • przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami	• stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Poszedł po rozum do głowy...”. Trudne formy czasu przeszłego	- zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym i stara się je stosować - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników	- stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - zna zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zakońzeniach bezokolicznika i stara się je stosować	- poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika - wykorzystuje wiedzę o pisowni zakończeń bezokolicznika do tworzenia poprawnych związków wyrazowych	- poprawnie używa czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników - poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika	- poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
„Gdy się skończy nawet prac, to poleniuchować czas”. Czasowniki dokonane i niedokonane	- zna pojęcia <i>czasowniki dokonane</i> i <i>niedokonane</i> - wie, o jakich czynnościach oraz stanach informują czasowniki dokonane i niedokonane - wie, że czasowniki dokonane mają formy tylko dwóch czasów	- rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane - wie, że czasowniki niedokonane występują w czasie przyszłym tylko w formie złożonej, a czasowniki dokonane tylko w formie prostej	- wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki dokonane i niedokonane - poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych	funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w wypowiedziach	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasowników dokonanych i niedokonanych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Tylko nudziarze nie mają marzeń”. Katarzyna Majgier, <i>Przebój na pięć</i> (fragmenty)	• omawia treść fragmentu powieści • wymienia bohaterów • zna pojęcia <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> oraz <i>postać drugoplanowa</i>	• opisuje główną bohaterkę • określa cechy różnych bohaterów • wskazuje w utworze bohatera głównego • odróżnia w utworze literackim postać pierwszoplanową od drugoplanowej	• nazywa problemy poruszone w utworze • wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym • objaśnia pojęcia <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>	• analizuje emocjonalny charakter wypowiedzi bohaterki • czyta wypowiedzi bohaterów, oddając głosowo charakterystyczne cechy każdej postaci • używa pojęć <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>, omawiając świat przedstawiony utworu	• tworzy zestaw oryginalnych, zróżnicowanych pod względem budowy pytań
„Pomysł przyszedł nam natchniony, zestaw ćwiczeń jest zrobiony”. Strona czynna i bierna czasowników	• zna pojęcia <i>strona czynna</i> i <i>strona bierna czasownika</i> • wie, że są czasowniki, które nie mają strony biernej	• wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej • zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	• tworzy stronę czynną i bierną czasowników • odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich • poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	• używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat strony czynnej i biernej czasowników

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odegrał rolę brawurowo, zagrał po prostu koncertowo”. Przysłówki w związkach wyrazowych	• wie, na jakie pytania odpowiada przysówek • rozpoznaje przysówek wśród innych części mowy • wie, że przysłówki najczęściej łączą się z czasownikami	• tworzy przysłówki od przymiotników • rozpoznaje przysłówki utworzone od innych części mowy • rozpoznaje związki przysówka z czasownikiem	• rozpoznaje związki przysówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• używa związków przysówka z przymiotnikiem i przysłówkiem dla określenia natężenia cech • zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przysłówków oraz zasad ich pisowni
„Trzy, dwa, jeden... Enter! Witaj w świecie gry”. Ałbena Grabowska-Grzyb, <i>Julek i Maja w labiryncie</i> (fragmenty)	• czyta ze zrozumieniem tekst • zna pojęcie <i>świat wirtualny</i> • określa, kto opowiada o zdarzeniach • zna pojęcie <i>narrator trzecioosobowy</i> • czyta informacje na temat systemu PEGI	• rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie krótkich informacji • używa ze zrozumieniem pojęcia <i>świat wirtualny</i> • przytacza fragmenty tekstu ujawniające narratora • opowiada o preferowanych przez siebie formach spędzania wolnego czasu	• przedstawia informacje dotyczące głównego bohatera • wskazuje różnice między światem realnym a wirtualnym we fragmencie powieści • określa formę czasowników używanych przez narratora • wyraża opinię na temat korzystania z internetu	• wyjaśnia różnice w funkcjonowaniu bohatera w świecie realnym i wirtualnym • analizuje wiedzę narratora o świecie przedstawionym • formułuje rady na temat właściwego korzystania z komputera	• wyraża opinię na temat świata bez komputerów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska • tworzy prezentację gry komputerowej, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Zostań mistrzem gry”. Pisownia wyrazów z rz i ż	- wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni rz i ż - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz oraz ż

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gry i zabawy – nauki podstawy”. Powtórzenie wiadomości o rzeczowniku	- rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy - zna pojęcia <i>liczby</i> i <i>rodzaju rzeczownika</i> - zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować - czyta informacje na temat rzeczowników żywotnych i nieżywotnych oraz osobowych i nieosobowych	- rozpoznaje rodzaje rzeczownika - odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne</i> i <i>nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe</i> i <i>nieosobowe</i>	- odróżnia różne kategorie rzeczowników własnych od pospolitych - zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne - rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe	- zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite - stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy książeczki noszą dżinsy?”. Opis postaci literackiej – rady dla piszących. Barbara Kosmowska, <i>Buba</i> (fragmenty)	- wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterki - wypowiada się na temat wyglądu głównej bohaterki - czyta rady dla opisujących wygląd postaci - zna kompozycję opisu postaci - przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis postaci	- omawia problemy rodzinne głównej bohaterki - opisuje elementy wyglądu postaci, korzystając z podanego zestawu określeń - określa styl ubierania się postaci - tworzy opis wyglądu postaci, korzystając z rad w podręczniku	- prezentuje postać z różnych punktów widzenia - objaśnia znaczenie frazeologizmów - używa poprawnie i celowo wyrazów bliskoznacznych i określeń wartościujących - tworzy opis postaci, stosując różnorodne środki językowe	- podaje określenia synonimiczne precyzujące znaczenie epitetów - opisuje wygląd postaci za pomocą podanych porównań - używa frazeologizmów w opisie postaci - tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis wyglądu postaci	- tworzy bezbłędny językowo opis postaci – oryginalny pod względem treści i stylu - swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
„Tydzień dzieci miał siedmioro...”. Przypadki rzeczownika	- zna pojęcie <i>przypadki rzeczownika</i> - odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzoru	- zna pytania, na które odpowiadają przypadki rzeczownika - tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych	- stosuje w swoich wypowiedziach poprawne formy przypadków rzeczownika - objaśnia przyczyny zmiany form rzeczownika w zdaniu - określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki	- wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w wypowiedziach ustnych i pisemnych - objaśnia znaczenie pojęcia <i>deklinacja</i>	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany rzeczowników przez przypadki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pomaluj słowami mój świat”. Olga Masiuk, <i>Tydzień Konstancji</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>bohater tytułowy</i> - omawia krótko wybrany fragment powieści - określa, kto opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i>	- podaje informacje dotyczące bohaterów tekstu - objaśnia pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> - objaśnia znaczenie słowa <i>empatia</i> - wypowiada się na temat nastroju bohaterki	- prezentuje bohaterów tekstu, używa pojęcia <i>bohater tytułowy</i> - określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym - cytuje odpowiednie fragmenty utworu - analizuje zachowanie postaci	- omawia problem niepełnosprawności bohaterki - określa sposób wypowiedzania się narratora - formułuje radę dotyczącą etykiety językowej - używa ze zrozumieniem słowa <i>empatia</i>	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - tworzy oryginalny pod względem formy i treści opis obrazu, uwzględniając uwarunkowania dotyczące odbiorcy tekstu
„Urządzić pokój to nie lada sztuka”. Pisownia wyrazów z ó i u	- wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni ó i u - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó oraz u

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Každy ma swój świat”. Roksana Jędrzejewska- Wróbel, <i>Kosmita</i> (fragmenty)	- opisuje wygląd bohatera - czyta informacje na temat zaburzeń autystycznych - porównuje fragmenty tekstów o różnej płaszczyźnie narracyjnej	- opowiada o zachowaniu i zwyczajach dziecka autystycznego - analizuje pytania dotyczące tekstu - podaje większość informacji na temat świata przedstawionego utworu	- analizuje uczucia i nastroje bohaterki tekstu - opowiada o reakcjach ludzi na nietypowe zachowania dziecka; używa ze zrozumieniem zwrotu <i>mieć mieszane uczucia</i> - podaje wszystkie informacje na temat świata przedstawionego utworu	- nazywa uczucia i opowiada o marzeniach dziecka autystycznego - wyjaśnia różnice między narratorem pierwszoosobowym i narratorem trzecioosobowym	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - wykonuje oryginalny plakat odnoszący się do problemu odmienności
„Gramatyczne witaminy dla chłopaka i dziewczyny”. Temat i końcówka rzeczownika	- zna pojęcia <i>temat</i> i <i>kończówka</i> rzeczownika - stara się wyodrębnić temat i końcówkę rzeczownika	- wyodrębnia temat i końcówkę rzeczownika - wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	wyodrębnia poprawnie temat i końcówkę rzeczowników proponowanych w ćwiczeniach	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat synkretyzmu form gramatycznych rzeczowników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Belferskie oblicza”. Rady dla formułujących argumenty. Edmund Niziurski, <i>Sposób na Alcybiadesa</i> (fragmenty)	- nadaje tytuły kilku wyodrębnionym częściom tekstu - zna pojęcie <i>argument</i> - czyta rady dla formułujących argumenty - czyta informacje na temat bohatera - zna pojęcie <i>pięta achillesowa</i>	- nadaje tytuły wszystkim wyodrębnionym częściom tekstu - wyszukuje w tekście i przytacza informacje na temat bohatera - analizuje podane argumenty - objaśnia na podstawie tekstu i przypisu znaczenie wyrażenia <i>pięta achillesowa</i>	- nadaje tytuły fragmentom tekstu, stosując wypowiedzenia bez czasowników - objaśnia określenia charakteryzujące bohatera - ocenia sytuację i prezentuje opinię na wybrany temat - stosuje w wypowiedzi wyrażenie <i>pięta achillesowa</i>	- przedstawia zdarzenia w formie notatki graficznej - opisuje bohatera - podaje argumenty na uzasadnienie swoich poglądów - wypowiada się na temat komizmu w tekście - tworzy hasło słownikowe <i>pięta achillesowa</i>	- tworzy oryginalny tekst prezentujący w żartobliwy sposób postać rzeczywistą - funkcjonalnie wykorzystuje różne argumenty do przekonania odbiorcy do swojego stanowiska
„Kto zna zmiany, ten wygrany”. Oboczności w temacie rzeczownika	- wie, że podczas odmiany przez przypadki następują wymiany głosek w temacie - zna pojęcie <i>oboczności</i> - wskazuje niektóre oboczności w tematach rzeczowników	- wskazuje oboczności w tematach rzeczowników - zna pojęcie <i>tematy oboczne</i> - wykorzystuje wiedzę o wymianie <i>rz : r, ó : o, ch : sz</i> w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów	- wymienia i zapisuje różne tematy oboczne rzeczownika - rozpoznaje wymianę <i>e : ø</i> oraz <i>ø : e</i> w tematach obocznych - wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek <i>q : ę</i> w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów	wykorzystuje wiedzę o wymianie <i>e : ø</i> oraz <i>ø : e</i> w tematach obocznych do poprawnego zapisu wyrazów	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Akcja pod kryptonimem <i>Wybuchowa kanapka</i>”. Plan szczegółowy – rady dla piszących. Iwona Czarkowska, <i>Duchy ze Wzgórza Rabowników</i> (fragmenty)	- dobiera tytuły do wydzielonych części tekstu - przy niewielkim wsparciu nauczyciela skraca i przekształca zdania - zapisuje w porządku chronologicznym treści szczegółowe dotyczące jednego z wybranych zdarzeń - czyta rady dla piszących plan szczegółowy	- porządkuje zdarzenia zgodnie z ich chronologią - samodzielnie skraca i przekształca zdania - porządkuje treści szczegółowe dotyczące dwóch różnych zdarzeń i zapisuje je w porządku chronologicznym	- wypowiada się na temat bohaterów zdarzeń - skraca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu - zapisuje w porządku chronologicznym treści dotyczące dwóch różnych zdarzeń - zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzeń bez czasownika	- analizuje miejsca zdarzeń - przekształca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu - tworzy poprawny językowo, jednolity stylistycznie plan szczegółowy	tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu
„Wśród chwatów i hultajów”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> oraz <i>h</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Uwaga! Przyjechał teatr”. Małgorzata Musierowicz, <i>Dziecko piątku</i> (fragmenty)	- określa miejsce zdarzeń i wymienia bohaterów - czyta informacje na temat różnych rodzajów lalek teatralnych - czyta informacje na temat języka i znaków teatru	- wyszukuje w tekście informacje na temat spektaklu przygotowanego przez głównego bohatera - wymienia elementy składające się na teatrzyk lalkowy - wymienia większość znaków teatru	- przedstawia informacje na temat sztuki wystawianej przez bohatera - rozpoznaje funkcje pełnione przez bohatera w teatrze - wymienia wszystkie znaki teatru i rozumie ich funkcję	- opisuje reakcje publiczności na przedstawienie - ocenia, w której roli bohater czuł się najlepiej - omawia znaki teatru w odniesieniu do przedstawienia opisanego w tekście powieści	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o sztuce teatru w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
ROZDZIAŁ II MALI I WIELCY W HISTORII					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Historia biblijna w drzewie lipowym wystrugana”. Antonina Domańska, <i>Historia żółtej ciżemki</i> (fragmenty)	- określa czas i miejsce zdarzeń - zna pojęcia <i>bohater historyczny</i> i podaje przykład takiego bohatera z tekstu - zna pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> - ogląda uważnie zdjęcie ołtarza z bazyliki Mariackiej, czyta informacje na temat dzieła	- przycaca fragmenty tekstu dotyczące czasu i miejsca zdarzeń - zna pojęcie <i>archaizm</i> i podaje jego przykład z tekstu - odróżnia postacie fikcyjne od historycznych i podaje przykłady takich bohaterów z tekstu - objaśnia pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> - wymienia niektóre elementy ołtarza z bazyliki Mariackiej	- selekcjonuje informacje - podaje kilka przykładów archaizmów z tekstu - sporządza katalog postaci fikcyjnych i historycznych z utworu, korzystając z tekstu i przypisów - używa ze zrozumieniem pojęcia <i>wydarzenie historyczne</i> - określa temat dzieła, przedstawia wrażenia odbiorcze	- dokonuje wyboru najistotniejszych informacji z tekstu - określa funkcję archaizmów w tekście - opisuje bohatera oraz jego pracę, używając przerośni oraz innych środków stylistycznych - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat utworu historycznego w analizie tekstu - porównuje wrażenia odbiorcze współczesne z opisanymi w powieści	- twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji archaizmów w tekście - analizuje i interpretuje dzieło artystyczne, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W podróż za jeden uśmiech”. Przyimki i wyrażenia przyimkowe	- zna pojęcie <i>przyimek</i> - zna pojęcie <i>wyrażenie przyimkowe</i> - rozpoznaje niektóre przyimki	- rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy - wie, jak zbudowane jest wyrażenie przyimkowe - wie, że przyimek jest nieodmienną i niesamodzielną częścią mowy - zna pojęcia <i>przyimki proste</i> i <i>przyimki złożone</i>	- rozpoznaje przyimki proste i złożone - tworzy przyimki złożone - wie, że przyimki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika	- używa poprawnych wyrażeń przyimkowych do określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności - używa poprawnych form przypadków rzeczowników w wyrażeniach przyimkowych - poprawnie zapisuje przyimki złożone	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przyimków, wyrażeń przyimkowych oraz ich funkcji
„Ploteczki przy okazji kartkóweczki”. Związek rzeczownika z przymiotnikiem	- rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy - zna pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika oraz przymiotnika - wie, że przymiotnik jest najczęściej określeniem rzeczownika	- określa liczbę i rodzaj przymiotnika - wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do rzeczownika, który określa - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami	- łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe - poprawnie zapisuje cząstkę <i>nie</i> z przymiotnikami	- funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem - poprawnie zapisuje końcówki <i>ą</i> i <i>ę</i> w zakończeniach przymiotników i rzeczowników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymiotników oraz ich funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy nie nudno panu na pomniku?”. Opowiadanie z elementami opisu – rady dla piszących. Wanda Chotomska, <i>Pomnik Kopernika</i>	• czyta uważnie tekst wiersza oraz informacje o Mikołaju Koperniku • układa zdarzenia w porządku chronologicznym • wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i czyta informacje o postaciach z warszawskich pomników • czyta rady dla piszących opowiadanie z elementami opisu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z elementami opisu	• określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu • łączy zdarzenia w związki przyczynowo-skutkowe według podanego schematu • sporządza plan zdarzeń • opisuje miejsce zdarzeń • tworzy krótkie opowiadanie z elementami opisu, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• określa cechy osoby mówiącej w wierszu • przekształca tekst opowieści dla zdynamizowania akcji • opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, stosując różnorodne środki językowe • tworzy rozbudowane opowiadanie z elementami opisu	• prezentuje postać, wchodząc w rolę przewodnika • wyjaśnia wpływ środków językowych na narrację • tworzy opowieść o jednej z przygód bohatera wiersza • tworzy rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu	• tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu – oryginalne pod względem treści i stylu
„Kolorowy zawrót głowy”. Odmiana przymiotnika	• wie, że przymiotnik odmienia się przez przypadki, liczby i rodzaje • rozpoznaje liczbę i rodzaj przymiotnika • odmienia przymiotniki przez przypadki według wzoru	• odmienia przymiotniki przez liczby, rodzaje i przypadki • tworzy związki frazeologiczne z przymiotnikami	• stosuje w wypowiedziach poprawne formy przypadków przymiotnika • tworzy poprawne formy rodzajowe przymiotnika w liczbie mnogiej	• wykorzystuje wiedzę o odmianie przymiotników w wypowiedziach ustnych i pisemnych • stosuje poprawnie i celowo zróżnicowane formy gramatyczne przymiotników	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany przymiotników oraz zasad ich pisowni • objaśnia związki między warstwą językową a znaczeniową utworu literackiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wojenko, wojenko, cóżeś ty za pani ...”. Leon Łuskino, <i>Piechota</i> (fragment); Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński, <i>My, Pierwsza Brygada</i> (fragment)	- czyta teksty pieśni, korzysta z przypisów - ogląda reprodukcje obrazów i czyta informacje o Legionach Polskich - zna pojęcia <i>pieśń</i> oraz <i>liryka patriotyczna</i>	- określa, kto wypowiada się w pieśni - wskazuje wyrażenia mówiące o godności i poświęceniu żołnierzy - wyszukuje w tekście refren, powtórzenia, rymy, określa liczbę wersów i sylab	- omawia obrazy poetyckie - wypowiada się na temat wartości cenionych przez bohaterów pieśni - omawia czynniki wpływające na melodyjność tekstów pieśni	- zapisuje w formie wskazówek informacje na temat obrazów poetyckich - hierarchizuje wartości odnoszące się do postawy żołnierzy - używa ze zrozumieniem terminów <i>liryka patriotyczna</i> oraz <i>pieśń</i> w odniesieniu do utworów <i>My, Pierwsza Brygada i Piechota</i>	- na podstawie analizy tekstów pieśni formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych - twórczo wykorzystuje w wypowiedziach na temat tekstu posiadaną wiedzę historyczną
„Odkrywanie tajemnic miasta”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nie musisz być orłem z matematyki, żeby znać dobrze...”. Liczebnik i jego znaczenia	- zna pojęcie <i>liczebnik</i> - wie, na jakie pytania odpowiada liczebnik - rozpoznaje niektóre liczebniki	- wie, że liczebnik jest najczęściej określeniem rzeczownika - rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy	- wykorzystuje wiedzę o tym, że liczebnik dostosowuje swoją formę do określanego rzeczownika - posługuje się związkami frazeologicznymi zawierającymi liczebniki	- używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych - odróżnia liczebniki od rzeczowników odliczebnikowych	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji liczebników
„Wojenne piosenki... niezrównane towarzyszyki walki”. Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Halicz</i> (fragmenty); Józef „Ziutek” Szczepański, Pałacyk Michla (fragment)	- czyta ze zrozumieniem teksty oraz informacje o Powstaniu Warszawskim - zna pojęcie <i>konspiracja</i> - wyjaśnia, kim był Józef „Ziutek” Szczepański - czyta informacje o Krystynie Krahelskiej - pisze ogłoszenie informujące o koncercie	- rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących głównego bohatera wspomnień - wypowiada się na temat walk powstańczych - opowiada o kolejnych zdarzeniach z komiksu - pisze notatkę o Poczcie Harcerskiej	- określa odbiorcę wypowiedzi poetyckiej - omawia okoliczności zdarzeń, przedstawia tytułową postać - używa ze zrozumieniem słowa <i>konspiracja</i> - opisuje pomnik Małego Powstańca	- formułuje pytania dotyczące działań i przeżyć bohatera - wyraża opinię na temat zdarzeń przedstawionych w tekście - określa intencje wypowiedzi - określa rolę piosenek patriotycznych podczas powstania - dzieli się wrażeniami na temat wirtualnego muzeum	analizuje i interpretuje teksty kultury (komiks, piosenka, wspomnienia, pomnik), swobodnie odwołując się do kontekstów historycznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Bez względu na porę roku, dnia i stan pogody – stawię się...”. Mariusz Zaruski, <i>Na bezdrożach tatrzańskich</i> (fragmenty)	- wyszukuje na mapie miejsca wydarzeń przedstawionych w tekście - porządkuje większość wydarzeń zgodnie z chronologią - zna pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> - zna pojęcie <i>wspomnienia</i> - czyta informacje na temat TOPR-u	- rozpoznaje narratora w tekście - porządkuje zdarzenia zgodnie z chronologią - objaśnia pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> - objaśnia pojęcie <i>wspomnienia</i> - opisuje godło TOPR-u	- określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym - określa cechy charakteru bohaterów tekstu - określa motywy działań ratowników górskich - wyjaśnia znaczenie nazwy Rycerze Błękitnego Krzyża	- wskazuje, że tekst ma charakter wspomnieniowy - czyta fragment prezentujący przełomowy moment opowieści, oddając głosem napięcie, które mu towarzyszy - wyjaśnia rolę autora tekstu w rozwoju ratownictwa tatrzańskiego	przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
„Ile to było? Kiedy się działo? Porządkuj liczby i rób to śmiało!” Liczebniki główne i porządkowe	- zna pojęcie <i>liczebniki główne</i> - zna pojęcie <i>liczebniki porządkowe</i> - wie, co określają liczebniki główne i porządkowe - odróżnia cyfry arabskie od rzymskich	- wie, że liczebniki główne i porządkowe odmieniają się przez przypadki i rodzaje - odróżnia liczebniki główne od porządkowych - odmienia liczebniki przez przypadki według wzoru - zna zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych	- wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników w wypowiedziach ustnych i pisemnych - stosuje zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych cyframi arabskimi i rzymskimi	- funkcjonalnie używa w opisie liczebników głównych i porządkowych - zapisuje poprawnie liczebniki główne i porządkowe cyframi arabskimi i rzymskimi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące funkcji liczebników głównych i porządkowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Poeci... na start!”. Kazimierz Wierzyński, <i>Na start</i>	• czyta uważnie wiersz i określa jego temat • zna pojęcie <i>bohater liryczny</i> • zna pojęcie <i>wykrzyknienie</i>	• określa tematykę tekstu • przytacza epitety i porównania dotyczące bohatera lirycznego • wyszukuje w wierszu fragmenty oddające emocje osoby mówiącej	• wypowiada się na temat sytuacji przedstawionej w wierszu • przytacza przenośnię dotyczącą bohatera tekstu • czyta fragmenty wiersza, oddając głosem natężenie uczuć i przeżyć	• określa, kim może być podmiot liryczny • opisuje bohatera lirycznego • określa funkcję wykrzyknień w kontekście treści wiersza	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Srebro to za mało. Artykuł prasowy”. Podziękowanie – rady dla piszących. Janusz Pindera, <i>Życie pokaże</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst prasowy • podaje informacje na temat osiągnięć bohaterki tekstu prasowego • zna pojęcie <i>artykuł prasowy</i> • czyta rady dla piszących podziękowanie • przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy tekst podziękowań	• wynotowuje informacje z tekstu • określa czynniki decydujące o sukcesie sportsmenki • przytacza tytuł artykułu i śródtytuły • porównuje artykuł prasowy i powieść według wybranych kryteriów • pisze tekst podziękowań, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• wyszukuje w tekście najistotniejsze informacje • prezentuje bohaterkę tekstu • objaśnia i komentuje tytuł artykułu • porównuje artykuł prasowy i tekst literacki • wyszukuje informacje o wydarzeniach o charakterze charytatywnym i pisze tekst podziękowań dla organizatorów imprezy	• odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych • wyraża opinię na temat postawy bohaterki • określa funkcję śródtytułów w artykule prasowym • pisze poprawny językowo i stylistycznie tekst podziękowań	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o tekstach dziennikarskich w wypowiedziach na temat omawianego artykułu prasowego • formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W zdrowym ciele zdrowy duch”. Pisownia przyimków i wyrażeń przyimkowych	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej
„Niecodzienne atrakcje, niesamowite wrażenia, czyli niezwykle miejsca, które warto zobaczyć”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami i liczebnikami - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>

ROZDZIAŁ III HEROSI MITÓW I LEGEND

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mity ożywają”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Ilustrowana księga mitów greckich</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>mitologia</i> - wymienia kilku bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali - używa we właściwym kontekście wybranego słowa pochodzącego z mitologii	- porządkuje kolejne etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych - wymienia większość bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali - objaśnia znaczenia wybranych słów zaczerpniętych z mitologii	- objaśnia etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych - rozpoznaje atrybuty przypisane różnym bogom greckim - objaśnia rodowód bogów greckich	- objaśnia funkcję opowieści o bogach i herosach w kulturze starożytnej Grecji - rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących wybranych bogów	- pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu - funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii
„Wiedzieli już Rzymianie, co to jest zdanie”. Powtórzenie o wypowiedzeniach	- wie, co to jest wypowiedzenie - wie, w jakim celu są używane wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące - wie, czym różni się zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi - stosuje wypowiedzenia wykrzyknikowe dla uzyskania ekspresji wypowiedzi - odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- rozpoznaje równoważniki zdań - przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - stosuje konsekwentnie wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu zdarzeń	- stosuje poprawnie różne typy wypowiedzeń odpowiednio od sytuacji komunikacyjnej - określa znaczenie łączących sentencji, korzystając z różnych źródeł	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kim jest ten więzień?”. Wanda Markowska, <i>Prometeusz</i>	- dopasowuje zdarzenia z tekstu do ilustracji - przycacza fragment tekstu na wskazany temat - podaje kilka określeń charakteryzujących głównego bohatera - czyta definicję słowa <i>prometejski</i> - czyta informacje na temat mitu o czterech wiekach ludzkości	- porządkuje ilustracje zgodnie z chronologią zdarzeń mitu - opisuje bohatera za pomocą różnorodnych określeń - wyraża opinię na temat wartości darów tytana - charakteryzuje krótko każdy z czterech wieków ludzkości przedstawionych w greckim micie	- opowiada o życiu ludzi stworzonych przez Prometeusza - wymienia czyny tytana potwierdzające główne cechy jego osobowości - wskazuje określenia synonimiczne w podanym zestawie wyrazów - wyjaśnia znaczenia wyrazu <i>prometejski</i>, odwołując się do tekstu mitu	- analizuje problem, jak zmieniło się życie ludzi za sprawą tytana - zestawia kontekst biblijny i mityczny dotyczący historii stworzenia człowieka - formułuje wypowiedź na temat współczesnych dobroczyńców ludzkości - wyjaśnia funkcję mitu o Prometeuszu	- formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych - na podstawie analizy tekstu formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące społecznej funkcji mitów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czynów wielkich dokonali i w mitach się zapisali”. Podmiot i orzeczenie	- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie - rozpoznaje w zdaniu podmiot - zna pojęcie <i>związek główny w zdaniu</i> - wie, że funkcję podmiotu w zdaniu pełni najczęściej rzeczownik w mianowniku - wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej	- wyodrębnia związek główny w zdaniu i zna jego funkcję - wyodrębnia związki poboczne i zna ich funkcje - wie, z czego się składa grupa podmiotu i grupa orzeczenia w zdaniu - zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> - zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i> - zna pojęcie orzeczenie czasownikowe	- wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu - w wypowiedziach ustnych i pisemnych wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu - rozpoznaje podmiot gramatyczny w zdaniu - rozpoznaje podmiot szeregowy i podmiot towarzyszący w zdaniu - rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu - wie, że funkcję orzeczenia mogą pełnić wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem	- tworzy poprawne związki wyrazowe w wypowiedzeniach - świadomie rozwija zdania, rozbudowując grupę podmiotu lub orzeczenia - funkcjonalnie i poprawnie używa podmiotu gramatycznego, szeregowego lub towarzyszącego w zdaniu - funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu	- twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczeń i podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach - funkcjonalnie stosuje różne typy podmiotów i orzeczeń

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Teraz Zeus ma głos”. Gerard Moncomble, o tym, jak Demeter straciła swoją ukochaną córkę i przemieniła ziemię w pustynię (fragmenty)	- określa adresata opowieści - opowiada o sytuacji wymagającej podjęcia decyzji - odczytuje fragmenty mówiące o uczuciach Demeter - zna pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>)	- zapisuje imiona wymienionych w micie bogów w formie notatki graficznej - podaje możliwe rozwiązania sytuacji wymagającej podjęcia decyzji - krótko opisuje pejzaże przedstawione na ilustracjach - objaśnia pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>), odwołując się do przykładów	- sporządza szczegółowy plan zdarzeń opowieści - przedstawia pozytywne i negatywne skutki różnych rozwiązań sytuacji - dopasowuje reprodukcje do wybranych części mitu - wskazuje podobieństwa i różnice między bohaterami mitycznymi	- prezentuje zdarzenia, wchodząc w rolę jednej z postaci - określa skutki podjętych decyzji, omawia uczucia Demeter, używając słów i wyrażen synonimicznych - wyjaśnia funkcję mitu o Demeter i Korze	przedstawia własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Jacy? Którzy? Czyi? Kto rąbka tajemnicy uchyli?”. Przydawka	- zna pojęcie <i>przydawka</i> - wie, na jakie pytania najczęściej odpowiada przydawka - rozpoznaje w zdaniu niektóre przydawki	- objaśnia pojęcie <i>przydawka</i>, określając jej funkcję w zdaniu - wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	- rozpoznaje w zdaniu przydawki i zna ich funkcje składniowe - przekształca przydawki w formie wyrażenia przyimkowego w przydawki wyrażone przymiotnikiem i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy - buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami - funkcjonalnie używa przydawek różnego typu	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Trzymaj język za zębami”. Jan Parandowski, Syzyf	- opisuje miejsca zdarzeń z mitu i określa, które są realistyczne, a które fantastyczne - wyjaśnia, za co został ukarany Syzyf - wie, jaką funkcję pełniły mity greckie	- układa szczegółowy plan zdarzeń jednej z głównych części mitu - opisuje sposób ukarania Syzyfa - objaśnia funkcje mitów greckich	- układa szczegółowy plan zdarzeń mitu - wyraża opinię na temat kary dla Syzyfa - omawia przesłanie mitu korynckiego	- opisuje wyobrażenia starożytnych Greków dotyczące życia i śmierci - zapisuje przesłanie mitu w formie rad	przedstawia oryginalny sposób ukazania uwspółcześnionej postaci mitologicznej
„W świecie bogów, herosów i ludzi”. Charakterystyka postaci (wprowadzenie) – rady dla piszących. Jan Parandowski, <i>Dwanaście prac Heraklesa</i>	- podaje podstawowe informacje na temat bohatera mitu - wyszukuje w tekście informacje na temat działań bohatera - wyszukuje w słoniku znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz znaczenie <i>stajnia Augiasza</i> - czyta rady dla piszących charakterystykę postaci - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze charakterystykę postaci	- opisuje wygląd Heraklesa, korzystając z informacji z tekstu - objaśnia przyczynę zdarzeń mających wpływ na los bohatera - objaśnia znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenie <i>stajnia Augiasza</i> - tworzy uproszczoną charakterystykę postaci, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- wnioskuje na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru - wyraża opinię na temat działań bohatera i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska - używa ze zrozumieniem wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenia <i>stajnia Augiasza</i> - tworzy charakterystykę postaci literackiej	- określa wpływ różnych czynników na życie bohatera - wykorzystuje wiedzę o bohaterze do tworzenia tekstów inspirowanych treścią mitu - funkcjonalnie wykorzystuje poznane pojęcia w wypowiedziach na temat bohatera - tworzy poprawną językowo, stylistycznie i kompozycyjnie charakterystykę postaci	- przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu - funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nie udawaj Greka”. Dopełnienie	- zna pojęcie <i>dopełnienie</i> - wie, na jakie pytania odpowiada dopełnienie - rozpoznaje w zdaniu niektóre dopełnienia	- objaśnia pojęcie <i>dopełnienie</i>, określając jego funkcję w zdaniu - wie, jakimi częściami mowy jest wyrażone dopełnienie	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia i zna ich funkcje składniowe - określa formę gramatyczną rzeczowników pełniących funkcję dopełnienia	- buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami - funkcjonalnie stosuje dopełnienia w tworzeniu konstrukcji zdaniowych	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„W labiryncie mitu”. Jan Parandowski, <i>Tezeusz</i>	- wymienia bohaterów mitu - porządkuje zdarzenia w układzie chronologicznym - czyta uważnie wskazany fragment utworu - zna pojęcie <i>wątek</i> - wyszukuje znaczenie podanych frazeologizmów - czyta informacje na temat kultury minojskiej	- selekcjonuje informacje na temat bohaterów mitu - nadaje tytuły wydarzeniom - opowiada mitologiczną historię z punktu widzenia wskazanego bohatera - objaśnia pojęcie <i>wątek</i> - używa we właściwym kontekście frazeologizmów związanych z omawianym mitem - tworzy opowieść inspirowaną mitem	- porównuje dwie historie mitologiczne - wnioskuję na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru - nazywa uczucia bohaterki - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne wyrazu <i>labirynt</i> - porównuje bohaterów mitologicznych z bohaterami współczesnej popkultury	- ocenia postawę bohatera - przytacza właściwe argumenty na poparcie stanowiska - rozpoznaje emocje bohaterki - omawia symboliczne znaczenie mitologicznej postaci - odwołuje się podczas analizy mitu do różnych tekstów kultury	twórczo i w oryginalny sposób wykorzystuje wiedzę na temat mitologicznych bohaterów do stworzenia scenariusza gry komputerowej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Skarby gramatyki”. Okoliczniki	- zna pojęcie <i>okolicznik</i> - wie na jakie pytania odpowiadają okoliczniki - zna trzy typy okoliczników: czasu, miejsca i sposobu - rozpoznaje w zdaniu niektóre okoliczniki	- objaśnia pojęcie <i>okolicznik</i>, określając jego funkcję w zdaniu - wie, na jakie pytania odpowiadają okoliczniki różnych typów	- wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki - odróżnia okolicznik czasu, miejsca i sposobu	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki wyrażone różnymi częściami mowy - tworzy poprawne związki wyrazowe z okolicznikami - funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Muzo! Męża wyśpiewaj...”. Prezentacja multimedialna – rady dla twórców. Jan Parandowski, <i>Podróż Odyseusza</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst o podróży Odyseusza oraz informacje o wojnie trojańskiej • określa czas zdarzeń • zna związki wyrazowe <i>syreni śpiew</i> oraz <i>znajdować się między Scyllą a Charybdą</i> • czyta rady dla twórców prezentację multimedialną • przy wsparciu nauczyciela tworzy prostą prezentację multimedialną	• wskazuje na mapie miejsca, o których mowa w tekście • nadaje tytuły przygodom Odyseusza • stosuje w opisie syren epitety i porównania • tworzy opowieść inspirowaną mitem • tworzy prezentację multimedialną, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• opowiada o miejscach zdarzeń, używając określeń o charakterze przenośnym • ocenia przygody we wskazanych kategoriach • opowiada o wybranym zdarzeniu z różnych punktów widzenia • wyodrębnia w tekście związki wyrazowe wskazujące na różnicę między czasem zdarzeń a czasem opowiadania • tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie różne źródła informacji	• opowiada o obyczajach w kraju Feaków • rozpoznaje bohaterów na podstawie ich wypowiedzi • wspomina wybrane zdarzenie, wchodząc w rolę bohatera zdarzeń • tworzy poprawną merytorycznie, językowo i kompozycyjnie prezentację multimedialną	• tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie wiedzę na temat praw autorskich i możliwości korzystania z wolnych zasobów sieci

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Podchody z Indianami i ze zdaniem”. Analiza zdania pojedynczego	- wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu - buduje zdania z podanych związków wyrazowych	- przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami - wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	- objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne - używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu - formułuje twórcze wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę zdania
„Na koniec świata i jeszcze dalej”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Orfeusz i Eurydyka</i> (fragmenty <i>Ilustrowanej księgi mitów greckich</i>)	- określa tematykę utworu - rozpoznaje miejsca akcji - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>dygresja</i>	- sporządza plan wydarzeń dotyczących wędrówki bohatera - analizuje przyczyny i skutki zdarzeń - rozpoznaje dygresję w utworze	- przedstawia Orfeusza z punktu widzenia innego bohatera - wnioskuje na podstawie przesłanek z tekstu o przyczynie niepowodzenia Orfeusza - podaje epitety określające uczucia bohaterów	- objaśnia przenośne określenie dotyczące bohatera - tworzy wypowiedzi o charakterze perswazyjnym - zestawia treść mitu z innymi tekstami kultury	- formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości - analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Od darów natury do świata kultury”. Typy związków wyrazowych	- wyszukuje w zdaniu podmiot, orzeczenie - wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych - zna pojęcia <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> - nazywa niektóre typy związków wyrazowych	- określa formy gramatyczne wyrazów w związkach wyrazowych - wyodrębnia związki poboczne - objaśnia pojęcia <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> - wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów	- wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> - odróżnia różne typy związków wyrazowych	- funkcjonalnie stosuje przydawkę, dopełnienie i okolicznik w tworzeniu poprawnych konstrukcji zdaniowych - używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów związków wyrazowych w zdaniu
„Podniebny lot”. Jan Parandowski, <i>Dedal i Ikar</i>	- wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście - podaje określenia dotyczące każdego bohatera - wyszukuje w słowniku znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- analizuje nazwy miejsc w odniesieniu do treści mitu - zestawia określenia na zasadzie przeciwieństwa - objaśnia znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- przedstawia zdarzenia w formie komiksu - opisuje bohaterów, wykorzystując inny tekst kultury (rzeźbę) - używa ze zrozumieniem wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- relacjonuje zdarzenia z perspektywy bohatera mitu - interpretuje treść obrazu odwołującego się do mitu - tworzy tekst inspirowany dziełem rzeźbiarza	analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Spacerkiem przez wieki, czyli z wizytą u Piasta”. Cecylia Niewiadomska, <i>Piast, Podanie o Lechu</i>	- określa czas i miejsce zdarzeń - zapisuje plan ramowy opowieści - zna pojęcie <i>podanie</i> - opowiada o obrzędzie postrzyżyn - przytacza z tekstu przysłowie dotyczące gościnności	- przytacza fragment utworu informujący o czasie i miejscu zdarzeń - zestawia informacje z drzewa genealogicznego z tekstem - wyodrębnia i oznacza zdarzenie nieprawdopodobne - objaśnia pojęcie <i>podanie</i> - tworzy tekst życzeń z okazji postrzyżyn	- podaje wyczerpujące informacje o bohaterach tekstu - czyta tekst, wchodząc w rolę wędrownego poety - wymienia wartości cenione przez Polan - tworzy scenariusz audycji telewizyjnej na temat obrzędu opisanego w podaniu	- zapisuje informacje o bohaterach w formie notatki graficznej - wyodrębnia różnice między elementami świata przedstawionego baśni i podania - tworzy wypowiedź o charakterze perswazyjnym, dobierając odpowiednie argumenty - określa funkcję pieśni w utworze	tworzy interesującą wypowiedź o charakterze przemowy, używając funkcjonalnie różnorodnych argumentów
„Z wizytą w grodzie dawnych Słowian”. Powtórzenie pisowni wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch, nie</i> oraz wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i>, wielkiej i małej litery - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i> oraz wielką i małą literą

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Postacie znane, w legendach przedstawiane”. Zdanie pojedyncze i złożone	- wyodrębnia podmiot i orzeczenie w zdaniu - wie, czym różni się zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania pojedynczego nierozwiniętego - zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> - wyodrębnia zdania w tekście	- rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte - rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia - objaśnia budowę zdania złożonego - zna pojęcie <i>zdania składowe</i>	- tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte – odpowiednio do przyjętego celu - odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego - objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	- świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia odpowiedzi - poprawnie wyznacza granice zdań pojedynczych i złożonych w wypowiedzeniach - oddziela przecinkami zdania składowe w zdaniu złożonym	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych i złożonych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gołębie wszystkich placów, wzywam was”. Mariusz Wollny <i>Tropem smoka. Bajeczny przewodnik po magicznym Krakowie dla dzieci i młodzieży</i> (fragmenty); Barbara Suchy, <i>Promują i brudzą Kraków. Jest sposób na gołębie?</i> (fragment artykułu prasowego)	• czyta uważnie legendę oraz artykuł prasowy • opisuje postać fantastyczną • zna pojęcie <i>legenda</i> • zna pojęcie <i>podtytuł</i> • czyta informacje na temat czasopism i gazet	• określa temat legendy • wskazuje motywy baśniowe • objaśnia pojęcie <i>legenda</i> • wskazuje <i>podtytuł</i> • wymienia poznane wcześniej elementy artykułu prasowego	• opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę przewodnika • opowiada o postaci historycznej z tekstu • wymienia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze • objaśnia funkcję podtytułu • omawia zagadnienia przedstawione w artykule prasowym z różnych perspektyw	• rozpoznaje w tekście motywy zaczerpnięte z baśni • wskazuje źródła historyczne mogące zawierać informacje o postaci historycznej • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • wskazuje lid i określa jego funkcję w artykule prasowym • rozpoznaje argumenty odwołujące się do faktów, logiki oraz emocji	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat prasy i pracy dziennikarza • używa funkcjonalnie pojęć <i>aprobata</i> i <i>dezaprobata</i>, formułując opinie na temat problemów poruszonych w tekście
„Nie dukat czyni szczęśliwym”. Artur Oppman, <i>Złota kaczka</i>	• wymienia miejsca zdarzeń, niektóre wskazuje na mapie • zna pojęcie <i>akcja</i> • prezentuje głównego bohatera • zna pojęcie <i>sentencja</i>	• wskazuje na mapie miejsca zdarzeń legendy • objaśnia pojęcie <i>akcja</i> na przykładzie legendy o złotej kaczce • formułuje pytania adresowane do bohatera • wyszukuje w tekście wypowiedź o charakterze sentencji	• nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu • analizuje związki przyczynowo-skutkowe w legendzie • wyszukuje w tekście kolokwializmy • przedstawia opinię na temat wartości w życiu	• opowiada o najbardziej emocjonujących zdarzeniach • uzasadnia, że opowieść o złotej kaczce jest legendą • określa wpływ języka (kolokwializmy) na charakterystykę postaci • ocenia i określa postawę bohaterów	• w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„łączą, przeczą, coś wynika... – taka zdań tych specyfika”. Zdania złożone współrzędnie	- rozpoznaje zdanie złożone - zna pojęcie <i>zdanie współrzędnie złożone</i> - wie, że istnieją różne typy zdań współrzędnie złożonych, zna niektóre z nich	- objaśnia pojęcie <i>zdania współrzędnie złożone</i> na przykładach - zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - zna najczęściej używane spójniki w poszczególnych typach zdań współrzędnie złożonych	- odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu - określa typy zdań złożonych współrzędnie - przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu	- funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie złożone różnego typu - bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań współrzędnie złożonych w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gdzie diabeł nie może...”. Adam Mickiewicz, <i>Pani Twardowska</i>	• czyta tekst legendy oraz informacje na temat Twardowskiego • wymienia bohaterów utworu • wyodrębnia kwestie wypowiedziane przez poszczególnych bohaterów • zna pojęcie <i>cudzysłów</i> • zna funkcję przypisów	• porównuje legendę o panu Twardowskim z treścią wiersza, wskazuje podobieństwa i różnice • wskazuje postacie pierwszoplanowe • dopasowuje emotikony do ilustracji • określa na podstawie przypisów znaczenie większości wyrazów	• wyjaśnia tytuł utworu • nadaje jednolite językowo tytuły ilustracjom obok tekstu • rozpoznaje nastrój zdarzeń i emocje bohaterów • określa funkcję cudzysłówów w tekście wiersza • określa na podstawie przypisów znaczenie wszystkich wyrazów	• określa fantastyczny i realistyczny charakter zdarzeń przedstawionych na ilustracjach • wyodrębnia w tekście wyrazy wpływające na nastrój tajemniczości • czyta tekst z podziałem na role, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • rozpoznaje znaczenie łącińskich wyrażen	• analizuje różne elementy świata przedstawionego utworu, swobodnie wykorzystując werbalne i pozawerbalne środki wyrazu • tworzy opowieść z perspektywy świadka zdarzeń, oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu
ROZDZIAŁ IV BAWIĄCY SIĘ SŁOWAMI					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nazywanie rzeczy nie po imieniu, lecz po marzeniu”. Jan Sztudynger, <i>Fraszki</i> (wybór)	- czyta uważnie teksty fraszek Jana Sztudyngera - zna pojęcie <i>apostrofa</i> - zna pojęcie <i>puenta</i> - opisuje wyobrażenie muzy	- określa tematykę fraszek - objaśnia pojęcie <i>apostrofa</i> - objaśnia pojęcie <i>puenta</i> - prezentuje wyobrażenie poety	- określa charakter fraszek - objaśnia, czym jest poezja i poezjowanie - rozpoznaje adresata wypowiedzi lirycznej - rozpoznaje apostrofę i puentę	- analizuje różnice stylistyczne dotyczące języka poetyckiego i naukowego - określa intencje wypowiedzi podmiotu lirycznego - wskazuje analogie między tekstami fraszek a ich ilustracją	twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiadomości na temat stylów funkcjonalnych języka
„Spacerkiem wśród słowników”. Słowniki języka polskiego i wyrazów obcych	- korzysta ze słownika ortograficznego w celu sprawdzenia poprawnego zapisu wyrazów - podejmuje próby korzystania ze słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych	- zna funkcje słownika wyrazów bliskoznacznych - zna funkcję słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych - korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych	- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych - objaśnia budowę haseł w słowniku języka polskiego i słowniku wyrazów obcych - uogólnia w formie notatki graficznej wiedzę na temat słowników	- korzysta, odpowiednio do potrzeb, z różnych typów słowników - rozpoznaje znaczenie skrótów stosowanych w słowniku języka polskiego - tworzy poprawne związki wyrazowe z użyciem wyrazów obcego pochodzenia	sprawnie posługuje się słownikami języka polskiego oraz wyrazów obcych, swobodnie korzystając ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czasem utopce bywają w kropce”. Dedykacja – rady dla piszących. Maciej Wojtyszko, <i>Saga rodu Kłaptunów</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst • wyszukuje informacje z tekstu na temat głównego bohatera • czyta rady dla piszących dedykację • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze dedykację	• opisuje miejsce zdarzeń • opowiada o marzeniach głównego bohatera • pisze dedykację, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• prezentuje głównego bohatera • objaśnia, na czym polega potęga słowa • wyraża opinię na temat poezji • pisze poprawną językowo i stylistycznie dedykację	• przytacza argumenty wskazujące na obrazowanie fantastyczne w utworze • omawia zachowania postaci fantastycznych • zestawia wartość poetyckiego wyobrażenia oraz jego dosłownej ilustracji • pisze bezbłędną dedykację	• tworzy oryginalne pod względem treści i języka teksty dziennikarskie inspirowane tekstem literackim • tworzy bezbłędną dedykację – oryginalną pod względem treści i stylu
„Zacznij dzień od uśmiechu”. Powtórzenie wiadomości o głoskach	• wymienia kolejne litery alfabetu • zna różnicę między głoską a literą	• wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce • zna dwuznaki stosowane w polskim piśmie • odróżnia samogłoski od spółgłosek	• podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek	• objaśnia wpływ pojedynczych głosek na zmiany znaczenia wyrazów	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter, głosek, alfabetu w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odgłosy, rozmowa – dźwięków pełna głowa”. Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	- zna pojęcia <i>głoski dźwięczne</i> i <i>głoski bezdźwięczne</i> - podaje przykłady głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	- wie, że wszystkie samogłoski są dźwięczne - wymienia kilka par głosek różniących się dźwięcznością - wie, w jakich okolicznościach głoski dźwięczne mogą być wymawiane - bezdźwięcznie	- wymienia pary głosek różniących się dźwięcznością - wymienia spółgłoski nieposiadające odpowiedników bezdźwięcznych - wie, w jakich okolicznościach głoski bezdźwięczne mogą być wymawiane dźwięcznie	wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznej	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w różnych sytuacjach problemowych
„Odgłosy świata”. Jan Twardowski, <i>Klasówka z religii</i>	- zna pojęcie <i>wyrazy dźwiękonaśladowcze</i> - wyjaśnia pochodzenie dźwięków wymienionych w wierszu	- objaśnia pojęcie <i>wyrazy dźwiękonaśladowcze</i> - określa adresata wypowiedzi lirycznej	- zna pojęcie <i>onomatopeja</i> - określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu	- stosuje ze zrozumieniem pojęcie <i>onomatopeja</i> - określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w wierszu	komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nadstaw ucha! Co ja słyszę?...”. Oznaczanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych - korzysta ze słownika ortograficznego	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	stosuje zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza głoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Tylko się nie nudź! ... czyli jak ciekawie spędzić popołudnie”. Spółgłoski miękkie i twarde	- zna różne funkcje litery <i>i</i> - zna pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> - zna sposoby oznaczania miękkości spółgłosek	- objaśnia na przykładach różne funkcje litery <i>i</i> - objaśnia pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> - odróżnia spółgłoski twarde od miękkich	- zna pojęcie <i>znaki diakrytyczne</i> - wskazuje różnice w wymowie spółgłosek twardych i miękkich - stosuje zasady dotyczące zapisu spółgłosek miękkich i zmiękczonej	- używa ze zrozumieniem pojęcia <i>znaki diakrytyczne</i> - zapisuje poprawnie spółgłoski miękkie i zmiękczone	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek miękkich i twardych w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy cień rymuje się z wiem?”. Józef Ratajczak, <i>Cień na ścianie</i>	• podaje przykłady rymujących się wyrazów z wiersza • wie, że istnieją różne typy rymów	• podaje definicję pojęcia <i>rym</i> • zna pojęcia <i>rymy męskie</i> oraz <i>rymy żeńskie</i>	• wskazuje uosobienie w wierszu • odróżnia rymy żeńskie od męskich • zna pojęcia <i>rymy dokładne</i> oraz <i>rymy niedokładne</i>	• wyszukuje współbrzmienia identyczne i podobne w parach rymujących się wyrazów • określa funkcję rymów w wierszu • tworzy różne typy rymów	• tworzy wypowiedzi o charakterze poetyckim, w których twórczo wykorzystuje wiedzę na temat funkcji różnych typów rymów
„Opowieści nie tylko na dobranoc”. Oznaczanie spółgłosek miękkich	• wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów ze spółgłoskami miękkimi	• zapisuje poprawnie większość wyrazów ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich
„To co się da, podziel na dwa...”. Sylaba i dzielenie wyrazów	• wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska • dzieli wyrazy na sylaby • czyta informacje na temat zasad przenoszenia wyrazów do następnej linii	• wyszukuje wyrazy o podanej liczbie sylab • zna zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii	• stosuje zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii • wskazuje różne miejsca podziału w wyrazach wielosylabowych	• przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je poprawnie na sylaby • używa terminu <i>zgłoska</i> wymiennie z terminem <i>sylaba</i>	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wszystkie drogi prowadzą do...”. Stanisław Młodożeniec, <i>Kulawa droga</i>	- określa bohaterkę wiersza za pomocą epitetów - podaje liczbę zwrotek w wierszu oraz wersów w zwrotkach - zna pojęcie <i>rytm</i>	- wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu - podaje liczbę sylab w poszczególnych wersach - wskazuje związek między rytmem a muzycznością utworu	- objaśnia funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w warstwie brzmieniowej tekstu - podaje przykłady rymów i określa ich typy - wskazuje powtórzenia leksykalne i składniowe w wierszu	- wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do ukazania zmian nastroju w wierszu - określa funkcję rymów w wierszu - analizuje różne elementy warstwy rytmicznej wiersza	tworzy oryginalny pod względem treści tekst użytkowy inspirowany wierszem
„Malować świat w barwnej postaci”. Czesław Miłosz, <i>Wyprawa do lasu</i>	- czyta uważnie wiersz - nazywa wrażenia czytelnicze - wskazuje epitety w wierszu - zna pojęcie <i>nastrój wiersza</i>	- czyta głośno fragmenty wiersza - opisuje sytuację z wiersza - wskazuje porównanie - określa nastrój utworu	- opisuje sytuację z wiersza - wymienia środki poetyckie użyte do opisu słońca - przedstawia własnymi słowami obraz poetycki	- ustala nadawcę i odbiorcę wypowiedzi - objaśnia znaczenie metafor - analizuje wpływ różnych środków poetyckich na nastrój wiersza	- interpretuje tekst wiersza na poziomie metaforycznym - opisuje wybrane miejsce, wykorzystując funkcjonalnie poetyckie środki językowe

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Koncert na dwa stawy i ptaków kapelę”. Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – <i>Koncert wieczorny</i>)	- słucha uważnie fragmentu <i>Pana Tadeusza</i> - wymienia bohaterów koncertu - wyszukuje w tekście wyrazy dźwiękonaśladowcze - wymienia elementy wpływające na rytm utworu - posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>melorecytacja</i>	- określa i opisuje miejsce zdarzeń - wyodrębnia kolejne części opisu - wyraża opinię na temat różnych dźwięków wyrażonych za pomocą onomatopei - określa charakter epitetów użytych w utworze	- analizuje utwór, zestawiając jego treść z dziełami malarskimi - nadaje tytuły poszczególnym częściom opisu - analizuje warstwę brzmieniową utworu - opisuje obrazy poetyckie	- wyraża swoją opinię na temat miejsc zaprezentowanych na obrazach - określa, jak zmienia się nastrój utworu - określa funkcję dźwiękonaśladownictwa - określa funkcję metafor	komentuje i objaśnia związki między warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego
„Pejzaże słowem malowane”. Opis krajobrazu – rady dla piszących. Zbigniew Nienacki, <i>Uroczysko</i> (fragmenty)	- nazywa różne elementy krajobrazu - zna kompozycję opisu miejsca - przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis krajobrazu	- używa funkcjonalnie określeń opisujących różne elementy krajobrazu - używa słów podkreślających przestrzenność opisu - tworzy prosty opis krajobrazu, korzystając z rad dla opisujących krajobraz	- używa funkcjonalnie określeń wartościujących - tworzy opis krajobrazu, używając różnorodnych środków językowych	- określa elementy krajobrazu za pomocą środków poetyckiego obrazowania - tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis krajobrazu	tworzy bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ja cię widzą, tak cię piszą”. Frazeologizmy	- zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> - objaśnia znaczenie wybranych frazeologizmów	- odróżnia dosłowne i niedosłowne użycie związków wyrazowych - objaśnia pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	- objaśnia znaczenie większości podanych frazeologizmów - używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	- używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych - tworzy wypowiedzenia wyjaśniające znaczenie frazeologizmów	swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
„SOS dla Ziemi – rzecz o ekologii”. Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna wybrane zasady dotyczące pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>, stara się je stosować	stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje zakończenia <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>
„Pójdź po rozum do głowy, ze słownikiem zacznij rozmowy”. Słownik frazeologiczny	- podejmuje próby korzystania ze frazeologicznego - wie, jak zbudowane są hasła w słowniku frazeologicznym	- zna funkcję słownika frazeologicznego - korzysta ze słownika frazeologicznego	objaśnia budowę haseł w słowniku frazeologicznym	sprawnie posługuje się słownikiem frazeologicznym ze świadomością jego funkcji	celowo korzysta ze słowników różnego typu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kim jesteś? Gdzie się znajdujesz? To o języku decyduje”. Odmiany polszczyzny	- zna oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny - rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny - objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	- posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form - wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat odmian polszczyzny w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych
„Grają, tańczą i śpiewają. Muzycznym pasjom mówimy: tak!”. Pisownia końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	- stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady dotyczące pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i>, stara się je stosować	- zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - stosuje zasady pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	- zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - poprawnie zapisuje końcówki <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>
ROZDZIAŁ V MALI I WIELCY PODRÓŻNICY					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Postawić wszystko na jedną kartę”. Juliusz Verne, w <i>osiemdziesiąt dni dookoła świata</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>postacie epizodyczne</i> - opisuje okoliczności zdarzenia - zna pojęcie <i>powieść podróżnicza</i>	- wymienia postacie epizodyczne - rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących tekstu - ocenia decyzję bohatera - objasnia pojęcie <i>powieść podróżnicza</i>	- podaje informacje o bohaterach drugoplanowych - wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i podaje informacje na ich temat - wyjaśnia, dlaczego powieść Juliusza Verne’a można nazwać <i>podróżniczą</i>	- prezentuje głównego bohatera powieści, używa ze zrozumieniem słów <i>perfekcjonista</i>, <i>stoicki</i>, <i>spokój</i> - wyjaśnia przyczyny kłopotów bohatera - podaje przykłady innych powieści podróżniczych	twórczo wykorzystuje w pracach projektowych informacje wyszukane w różnych źródłach informacji
„Do odważnych świat należy”. Sprawozdanie – rady dla piszących. Magdalena Nitkiewicz, Paweł Opaska, <i>Przez świat na rowerach w dwa lata</i> (fragmenty)	- czyta ze zrozumieniem tekst - pisze plan zdarzeń dotyczący przebiegu uroczystości - czyta rady dla piszących sprawozdanie - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze sprawozdanie	- odpowiada na podstawowe pytania dotyczące podróży bohaterów - opisuje wrażenia uczestników wycieczki - opisuje miejsca - pisze sprawozdanie, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- analizuje mapę podróży bohaterów - przedstawia opinię na temat miejsca zdarzeń - opowiada o miejscach, wchodząc w rolę przewodnika - pisze poprawne kompozycyjnie i stylistycznie sprawozdanie	- ustala, kto relacjonuje zdarzenia przedstawione w tekście - rozpoznaje elementy oceny wśród wypowiedzi o charakterze informacyjnym - wyciąga wnioski na podstawie wypowiedzi bohatera - pisze poprawne językowo sprawozdanie zawierające oceny, opinie lub wnioski autora	pisze bezbłędne językowo i oryginalne pod względem formy i treści sprawozdanie z podróży

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W podróży z... Panem Samochodzikiem”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	• stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzi • zna wybrane zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym i stara się je stosować	• stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• poprawnie stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat zasad użycia przecinków z zdaniach pojedynczych i złożonych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mercedes, alchemik i kalafiory, czyli detektywi w Nieborzu”. Adam Bahdaj, <i>Kapelusz za 100 tysięcy</i> (fragmenty)	- określa temat utworu - wyszukuje informacje o miejscu zdarzeń - formułuje pytania dotyczące tekstu - zna pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> - określa narratora w utworze	- notuje informacje o miejscu zdarzeń - formułuje pytania wynikające z pogłębionej analizy zdarzeń w utworze - objaśnia pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> - wyraża opinię na temat sposobu przedstawienia zdarzeń przez narratora	- opowiada o działaniach podejmowanych przez bohaterów - posługuje się ze zrozumieniem pojęciem <i>dedukcja</i> - wnioskuję na temat zachowania bohatera - rozpoznaje uczucia bohaterki tekstu	- porządkuje wiedzę na temat bohaterów - wyciąga wnioski oparte na przesłankach z tekstu - wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę na temat powieści detektywistycznej w analizie tekstu - określa funkcję stylistyczną kolokwializmów w wypowiedziach bohaterów	tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Každy ma swój biegun ... do zdobycia”. Jasiek Mela, <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	- wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście - ogląda fotografie Spitzbergenu - cytuje fragmenty tekstu dotyczące Spitzbergenu - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>pamiętnik</i>	- wyszukuje w podręczniku informacje na temat miejsc zdarzeń - wyciąga wnioski na temat poglądów bohatera dotyczących piękna odwiedzanych miejsc - wymienia uczestników zdarzeń - określa cechy głównego bohatera - objaśnia pojęcie <i>pamiętnik</i>	- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat miejsc przedstawionych w tekście - opisuje krajobraz wyspy - formułuje pytania nawiązujące do tekstu - wyraża opinię na temat przeżyć bohaterów - używa ze zrozumieniem pojęcia <i>kontrargument</i>	- komentuje w żartobliwy sposób informacje na temat miejsca zdarzeń - funkcjonalne wykorzystuje różnorodne środki artystyczne w opisie wyspy - formułuje argumenty i kontrargumenty dotyczące działań bohaterów - interpretuje tytuł utworu w odniesieniu do tekstu	twórczo wykorzystuje w swoich pracach projektowych wiedzę na temat ważnych postaci związanych z regionem oraz umiejętności organizacji wydarzeń kulturalnych

Sprawności	Wymagania
------------	-----------

	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach - analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych - stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów
	- zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości - wypowiada się na temat fantastyki w baśniach, mitach i legendach	- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej - wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych - wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni	- dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich - w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny - kreatywnie wykorzystuje

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, powieść detektywistyczną i podróżniczą	wskazuje cechy gatunkowe baśni, mitu, legendy, dziennika, pamiętnika	- wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich - omawia funkcję mitów i legend	funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury - wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	zna pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i>, <i>wyraz dźwiękonaśladowczy</i>, <i>apostrofa</i>	rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach	
	- wskazuje tytuł, podtytuł, puentę utworu - wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu	nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu	dostrzega funkcję tytułu, podtytułu, puenty, punktu kulminacyjnego jako elementu konstrukcyjnego utworu	analizuje wpływ tytułu, podtytułu, puenty na interpretację tekstu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i>	odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów	- określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź - zna pojęcia <i>rymy męskie</i> i <i>żeńskie</i> oraz <i>rymy dokładne</i> i <i>niedokładne</i>	używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> oraz <i>rymy</i> i <i>rytm</i> podczas analizy wiersza	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć wątek i akcja	analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym	stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń	
	zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	objaśnia pojęcie <i>dialog</i>	porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora	omawia sposób zapisu dialogu w tekście	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu	charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach	
	zna pojęcia <i>narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa</i>	odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego	objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście	wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu	
	wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego	- określa cechy bohaterów różnych typów - objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny	prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze	
	określa tematykę utworu	omawia tematykę utworu	określa problematykę utworu	omawia problematykę utworu	
	zna pojęcie <i>wątek</i>	objaśnia pojęcie <i>wątek</i>	używa funkcjonalnie pojęcia <i>wątek</i>	skazuje różne wątki w utworze	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	nazywa swoje reakcje czytelnicze	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym	rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach	odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach	
	wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych	określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych	zestawia sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami	komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	
	wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu	przedstawia własne rozumienie utworu	uzasadnia swoje rozumienie utworu	funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podejmuje próbę interpretacji tekstów	• wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia	• wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	• wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury	
	• wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera	• wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń	• ocenia bohatera literackiego	• posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	
	• posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów	• rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich	• zestawia wartości i ich przeciwieństwa w utworach na zasadzie kontrastu	• odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury	
	• rozpoznaje tekst literacki rozpoznaje artykuł prasowy	• rozpoznaje tekst informacyjny • wymienia cechy artykułu prasowego	• odróżnia tekst literacki od informacyjnego • odróżnia tekst prasowy od literackiego	• określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego, prasowego	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	odczytuje informacje wyrażone wprost	dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	
	- określa temat tekstu - używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu	- wyciąga wnioski z tekstu - odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów	- określa główną myśl tekstu - odczytuje przesłania legend i mitów	- analizuje i interpretuje główną myśl tekstu - formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu	
	objaśnia pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	wyodrębnia w tekście części kompozycyjne	określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia	omawia relacje między częściami wypowiedzi	
	wydobywa z tekstu wskazane informacje	porządkuje informacje z tekstu	odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	
	wskazuje określenia opisujące i oceniające	odróżnia określenia opisujące od oceniających	wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów tekstów	objaśnia subiektywny charakter opinii	
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	unkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru	charakteryzuje komiks jako tekst kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego - odróżnia film od programu informacyjnego	- rozpoznaje różne teksty kultury - wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	
	- posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i>	- posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> - wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych - posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową	- rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego - określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego	
	zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych	wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wypowiada się na temat treści tekstów kultury	porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	
	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat, kolaż)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką)	
	z uwagą odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
II. Kształcenie językowe	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przyimki	rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przyimki	wskazuje różnice między różnymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki - swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzeń i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu - swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji
	rozpoznaje odmienne części mowy	rozpoznaje nieodmienne części mowy	odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o odmiennych i nieodmiennych częściach mowy	
	rozpoznaje formy bezokolicznika	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi	rozumie funkcję bezokolicznika	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach	
	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, osoby, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, czasownika	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio: przymiotnika i liczebnika	oddziela temat fleksyjny od końcówki	określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu	- przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii - przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie	poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	w każdej sytuacji komunikacyjnej - świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi - samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmienionych	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmienionych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienionych	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienionych	
	używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach	rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata	uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	
	zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>	rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych - nazywa niektóre typy związków wyrazowych	- objaśnia pojęcia <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów	- używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - odróżnia różne typy związków wyrazowych	używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań	
	rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa celowo wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń ze względu na cel wypowiedzi	
	odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i>	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika	rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współzręcznie	określa funkcję zdań współzręcznie złożonych różnego typu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych	wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka	
	wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny	posługuje się oficjalną nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny	
	rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu	używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje	stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	
	używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i>	wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami	świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami	funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	
	w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu	stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozumie, że tekst jest komunikatem	rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny	wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach	identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej	funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca i odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury	
	określa sytuację komunikacyjną	rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji	
	rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozastawnej	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i>	objaśnia różnicę między głoską a literą	określa funkcje głosek, liter, sylab	wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów	
	zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- zna zasady pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – q i ę oraz -em i -om – i po spółgłoskach – zakończeń -i, -ii, -ji	- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – q i ę oraz -em i -om – i po spółgłoskach – zakończeń -i, -ii, -ji w podanym zestawie ortogramów	- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – q i ę oraz -em i -om – i po spółgłoskach – zakończeń -i, -ii, -ji w podanym zestawie ortogramów	- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – q i ę oraz -em i -om – i po spółgłoskach – zakończeń -i, -ii, -ji w podanym zestawie ortogramów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem	stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzi, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	stosuje we wszystkich wypowiedziach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	
III. Tworzenie wypowiedzi	- udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania - słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie	- krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością - włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	- wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury - reaguje na wypowiedzi innych rozmówców	- świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi - prezentuje własne stanowisko w rozmowie	- pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi - swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	posługuje się argumentami w rozmowie	rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz odnoszące się do emocji	używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	- operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych - w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi - zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i podział logiczny w formie akapitów - podejmuje działalność literacką i kulturalną
	tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi	zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi	tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym	tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi	
	wyszukuje w tekście informacje	ocenia przydatność uzyskanych informacji	dokonuje selekcji informacji	wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	• tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	• tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	• tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	• prowadzi blog internetowy • tworzy prezentacje multimedialne • redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	• recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	• artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	• recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym	• głosowo interpretuje tekst	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego	dba o zwięźłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego	
	redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu	rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	
	opowiada o treści przeczytanych utworów	omawia problematykę przeczytanych utworów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów	opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	
	wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej	zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS	zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	• tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów	• tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu	• tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów	
	• podejmuje próby redagowania scenariusza	• pisze scenariusz filmowy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• samodzielnie pisze scenariusz filmowy, na podstawie fragmentów lektury	• pisze scenariusz filmowy na podstawie własnych pomysłów	
	• odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	• stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	
IV. Samokształcenie	• czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne	• czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	• czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• czytając głośno, przekazuje intencję tekstu	• wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	• porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	• zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	• opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	• opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików • wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego • zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) • przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów internetu • opisuje źródła internetowe • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	• korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	• wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	• selekcionuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	• gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	
	• korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	• zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	• korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	
	• korzysta ze słownika ortograficznego • potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii	• zna budowę słownika ortograficznego • wyszukuje hasła w encyklopedii	• korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych • korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	• określa funkcje słowników • korzysta ze słowników on-line	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podejmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z internetu	• ocenia przydatność uzyskanych informacji	• konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	• krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	
	• zna legendy związane ze swoim regionem	• wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem	• wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu	• aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu	
	• korzysta z internetu w celach edukacyjnych • kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej	• rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu	• zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich	• postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	• czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	• chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocene niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Słowa z uśmiechem* kl. 6

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 1. Światy wyobraźni					
„Słowa na cenzurowanym”. Rafał Kosik, <i>Felix, Net i Nika</i> oraz <i>Pałac Snów</i> (fragmenty)	- rozpoznaje bohaterów powieści - formułuje pytania na wskazany temat - konfrontuje sytuacje z tekstu z własnymi doświadczeniami - zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wypowiada się na temat poprawności języka w życiu codziennym	- prezentuje bohaterów - buduje zróżnicowane pytania - opisuje reakcje bohaterów - dostrzega fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze - uczestniczy w dyskusji na temat wyrazów obcych i zapożyczonych	- uzasadnia swoją opinię na temat bohatera właściwie dobranymi argumentami - wykorzystuje informacje z tekstu do tworzenia pytań - objaśnia założenia projektu przedstawionego w tekście - wyjaśnia, na czym polega fikcja realistyczna - dobiera trafne argumenty w dyskusji	- ocenia predyspozycje bohatera do pełnienia funkcji społecznej - tworzy uporządkowany zestaw pytań - ocenia założenia projektu przedstawionego w utworze - odwołuje się w dyskusji do przykładów użycia języka w mediach	- wyraża opinię na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - komentuje sytuacje przedstawione w utworze, odwołując się do ogólnie przyjętych norm życia społecznego
„Określi, kule i trójkąty... Ortograficzna strefa tajemnic”. Pisownia wyrazów z ó i u	- wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni ó i u, stara się je stosować	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	korzysta ze słownika ortograficznego				pisowni ó i u
„Dziwne postacie z czasownikiem poznacie”. Powtórzenie wiadomości o czasowniku	- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy - rozpoznaje w tekście formy liczb, czasów, osób, rodzajów gramatycznych czasownika - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika - rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane - wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	- tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika - tworzy formy różnych czasów czasownika - odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje - wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na <i>-no, -to</i> - poprawnie stosuje formy czasowników dokonanych i niedokonanych w różnych czasach - zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	- przekształca formy osobowe czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - przekształca formy osobowe czasowników na formy nieosobowe zakończone na <i>-no, -to</i> i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych - odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich - poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	- stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników - funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w swoich wypowiedziach - używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni
„Co za czasy! Co za obyczaje!”. Dialog – rady dla piszących.	- prezentuje krótko bohaterkę tekstu - wyszukuje w tekście	opisuje miejsce na podstawie ilustracji i fotografii	- omawia różne elementy świata przedstawionego - wyraża opinię o szkole	w opisie bohatera uwzględnia wnioski wyciągnięte	redaguje bezbłędny językowo dialog – oryginalny pod względem

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Maria Krüger, <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragmenty)	informacje na temat dawnej szkoły - wskazuje w tekście kwestie bohaterów i słowa narratora - podaje przykłady uzupełnień dialogowych z tekstu - zna funkcje znaków interpunkcyjnych w zapisie rozmowy - przy niewielkim wsparciu nauczyciela zapisuje dialog	- omawia różnice między szkołą dawną i współczesną - zna funkcje dialogu w tekście literackim - rozpoznaje uczucia na podstawie niewerbalnych środków komunikowania się - zapisuje dialog, korzystając z rad zmieszczonych w podręczniku	w różnych epokach - wyszukuje w wypowiedziach dialogowych elementy charakterystyki pośredniej - używa właściwych środków językowych do nazwania różnych uczuć - zapisuje poprawnie dialog, używając właściwych znaków interpunkcyjnych i odpowiednich uzupełnień dialogowych	z przedstawionych zdarzeń - przytacza argumenty na poparcie swojej opinii o szkole - analizuje informacje zawarte w wypowiedziach dialogowych - rozpoznaje różne informacje zawarte w uzupełnieniach dialogowych - zapisuje dialog, używając różnorodnych uzupełnień dialogowych	treści i stylu
„Od myślenia głowa nie boli”. Trudne formy czasowników	- zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym i stara się je stosować - zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami i stara się je stosować - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników	- stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami - zna zasady pisowni <i>-źć</i>, <i>-ść</i>, <i>-qć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować - poprawnie odmienia większość czasowników	- poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>-źć</i>, <i>-ść</i>, <i>-qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika - poprawnie odmienia czasowniki użyte w ćwiczeniach	- poprawnie używa czasowniki oznaczające ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika - korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form	- poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	dostrzega trudności w odmianie wybranych czasowników użytych w ćwiczeniach	użytych w ćwiczeniach		czasowników	
„Pieśń ujdzie cało”. Opowiadanie z dialogiem – rady dla piszących. Dorota Terakowska, <i>Córka Czarownicy</i> (fragmenty)	- odpowiada na pytania dotyczące elementów świata przedstawionego - przygotowuje plan kilku obrazów filmowych dokumentujących jedną z przygód - zna pojęcie <i>literatura fantasy</i> - zapisuje prosty dialog - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z dialogiem	- podaje najistotniejsze informacje na temat bohaterów, uwzględnia je w treści ogłoszenia - posługuje się ze zrozumieniem terminami <i>plener, kadr</i> - wskazuje elementy fantastyczne w omawianym tekście - redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- objaśnia, na czym polega zło wyrządzane przez najeźdźców - formułuje precyzyjne wskazówki na temat elementów scenografii - interpretuje słowa pieśni - redaguje opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	- określa relacje łączące bohaterki i uzasadnia swoje zdanie - wykorzystuje wiedzę na temat tworzywa filmowego w analizie tekstu powieści - objaśnia znaczenie pieśni w kontekście powieściowych zdarzeń - redaguje rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	- wypowiada się na temat problematyki tekstu, odwołując się do cech gatunkowych literatury fantasy - redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem – oryginalne pod względem treści i stylu
„Gdyby babcia miała wąsy... Nie jest tak źle. Zastanów się”. Tryby czasowników	- rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego - zna zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	- tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego - stara się stosować zasady akcentowania wyrazów w formie trybu	- przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika - poprawnie akcentuje większość czasowników w formie trybu przypuszczającego	- funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach - poprawnie akcentuje czasowniki w formie trybu przypuszczającego	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie zdobytą wiedzę na temat trybów czasownika

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
		przypuszczającego			
„To się wie...”. Konstrukcje z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	- rozpoznaje w zdaniach zaimek zwrotny <i>się</i> - zna konstrukcje językowe z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	stosuje formy zaimka zwrotnego <i>się</i> w sytuacjach typowych	- opisuje różnice między czasownikami z zaimkiem <i>się</i> i bez niego - poprawnie stosuje zaimek zwrotny <i>się</i>	omawia funkcje zaimka zwrotnego <i>się</i> w różnych konstrukcjach składniowych	używa funkcjonalnie czasowników z zaimkiem zwrotnym <i>się</i> w sytuacjach nietypowych
„Gdyby nie było marzeń...”. Pisownia częstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>	- wyszukuje wyrazy z częstkami <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni częstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni częstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> i stara się je stosować	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni częstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje częstki <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni częstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>
„Komu tygrys, komu?... bo idę do domu”. Jean-Pierre Davidts, <i>Mały Księżę odnaleziony</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>reklama</i> - wie, czym jest slogan reklamowy i rozumie jego funkcję - odczytuje intencje wypowiedzi reklamowej - czyta rady dla piszących tekst o charakterze	- odróżnia informacje od wypowiedzi oceniających - odczytuje znaczenie wybranych haseł reklamowych - rozpoznaje niektóre środki językowe występujące	- używa ze zrozumieniem i we właściwym kontekście słowa <i>reklama</i> - rozpoznaje przysłowia i związki frazeologiczne w hasłach reklamowych - zna środki językowe występujące	- operuje słownictwem związanym z reklamą - rozpoznaje aluzje literackie w hasłach reklamowych - określa funkcję różnych środków językowych w wypowiedziach	- redaguje bezbłędny językowo tekst o charakterze reklamowym – oryginalny pod względem treści i stylu - tworzy slogany reklamowe,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	perswazyjnym	w wypowiedziach reklamowych • tworzy prosty tekst o charakterze reklamowym, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	w wypowiedziach reklamowych • tworzy poprawny językowo i stylistycznie tekst o charakterze reklamowym	o charakterze perswazyjnym • używa w tekście o charakterze reklamowym bogatego języka i ciekawych rozwiązań graficznych	wykorzystując swobodnie konteksty kulturowe
„W galaktycznych przestworzach”. Janusz Christa, <i>Kajtek i Koko w kosmosie</i> (fragmenty)	- określa na schemacie czas życia i twórczości autora oraz czas zdarzeń przedstawionych w komiksie - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>literatura fantastyczno-naukowa</i>	- opisuje tytułowych bohaterów komiksu - wskazuje motywy wykorzystane w komiksie - objaśnia pojęcie <i>literatura fantastyczno-naukowa</i>	- opisuje miejsca akcji poszczególnych fragmentów komiksu - określa problematykę utworów komiksowych - wyszukuje w tekście neologizmy - wskazuje rekwizyty charakterystyczne dla s.f.	- zwraca uwagę w prezentacji bohaterów na ich realistyczny lub fantastyczny charakter - określa funkcję neologizmów - wymyśla dalszy ciąg zdarzeń, utrzymując je w konwencji s.f.	- tworzy scenariusz filmowy w konwencji s.f. – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów i ich funkcji w literaturze s.f. w swoich wypowiedziach na temat świata przedstawionego komiksu
„Rzeczowniki w krainach zwykłych i fantastyki”. Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach	- rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy - rozpoznaje formy liczb, przypadków i rodzajów rzeczownika - zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować	- odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne i nieżywotne</i> oraz	- zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne - rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe	- zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite - stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika - wykorzystuje wiedzę	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyodrębnia temat i końcówki rzeczownika	<i>rzeczowniki osobowe i nieosobowe</i> - tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych - wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	- określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki - wykorzystuje wiedzę o tym, że te same końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika	o odmianie rzeczowników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów	
„Gry z konwencją”. Stanisław Lem, <i>Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smokiem walczyła</i>	- wyszukuje w tekście informacje dotyczące miejsca akcji - porządkuje zdarzenia w kolejności chronologicznej - wyszukuje w tekście neologizmy - wymienia wybrane cechy klasycznej baśni	- ustala czas akcji - wyszukuje informacje w tekście - wskazuje elementy komizmu w utworze - wymienia większość cech klasycznej baśni	- objaśnia, kim są bohaterowie tekstu, - relacjonuje pojedynek maszyny i człowieka - wyjaśnia inwencję autora w tworzeniu neologizmów - wskazuje podobieństwa oraz różnice między baśnią a utworem Stanisława Lema	- tworzy notatkę encyklopedyczną - używa ze zrozumieniem słowa absurd - formułuje przesłanie utworu	- objaśnia intertekstualny charakter opowiadania - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie s.f. inspirowane tekstem baśni – oryginalne pod względem treści i stylu
„W zabawowej poradni językowej”. Nietypowe rzeczowniki	- identyfikuje jako rzeczowniki wyrazy oznaczające rzeczy, które mają cechę określoną za pomocą liczb, np. <i>setka</i>, <i>ósemka</i> - dostrzega trudności w tworzeniu form	- rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności - zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej	- odmienia na dwa sposoby rzeczowniki typu <i>oko</i>, <i>ucho</i> – w zależności od znaczenia - tworzy poprawne formy większości rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- wykorzystuje wiedzę o zmianach w temacie w odmianie niektórych rzeczowników - tworzy poprawne formy rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat osobliwości w odmianie nietypowych rzeczowników - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rzeczowników odmieniających się według odmiennych reguł				polszczyzny
„Żegluj, żeglarzu!”. Pisownia wyrazów z rz i ż	- wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni rz i ż, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz i ż
„Puk, puk, to ja... twoja wyobraźnia...”. Zbigniew Herbert <i>Pudełko zwane wyobraźnią</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - zna pojęcie <i>adresat wiersza</i> - określa nastrój wiersza	- wymienia czynności kreujące kolejne elementy obrazu poetyckiego - określa osobę mówiącą oraz adresata wiersza - wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do oddania nastroju w wierszu	- używa funkcjonalnie epitetów w opisie obrazu poetyckiego - opisuje osobę mówiącą i adresata wiersza - objaśnia przenośne znaczenia w wierszu	- przywołuje konteksty literackie w analizie i interpretacji utworu - określa rolę wyobraźni w odbiorze tekstu poetyckiego - wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich	tworzy tekst poetycki inspirowany wierszem Zbigniewa Herberta – oryginalny pod względem treści i formy
„Opisuję i oceniam. Dobrze na lepsze zamieniam”. Stopniowanie przymiotników	- rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy - określa liczbę i rodzaj przymiotników - zna stopnie przymiotnika - stopniuje przymiotniki	- wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do określanego rzeczownika - określa przypadki przymiotników - wskazuje przymiotniki,	- łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe - stosuje przymiotniki we właściwych kontekstach - objaśnia funkcję stopni przymiotnika	- funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem - prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia, odmiany i stopniowania przymiotników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
		niepodlegające stopniowaniu			
„Chaos i harmonia”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i>, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i> i <i>ch</i>
Rozdział 2. Wartości poszukiwane					
„Odkrywanie prawdy o talentach”. Ewangelia wg św. Mateusza <i>Przypowieść o talentach</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie pana wobec sług - rozumie znaczenia słów i pojęć: <i>drugie dno</i>, <i>prawdy moralne</i>	- określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści - analizuje problem winy i kary - przyczyna i objaśnia przesłanie przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści	- objaśnia znaczenia słowa <i>talent</i> - objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Ortografia na szklanym ekranie”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	literą, stara się je stosować • korzysta ze słownika ortograficznego				pisowni wielką i małą literą
„Humorystyczne i bardzo sceptyczne”. Stopniowanie przysłówków	• rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy • rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem • zna stopnie przysłówka • stopniuje przysłówki	• wie, od jakich części mowy tworzone są przysłówki • zestawia przysłówki o przeciwnym znaczeniu • wskazuje przysłówki niepodlegające stopniowaniu	• rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem • objaśnia funkcję stopni przysłówka	• rozpoznaje wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówków • funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i stopniowania przysłówków oraz zasad ich pisowni
„Kto ma uszy do słuchania, niechaj słucha”. Ewangelia według św. Mateusza <i>Przypowieść o siewcy</i>	• czyta uważnie przypowieść • określa cechy i postawy bohaterów przypowieści • wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	• odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście • rozumie znaczenie pojęcia <i>przesłanie utworu</i>	• określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści • określa cechy fabuły przypowieści • odczytuje podstawowe treści ukryte • przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	• objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego • omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	• omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych
„Mieć olej... w głowie”. Ewangelia według św. Mateusza <i>Przypowieść o pannach roztropnych</i>	• czyta uważnie przypowieść • określa cechy i postawy bohaterów przypowieści • wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	• odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście • zna cechy przypowieści jako gatunku literackiego	• określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści • określa cechy fabuły przypowieści • odczytuje podstawowe treści ukryte	• objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego • omawia przesłanie przypowieści w kontekście	• omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych • w sposób dojrzały

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<i>i nierozsądnych</i>			• przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści • wskazuje w tekście cechy gatunkowe	współczesnym • wyjaśnia, na czym polega uniwersalny charakter utworu	i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Opowieść z podwójnym dnem”. Ewangelia według św. Łukasza <i>Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie</i>	• czyta uważnie przypowieść • określa cechy i postawy bohaterów przypowieści • wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	• odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście • ocenia zachowanie bohaterów	• określa nadawcę, odbiorcę oraz cechy fabuły przypowieści • ocenia postawy bohaterów • przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	• objaśnia przenośne znaczenia elementów świata przedstawionego • omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym • objaśnia współczesne znaczenie słowa <i>samarytanin</i>	• omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych • w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Błądzić jest rzeczą ludzką”. Ewangelia według św. Łukasza <i>Przypowieść o synu marnotrawnym</i>	• czyta uważnie przypowieść • określa cechy i postawy bohaterów przypowieści • wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	• odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście • ocenia zachowanie syna marnotrawnego, starszego brata i ojca • zapoznaje się z pojęciem <i>symbol</i>	• opisuje i ocenia postawy bohaterów przypowieści • przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści • określa cechy fabuły przypowieści • rozumie znaczenie pojęcia <i>symbol</i>	• objaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego • omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym • bierze udział w dyskusji na temat wybaczenia	• omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych • w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania • prowadzi dyskusję
„W muzealnej sali	• rozpoznaje liczebniki	• wykorzystuje wiedzę	• wykorzystuje wiedzę na	• używa poprawnych form	• twórczo i funkcjonalnie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
liczbom miejsce dali". Typy liczebników	wśród innych części mowy • odróżnia liczebniki główne od porządkowych	o zależności form liczebnika od form określanego rzeczownika • rozpoznaje liczebniki zbiorowe, ułamkowe i nieokreślone	temat zależności form czasownika w roli orzeczenia od niektórych liczebników określających podmiot • stosuje prawidłowe formy liczebników	liczebników w związkach wyrazowych • funkcjonalnie stosuje różne typy liczebników w swoich wypowiedziach	wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji różnych typów liczebników
„Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie”. Ignacy Krasicki <i>Przyjaciele</i>	• zapisuje tytuły ilustracji w formie równoważników zdań • dostrzega uosobienia w tekście • umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła • zna pojęcie <i>morale</i>	• przytacza właściwe fragmenty tekstu • wie, jaką funkcję pełni uosobienie w bajkach • ocenia postępowanie bohaterów • formułuje pouczenie wynikające z utworu	• przekształca wypowiedzi bohaterów na współczesną wersję językową • poprawnie dopasowuje epitety i określenia dotyczące poszczególnych bohaterów • zna pojęcie <i>ironia</i> • uogólnia przesłanie tekstu za pomocą przysłowia	• proponuje interpretację głosową kwestii wypowiedzianych przez bohaterów tekstu • wskazuje fragment tekstu o charakterze podsumowania • dostrzega ironiczny charakter epitetu <i>serdeczny</i> • formułuje poprawną i bogatą językowo wypowiedź zawierającą opinię na temat przyjaźni	• tworzy scenariusz krótkiego filmu inspirowanego bajką Ignacego Krasickiego – oryginalny pod względem treści i stylu
„Drogę Królewską przemierzamy i przeszkody omijamy”. Trudne formy liczebników	• odróżnia liczebniki proste od złożonych • dostrzega trudności w zakresie odmiany niektórych liczebników	• wykorzystuje wiedzę o budowie liczebników złożonych do poprawnego ich zapisu	• wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników prostych i złożonych w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych	• poprawnie odmienia liczebniki wielowyrzowe	• poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form liczebników

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„I śmiech niekiedy może być nauką”. Ignacy Krasicki <i>Lew pokorny, Szczur i kot, Wół i mrówki, Żółw i mysz, Malarze, Mądry i głupi</i>	- dostrzega komizm w bajkach - wie, że w bajkach zwierzęta uosabiają cechy ludzkie - zna pojęcie <i>kontrast</i> - rozpoznaje bajkę wśród innych tekstów literackich - omawia morał wybranej bajki	- zna pojęcie <i>komizm</i> - określa cechy charakteru bohaterów zwierzęcych w bajkach - wskazuje w bajkach elementy zestawione na zasadzie kontrastu - wskazuje różnice pomiędzy bajką i baśnią	- objaśnia, na czym polega komizm w wybranych bajkach - objaśnia pojęcie <i>alegoria</i> - używa skontrastowanych epitetów w wypowiedzi na temat bajek - wskazuje cechy bajki na przykładzie wybranych utworów Ignacego Krasickiego	- rozpoznaje różne rodzaje komizmu - wskazuje przykłady alegorii w tekstach bajek - objaśnia funkcję kontrastu w bajkach - wyjaśnia, na czym polega dydaktyczny charakter bajek	wyraża opinię na temat wartości przedstawionych w bajkach Ignacego Krasickiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Ktoś, kto innych zastępuje, na szacunek zasługuje”. Zaimki i ich znaczenie	- zna pojęcie <i>zaimek</i> - rozpoznaje niektóre <i>zaimki</i> wśród innych części mowy	- wie, że funkcją zaimków jest zastępowanie innych części mowy - stosuje poprawne formy zaimków odmiennych	rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują	funkcjonalnie stosuje różne typy zaimków w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany różnych grup zaimków oraz zasad ich pisowni
„Tu i ówdzie, siaki, owaki... Enigmatycznie, ale praktycznie”. Trudne formy zaimków	wie, że zaimki osobowe mogą mieć formy krótsze i dłuższe	wykorzystuje wiedzę o sytuacjach, w których należy używać krótszych i dłuższych form zaimków	rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką pełnią	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form zaimków różnych typów
„Nosila czapla razy kilka...”. Ignacy Krasicki <i>Czapla ryby</i>	odróżnia w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych	- sporządza plan najważniejszych zdarzeń - przekształca zdania	wyciąga wnioski na temat przyczyn i skutków zdarzeń w bajce	używa ze zrozumieniem słów <i>manipulacja</i> i <i>hipokryzja</i> w wypowiedzi	redaguje bezbłędną językowo oraz formalnie notatkę – oryginalną pod

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<i>i rak, Kruk i lis</i>	• podejmuje próby przekształcenia zdań złożonych na pojedyncze oraz zastępowania słów i wyrażen szczegółowych ogólnymi • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze notatkę	złożone na pojedyncze oraz zastępuje słowa i wyrażenia szczegółowe ogólnymi • redaguje notatkę, korzystając z rad w podręczniku	• uogólnia przesłanie bajki za pomocą trafnie dobrane przysłowia • redaguje poprawną językowo i stylistycznie notatkę	na temat działań głównej bohaterki • wie, jaka jest funkcja stylistyczna przekształceń składniowych i leksykalnych • redaguje zwięzłą, poprawną językowo i stylistycznie notatkę	względem treści i stylu
„Gdy złodzieje rozrabiają, detektywi pracę mają”. Przyimki	• rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy • rozpoznaje przyimki proste i złożone • wie, jak zbudowane jest wyrażenie przyimkowe	• tworzy przyimki złożone • wie, że przyimki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika • rozpoznaje przyimki funkcjonujące tylko w wyrażeniach przyimkowych	• używa poprawnych wyrażen przyimkowych w celu określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności • odróżnia wyrażenia funkcjonujące jak przyimek od wyrażen w funkcji przysłowka	• poprawnie zapisuje przyimki złożone • poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe • funkcjonalnie stosuje wyrażenia przyimkowe w swoich wypowiedziach	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przyimków, wyrażen przyimkowych oraz ich funkcji
„Dla zdrowia i urody”. Pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych	• wyszukuje wyrażenia przyimkowe i przyimki złożone w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków	• zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych i stara się je stosować	• stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej przyimków złożonych i wyrażen

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	złożonych i wyrażen przyimkowych • korzysta ze słownika ortograficznego				przymikowych
„Pomiędzy bajkami i bajkopisarzami”. Spójniki	• zna pojęcie <i>spójnik</i> • rozpoznaje niektóre spójniki wśród innych części mowy	• wskazuje spójniki, przed którymi zasadniczo nie stawia się przecinków	• objaśnia funkcję spójników w zdaniach pojedynczych i złożonych	• funkcjonalnie używa spójników w swoich wypowiedziach	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia spójników oraz ich funkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych
„Czasami cuda się zdarzają...”. Adam Mickiewicz <i>Powrót taty</i>	• wskazuje analogie między fragmentami tekstu a ich ilustracją • objaśnia czas zdarzeń przywołanych przez jednego z bohaterów • przedstawia bohaterów • wyodrębnia wypowiedzi bohaterów • rozpoznaje typy zdań wypowiedzianych przez bohaterów ballady	• odtwarza główne wydarzenia utworu • dostrzega różnicę między czasem akcji, a czasem przywołanych, wcześniejszych zdarzeń • opisuje zachowanie skontrastowanych postaci • zna pojęcie <i>monolog</i>	• porządkuje wydarzenia według podanego schematu • zna pojęcie <i>retrospekcja</i> • objaśnia przemianę bohatera • nazywa uczucia i emocje eksponowane w wypowiedziach postaci	• charakteryzuje sposób prowadzenia narracji • określa funkcję retrospekcji w omawianym utworze • omawia wartości wyeksponowane w tekście • przestrzega zasad interpunkcji w zapisie cytowanych wypowiedzi	• opracowuje scenariusz inscenizacji ballady Adama Mickiewicza – oryginalny pod względem treści i stylu
„Emocji bez liku? Słów poszukaj w słowniku”. Wykrzyknik	• zna pojęcie <i>wykrzyknik</i> jako część mowy • rozpoznaje wykrzykniki	• uzupełnia wypowiedzi odpowiednimi wykrzyknikami	• używa wykrzykników w wypowiedziach • rozpoznaje funkcje	• określa funkcje wykrzykników • poprawnie zapisuje	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wykrzyknikach i ich

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	w tekście	wie, że wykrzyknik nie wchodzi w związki wyrazowe w zdaniu	wykrzykników	wykrzykniki	funkcji do budowania wypowiedzi o charakterze artystycznym
„Z pewnością lub z niedowierzaniem. Czy to się stanie?” Partykuła	- zna pojęcie <i>partykuła</i> - rozpoznaje partykuły w tekście	uzupełnia wypowiedzi partykułami w określonym celu	- używa partykuł w wypowiedziach - rozpoznaje funkcje partykuł	- określa funkcje partykuł - poprawnie zapisuje partykuły	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o partykułach i ich funkcji do modyfikowania znaczenia wypowiedzi
„Raj utracony”. Juliusz Słowacki <i>W pamiętniku Zofii Bobrówny</i>	- czyta uważnie tekst, notatkę biograficzną oraz przypisy - określa uczucia osoby mówiącej - porównuje poetycki obraz ojczyzny z dziełami malarskimi - recytuje tekst wiersza	- wskazuje autora, osobę mówiącą oraz adresatkę wiersza - określa uczucia osoby mówiącej za pomocą wyrazów bliskoznacznych - wskazuje zdrobnienia i określa ich funkcję - recytuje tekst wiersza, podkreślając głosem ważne słowa	- analizuje wiersz, uwzględniając kontekst biograficzny - rozpoznaje środki stylistyczne tworzące obrazy poetyckie - objaśnia, czym dla poety była ojczyzna - artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji - recytuje tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój wiersza	- interpretuje prośbę skierowaną do adresatki wiersza na poziomie przenośnym - używa ze zrozumieniem słów <i>nostalgia</i>, <i>idealizacja</i> w odniesieniu do wypowiedzi lirycznej - określa funkcję przypisywaną przyrodzie w wierszu - głosowo interpretuje tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	- opracowuje projekt organizacyjny wystawy fotograficznej dotyczącej małej ojczyzny - redaguje bezbłędny językowo wpis do pamiętnika – oryginalny pod względem treści i stylu
„Ostatnia bitwa generała”. Juliusz	czyta uważnie tekst, przypisy i zapoznaje się	opowiada o wydarzeniach ukazanych w utworze	- określa temat utworu - opisuje postawę bohatera	- opisuje miejsce akcji - ocenia postawę bohatera	wyjaśnia symboliczne znaczenie obrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Słowacki <i>Sowiński w okopach Woli</i>	z kontekstem historycznym utworu • przedstawia bohatera utworu	• opisuje bohatera utworu	utworu • przedstawia i uzasadnia swoje zdanie • wskazuje użyte w utworze środki językowe	utworu • objaśnia znaczenie legendy literackiej • określa funkcję użytych środków językowych	poetyckich • porównuje Leonidasa z generałem Sowińskim
„Tęsknota za światem utraconym?” Anna Kamieńska <i>Prośba</i>	• czyta tekst poetycki • zapoznaje się z pojęciem <i>hymnu</i> • rozpoznaje modlitewny charakter utworu	• opisuje obrazy poetyckie w utworze • opisuje nastrój wiersza • wymienia cechy hymnu	• określa osobę mówiącą i opisuje jej uczucia • określa, czy tekst jest hymnem i uzasadnia swoje zdanie • zestawia wartości i antywartości	• wskazuje funkcję apostrofy • wyjaśnia znaczenie metafor • przygotowuje chmurę słów inspirowanych wierszem	• interpretuje tekst poetycki, uwzględniając wnioski z analizy utworu • bierze pod uwagę kontekst biograficzny utworu
„Nie wszystko jest identyczne... Nie wszyscy są tacy sami... Nie bójmy się odmienności!”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	• wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, stara się je stosować • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy
„Z dłonią w dłoni, z sercem przy	• wyszukuje informacje na temat bohaterki wiersza	• podaje informacje na temat bohaterki wiersza	• wyodrębnia w wierszu obrazy ukazujące świat	• opisuje obrazy poetyckie z wiersza i nadaje im tytuły	• formułuje refleksje na temat problemu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
sercu”. Tadeusz Różewicz, <i>Przepaść</i>	• podaje skojarzenia z wyrazem <i>przepaść</i> • określa znaczenie gestu podania ręki • zna pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> • rozpoznaje wiersz biały	• dopasowuje pojęcia do dwóch przestrzeni literackich w wierszu • analizuje uczucia przeżywane przez bohaterkę wiersza • wskazuje część wiersza ujawniającą obecność osoby mówiącej • zna cechy wiersza białego	• objaśnia różnice między przestrzeniami w wierszu • przedstawia uczucia przeżywane przez bohaterkę • objaśnia pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> w odniesieniu do wiersza Tadeusza Różewicza • analizuje budowę wiersza	• objaśnia znaczenia przenośni poetyckich • przedstawia refleksje na temat problemu poruszanego w utworze • określa wartości istotne dla osoby mówiącej • proponuje interpretację głosową utworu	poruszonego w wierszu w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu • objaśnia związki między warstwą formalną i znaczeniową tekstu
Rozdział 3. Małe filozofowanie					
„Co było pierwsze, jajko czy kura?... czyli przygoda z filozofią”. Isaac Bashevis Singer, <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragmenty)	• redaguje ogłoszenie na temat bohatera • zapisuje rozmowę na temat usposobienia i zwyczajów bohatera • wie, czym zajmuje się filozofia	• opowiada o zdarzeniach • wie, że bohaterowie mogą być charakteryzowani bezpośrednio lub pośrednio • wskazuje w tekście pytania o charakterze filozoficznym	• porządkuje relacje na temat bohatera • rozpoznaje cechy bohatera na podstawie charakterystyki pośredniej • formułuje pytania o charakterze filozoficznym	• podsumowuje zdarzenia z tekstu za pomocą właściwego przysłowia • opisuje bohatera, wprowadzając elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej • formułuje pytania dotyczące znaczenia i sensu twierdzeń filozoficznych	• redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu • przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
„Czy o tym śniło się filozofom?”. Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach	• tworzy różne typy wypowiedzeń • stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące,	• wie, że wypowiedzenie wykrzyknikowe służy podkreśleniu ekspresji wypowiedzi	• wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń	• celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń dla osiągnięcia zamierzonych efektów	• świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w swoich

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	pytające w zależności od celu wypowiedzi odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- rozpoznaje równoważniki zdań - odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego	wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzi w interpretacji tekstów poetyckich	wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Bogactwo człowieka mierzy się rzeczami, z których on rezygnuje”. Michel Piquemal, <i>Drogocenna perła</i>	- streszcza historię przedstawioną w tekście - wypowiada swoje zdanie na temat wartości bogactwa	- rozpoznaje i nazywa uczucia bohatera - wskazuje przysłowie oddające sens opowieści - rozpoznaje niektóre cechy przypowieści w omawianym utworze	- rozpoznaje symboliczne znaczenie perły - uzasadnia swoje zdanie na temat bogactwa odpowiednio dobranymi argumentami	- wskazuje przesłanie utworu - omawia cechy przypowieści w odniesieniu do tekstu o perle	wyraża własny punkt widzenia na temat wartości materialnych i niematerialnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Kim był i czym się wślawił? Orzeczenie o tym prawi”. Orzeczenia czasownikowe i imienne	- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie - wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej - zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> - zna pojęcie <i>orzeczenie imienne</i>	- rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu - wie, jak zbudowane jest orzeczenie imienne - rozpoznaje orzeczenie imienne w zdaniu	- rozpoznaje orzeczenia utworzone przez wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem - nazywa części mowy występujące w funkcji orzecznika	- funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego, imiennego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu - wykorzystuje wiedzę o różnych typach orzeczeń do tworzenia poprawnych językowo oraz stylistycznie tekstów	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów orzeczeń oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Do «Czasu Snu»,	czyta tekst i przypisy	wymienia imiona	opowiada o powstaniu	opisuje walki bogów	wypowiada się w roli

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
do początku początków”. Jan Parandowski <i>Narodziny świata</i> (fragmenty <i>Mitologii</i>)	opowiada treść mitu	pierwszych bóstw - wyodrębnia etapy powstawania świata - opowiada o powstaniu człowieka	świata według mitologii wyjaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii	i określa ich emocje używa frazeologizmów mitologicznych w zdaniach odnoszących się do współczesności	Zeusa interpretuje mit o czterech wiekach ludzkości
„Na początku było słowo...” Stary Testament <i>Księga Rodzaju</i> (fragment)	- czyta tekst i przypisy - wyszukuje w tekście informacje o poszczególnych etapach stwarzania świata	- nazywa stwarzane kolejno byty - opisuje świat stworzony przez Boga - porównuje mitologiczny i biblijny opis powstawania świata	- opisuje sposób stwarzania świata przez Boga - podaje cechy Boga - wymienia przywileje i obowiązki człowieka - wskazuje różnice między mitologicznym i biblijnym stworzeniem świata	- wyjaśnia symboliczne znaczenie światła i ciemności - objaśnia znaczenie słów: Bóg stworzył człowieka na swój obraz - wskazuje podobieństwa między mitologicznym i biblijnym stworzeniem świata	- wyjaśnia symboliczne znaczenie liczby siedem, korzysta ze słownika symboli - interpretuje znaczenie fresku Michała Anioła <i>Stworzenie Adama</i> i wskazuje jego związek z tekstem biblijnym
„Szczęście do nas przybywa i podmioty odkrywa”. Rodzaje podmiotów	- rozpoznaje w zdaniu podmiot - zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> - zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i>	- zna pojęcie <i>podmiot logiczny</i> - zna pojęcie <i>podmiot domyślny</i> - wie, że w funkcji podmiotu występują rzeczowniki oraz inne części mowy w funkcji rzeczownikowe	- rozpoznaje sytuacje, w których należy użyć podmiotu logicznego - rozumie funkcję stylistyczną podmiotu domyślnego - rozpoznaje zdania bezpodmiotowe	- rozpoznaje różne typy podmiotów w zdaniach - funkcjonalnie i poprawnie używa różnych typów podmiotów w zdaniach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„W sprawach najważniejszej wagi”. List oficjalny	czyta <i>Dekalog św. Franciszka</i> i analizuje jego treść	uogólnia treść zapisów kolejnych punktów <i>Dekalogu</i> w formie	- określa odbiorcę słów św. Franciszka - wymienia współczesne	określa intencję wypowiedzi sformułowanej w formie	redaguje bezbłędny językowo oraz formalnie list oficjalny – oryginalny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
– rady dla piszących. <i>Dekalog św. Franciszka</i>	- czyta informacje o św. Franciszku - rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną - zna budowę i wyznaczniki listu oficjalnego - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze list oficjalny	tytułów - wykorzystuje informacje o postaci świętego Franciszka w analizie dzieła malarskiego - wie, w jakich sytuacjach komunikacyjnych używać języka oficjalnego - zapisuje poprawnie datę dzienną - redaguje list oficjalny, korzystając z rad w podręczniku	osoby kierujące się w życiu filozofią franciszkańską - objaśnia pojęcia <i>język oficjalny</i> i <i>język nieoficjalny</i> - analizuje budowę regulaminu - redaguje poprawny formalnie, językowo i stylistycznie list oficjalny	dekalogu - analizuje współczesną rzeczywistość przez pryzmat filozofii franciszkańskiej - rozpoznaje sformułowania charakterystyczne dla języka oficjalnego - formułuje zasady dotyczące zapisu informacji w punktach - redaguje zwięzły, poprawny językowo i stylistycznie list oficjalny	pod względem treści i stylu
„Życie ze szczyptą fantazji”. Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	- wyszukuje wyrazy z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>
„W sali muzeum piękne trofeum”. Przydawki	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone przymiotnikami - zna funkcję składniową przydawki	- buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami - wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność szyku przydawki i jej znaczenia	- celowo i funkcjonalnie wykorzystuje przydawki w swoich wypowiedziach - funkcjonalnie używa różnorodnych przydawek	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				w opisie dzieła sztuki	
„O prawdzie kilka słów prawdy”. Jan Twardowski, <i>Prawda</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - wskazuje powtarzające się fragmenty wiersza - wie, że prawda jest uniwersalną wartością	- wyodrębnia różne prawdy przywołane w wierszu - określa funkcję powtarzających się słów w wierszu - używa frazeologizmów ze słowem <i>prawda</i>	- wskazuje środki stylistyczne użyte do opisu prawdy - objaśnia metaforyczne porównanie - zna pojęcie <i>anafora</i> - rozważa znaczenie wartości prawdy w stosunkach międzyludzkich	- opisuje różne typy prawdy z wiersza za pomocą bliskoznacznych określeń - wskazuje sytuacje życiowe, które można skomentować słowami z wiersza - objaśnia funkcję anafory w odniesieniu do omawianego tekstu - używa ze zrozumieniem słowa <i>dogmat</i>	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu
„Z kim walczyli? Przeciw komu? Przyjrzyj się im po kryjomu”. Dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone rzeczownikami - zna funkcję składniową dopełnienia	- buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność między stroną czynną i bierną czasownika a funkcją dopełnienia	- rozpoznaje dopełnienia wyrażone czasownikiem w bezokoliczniku - określa formę dopełnienia w zdaniach twierdzących i przeczących - celowo i funkcjonalnie wykorzystuje dopełnienia w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Różne miejsca odwiedzamy i atrakcje przedstawiamy”. Rodzaje	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki czasu, miejsca i sposobu - zna funkcję składniową	- buduje poprawne związki wyrazowe z okolicznikami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki celu i przyczyny - nazywa części mowy, którymi wyrażone są	funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
okoliczników	okoliczników	okoliczniki	okoliczniki		tych części zdania w wypowiedzeniach
„Teatromania receptą na zdania”. Analiza zdania pojedynczego	- rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (<i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>) - przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami	- wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające - wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	- objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne - używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu - przedstawia oryginalne wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę budowy zdania pojedynczego
„Na ekranie – zdanie”. Zdania podrzędnie złożone	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> - ze zdań pojedynczych tworzy zdania podrzędnie złożone	- objaśnia pojęcie <i>zdania podrzędnie złożone</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania podrzędne	stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach podrzędnie złożonych	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędnie złożone w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Melomani są wzywani”. Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	- rozpoznaje zdania współrzędnie złożone - zna najczęściej używane spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych - rozpoznaje zdania	- zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - odróżnia treści przekazywane przez	- przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - przedstawia zależności	- poprawnie przekształca zdania złożone na zdania pojedyncze odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	podrzędnie złożone	zдания współrzędnie złożone różnego typu • objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	między zdaniami składowymi w zdaniach podrzędnie złożonych, używając wykresów • stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań złożonych różnego typu	i podrzędnie złożone różnego typu • zapisuje zdania złożone zgodnie z zasadami interpunkcji	
„Osobę, którą lubił, poślubił...” Zdanie podrzędne przydawkowe	• zna pojęcie <i>zdanie podrzędne przydawkowe</i> • zapisuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	• objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne przydawkowe</i> na przykładach • wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne przydawkowe	• tworzy zdania podrzędne przydawkowe • stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym przydawkowym	• poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym przydawkowym • funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne przydawkowe w swoich wypowiedziach	• świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym przydawkowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Co o tym sądzisz? Jakie masz zdanie? Zróbmy wstępne rozpoznanie”. Zdania dopełnieniowe	• zna pojęcie <i>zdanie podrzędne dopełnieniowe</i> • zapisuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	• objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne dopełnieniowe</i> na przykładach • wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne dopełnieniowe	• tworzy zdania podrzędne dopełnieniowe • stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym dopełnieniowym	• poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym dopełnieniowym • funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne dopełnieniowe w swoich wypowiedziach	• świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym dopełnieniowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„W odległym	• zna pojęcie <i>zdanie</i>	• rozpoznaje rodzaje zdań	• nazywa rodzaje zdań	• poprawnie przekształca	• świadomie i swobodnie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
świecie wiedzę znajdziecie”. Zdania podrzędne okolicznikowe	<i>podrzędne okolicznikowe</i> - zna rodzaje zdań okolicznikowych - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	podrzędnych okolicznikowych - objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne okolicznikowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania podrzędne okolicznikowe	podrzędnych okolicznikowych - tworzy zdania podrzędne okolicznikowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym okolicznikowym	zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym okolicznikowym funkcjonalnie tworzy różne rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych w swoich wypowiedziach	stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym okolicznikowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Przystówie ci podpowie”. Zdanie podrzędne podmiotowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne podmiotowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne podmiotowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne podmiotowe	- tworzy zdania podrzędne podmiotowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym podmiotowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym podmiotowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne podmiotowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym podmiotowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Jest taki, że aż dech zapiera...”, Zdanie podrzędne orzecznikowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne orzecznikowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne orzecznikowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne orzecznikowe	- tworzy zdania podrzędne orzecznikowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym orzecznikowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym orzecznikowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne orzecznikowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym orzecznikowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„I łaciate, i kudłate, pręgowane i skrzydlate...”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	• stosuje funkcjonalnie kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi • zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym oraz złożonym i stara się je stosować • dostrzega trudności w zakresie użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • stara się stosować zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	• poprawnie stawia przecinki w zdaniach pojedynczych i złożonych • stosuje zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	• poprawnie używa dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	• twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat różnych funkcji nawiasu, dwukropka i cudzysłowu • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat użycia przecinków w zdaniach pojedynczych i złożonych
Rozdział 4. Piękno uchwycone					
„Pomiędzy nocą a dniem, pomiędzy jawą a snem”. Jerzy Harasymowicz <i>W marcu nad ranem</i>	• przytacza epitety z wiersza • wyszukuje porównania dotyczące zwierząt • zna pojęcie <i>obraz poetycki</i>	• wymienia elementy krajobrazu z wiersza • wskazuje przenośnie mające charakter ożywienia • określa cechy obrazu poetyckiego	• nadaje tytuły kolejnym zwrotkom wiersza • objaśnia znaczenie przenośni • rozumie wpływ środków językowych na charakter obrazu poetyckiego	• wybiera epitety najpełniej oddające istotę opisywanych obiektów • podpisuje ilustracje trafnie dobranymi metaforami • objaśnia pojęcie <i>obraz poetycki</i> w odniesieniu do	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				omawianego tekstu	wiersza
„Wkroczyć w językowy świat ze słownikiem za pan brat”. Słownik poprawnej polszczyzny	• samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych • zna funkcję słownika poprawnej polszczyzny	• korzysta ze słownika wyrazów obcych • zna budowę słownika poprawnej polszczyzny • wyszukuje hasła w słowniku poprawnej polszczyzny	• korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny • wykorzystuje treści słownikowe do wykonania ćwiczeń	• korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb	• sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji
„Oryginalne obrazy malarza oryginała”. Bożena Fabiani <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragmenty)	• zaznacza na osi czasu okres życia artysty • nazywa swoje reakcje odbiorcze dotyczące dzieł malarskich • rozpoznaje w tekście zgrubienia • wyszukuje w tekście informacje pozwalające naszkicować postać	• przytacza z tekstu fakty dotyczące życia i twórczości malarza • przedstawia swoją opinię na temat prezentowanych dzieł malarskich • wie, jaka jest funkcja zgrubień • funkcjonalnie przekształca tekst	• określa stanowisko autorki wobec dzieł malarza • wyraża swoje zdanie na temat opinii o dziełach malarza zaprezentowanej w tekście • omawia pojęcie <i>zgrubienie</i>, odwołując się do przykładów z tekstu • dostrzega elementy karykaturalne w dziele malarskim	• wskazuje w tekście wyrazy oceniające • używa ze zrozumieniem wyrazów <i>subiektywny</i>, <i>obiektywny</i>, <i>pejoratywny</i> • przytacza z tekstu słowa wyrażające negatywne emocje	• wyraża opinię na temat dzieła sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska • objaśnia na podstawie informacji w przypisach funkcje karykatury i groteski • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej
„Do ćwiczenia języka dobra jest fonetyka”. Powtórzenie	• dzieli wyrazy na głoski i litery • wykorzystuje znajomość	• rozpoznaje wyrazy dźwiękonaśladowcze • podaje przykłady wyrazów	• prawidłowo oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat liter i głosek	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
wiadomości o głoskach i literach	alfabetu w praktyce • odróżnia spółgłoski od samogłosek	o różnej liczbie liter i głosek • rozpoznaje spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz twarde i miękkie	i bezdźwięcznych w wyrazach użytych w ćwiczeniach • poprawnie zapisuje wyrazy z podanymi grupami samogłosek i spółgłosek	w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych • wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznych	i liter w różnych sytuacjach problemowych
„Czarodzieje pędzla i pióra”. Rady dla opisujących obraz. Paul Cézanne <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i>	• ogląda uważnie reprodukcje obrazów zamieszczone w podręczniku • wie, co przedstawia martwa natura • podaje podstawowe informacje na temat obrazu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis obrazu	• wskazuje i nazywa najbardziej widoczne elementy obrazów • wyraża opinię na temat dzieła malarskiego • redaguje opis obrazu, korzystając z rad w podręczniku	• wyszukuje elementy kompozycji nawiązujące do kształtu wybranych brył geometrycznych • używa ze zrozumieniem sformułowań dotyczących techniki malarskiej • redaguje opis obrazu, stosując różnorodne środki językowe	• porównuje elementy obrazu ukazane w technice malarskiej i fotograficznej • formułuje wypowiedź w funkcji perswazyjnej, zachęcającą do zakupu dzieła • redaguje rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis obrazu	• redaguje bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu • swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych zróżnicowanym słownictwem o funkcji oceniającej
„Słowem malowane”. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Olejne jabłko</i>	• wskazuje w wierszu epitety oddziałujące na zmysł wzroku • określa sytuację liryczną w wierszu • redaguje zaproszenie na wernisaż	• wyszukuje w utworze wyrazy związane tematycznie z malarstwem • określa emocje osoby mówiącej	• określa funkcję uosobień użytych w wierszu • przyporządkowuje różne środki wyrazu do właściwych dziedzin sztuki	• odczytuje znaczenie przenośnych określeń • porównuje dzieło poetyckie z malarskim, wskazuje podobieństwa i różnice	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
					przedstawia w oryginalny sposób różnice między różnymi tekstami kultury
„Miauczy, świszczy i zgrzyta? Na wesoło o tym, co w domu słyszeć”. Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	- wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dźwięcznymi i bezdźwięcznymi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza wszystkie głoski miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Dźwięki, brzdęki, komfort maleńki”. Głoski ustne i nosowe	- zna pojęcia <i>głoski ustne</i> i <i>głoski nosowe</i> - podaje przykłady głosek ustnych i nosowych	odróżnia głoski ustne od nosowych	poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających głoski ustne i nosowe	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w swoich wypowiedziach	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w różnych sytuacjach problemowych
„Sensacje i komplikacje”. Pisownia połączeń wyrazowych <i>en, em, on, om</i>	wyszukuje wyrazy z połączeniami literowymi <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych	zna zasady dotyczące pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>, stara się je stosować	stosuje zasady pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych	poprawnie zapisuje połączenia literowe <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> • korzysta ze słownika ortograficznego		w ćwiczeniach	w ćwiczeniach	wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>
„Impresja na temat wdzięku”. Tadeusz Kubiak <i>W stroju z mgły</i>	• omawia wrażenia czytelnicze po lekturze wiersza • wskazuje w wierszu nawiązanie do innego utworu poetyckiego • ogląda uważnie reprodukcje obrazów Edwarda Degasa • wie, jakie utwory zalicza się do liryki	• opisuje sytuację przedstawioną w wierszu • wskazuje obraz, do którego mogą nawiązywać słowa wiersza i uzasadnia swój wybór • wie, na czym polega przerzutnia • opisuje nastrój utworu	• wskazuje środki poetyckie użyte w opisie tancerki • opisuje obraz z punktu widzenia młodego odbiorcy • wyszukuje przerzutnie w tekście • omawia rymy w wierszu, objaśnia, na czym polega ich oryginalność	• objaśnia znaczenie metafory • opisuje obraz z punktu widzenia przewodnika muzealnego • przedstawia skojarzenia wywołane środkami poetyckimi • określa wpływ przerzutni na rytm utworu	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza • wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
„Żyją jak pies z kotem czy gruchają jak gołąbki”. Pisownia zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i>	• wyszukuje wyrazy z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i>	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-ę, -em, -q, -om</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mazur z przytupem miał wzięcie, kilka słów o akcencie”. Akcent wyrazowy i zdaniowy	- dzieli wyraz na sylaby - prawidłowo akcentuje wyrazy ze stałym akcentem	- wie, czym jest akcent wyrazowy - określa funkcję akcentu zdaniowego	- prawidłowo akcentuje większość wyrazów - stosuje w wypowiedzi właściwą intonację zdaniową	- prawidłowo akcentuje wyrazy - funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat akcentu wyrazowego i zdaniowego w swoich wypowiedziach ustnych
„Lubię popatrzeć sobie na czas, co gdzieś już pobiegł...”. Joanna Pollakówna <i>Stare fotografie</i>	- wskazuje zdjęcie stanowiące najlepszą ilustrację tekstu - wymyśla i zapisuje dialog, który mogły prowadzić bohaterki wiersza - zna funkcję pytania retorycznego	- opisuje okoliczności wypowiedzi osoby mówiącej - określa nastrój bohaterki wiersza - ustala, czego dotyczą pytania postawione w utworze	- przycacza przenośnie obrazujące upływ czasu - wyraża opinię na temat fotografii jako dzieła sztuki - odpowiada na pytania z tekstu - ocenia elementy istotne podczas fotografowania artystycznego	- przedstawia refleksje związane z wierszem - dostrzega artystyczną kreację w fotografii - dostrzega retoryczny charakter pytań z tekstu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - wyraża opinię na temat fotografii jako dziedziny sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Jajko z bajkową niespodzianką”. Andrew Fusek Peters, <i>Agenci na deskorolkach. Nie byle co!</i> (fragment)	- ogląda zdjęcie Jajka Konwaliowego i czyta informacje na temat jego twórcy - wyszukuje w tekście wszystkie rzeczowniki nazywające klejnot - relacjonuje zdarzenia	- opisuje Jajko Konwaliowe przedstawione na ilustracji - rozumie, że słowa mogą wyrażać emocjonalny stosunek mówiącego do opisywanych rzeczy, czynności itp. - rozpoznaje bohaterów	- wykorzystuje w opisie przedmiotu informacje z tekstu - określa, które rzeczowniki z tekstu mają pozytywne, a które negatywne znaczenie - wskazuje informacje	- uzasadnia, dlaczego jajko Fabergé uznaje się za dzieło sztuki - rozpoznaje nacechowanie dodatnie i ujemne wyrazów, wskazuje znaczenia neutralne - określa motywy działania	- redaguje bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	dotyczące kradzieży klejnotu • zna cechy powieści sensacyjnej i kryminalnej	tekstu na podstawie wyrażeń omownych • objaśnia, w jaki sposób oszukano przestępcę	pochodzące spoza zamieszczonego fragmentu tekstu • wyraża opinię na temat skuteczności działania bohaterów	wybranych bohaterów • dostrzega i omawia elementy humorystyczne w tekście	
„Rozbite sejfy, skradzione dzieła”. Pisownia przedrostków	• wyszukuje wyrazy zawierające przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przedrostków • korzysta ze słownika ortograficznego	• zna zasady dotyczące pisowni przedrostków i stara się je stosować	• stosuje zasady pisowni przedrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie zapisuje przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przedrostków
„Muzyka słowami zagrana”. Adam Mickiewicz Pan Tadeusz – Księga IV (fragmenty)	• czyta tekst i przypisy • wymienia bohaterów • wskazuje słowa pełniące funkcję refrenu • zapoznaje się z pojęciami: <i>instrumentacja głoskowa</i> , <i>wyliczenie</i>	• relacjonuje treść fragmentu • przedstawia Wojskiego • wymienia wyrazy dźwiękonaśladowcze • opisuje instrument Wojskiego	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje • charakteryzuje Wojskiego • wskazuje instrumentację głoskową i wyliczenie • wymienia środki językowe służące do opisu gry na rogu	• opisuje sytuację ukazaną we fragmencie • ocenia umiejętności Wojskiego • określa funkcje środków stylistycznych użytych we fragmencie epopei	• wzorcowo prezentuje tekst głosowo, uwzględniając przerzutnie • interpretuje tekst, wykorzystując wnioski z analizy utworu
Rozdział 5. Czas relaksu					
„Pod piracką banderą”. Robert	• rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach	• nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu	• sporządza na podstawie tekstu mapę Wyspy	• podaje różne znaczenia słowa <i>skarb</i>	• swobodnie i funkcjonalnie posługuje się związkami

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Louis Stevenson, <i>Wyspa skarbów</i> (fragmenty)	dotyczących treści tekstu • opisuje Wyspę Skarbów • redaguje krótki list w imieniu kapitana statku • wie, co jest tematem powieści przygodowej • określa typ narratora występującego we fragmencie powieści	• wyjaśnia, jakie wrażenie wywarła Wyspa Skarbów na bohaterach tekstu • wzbogaca treść listu o relację z wydarzeń rozgrywających się u brzegów wyspy • identyfikuje utwór jako powieść przygodową	Skarbów • wymyśla ofertę atrakcji turystycznych Wyspy Skarbów • prezentuje bohatera w formie zapisów na karcie postaci gry komputerowej • wie, czym charakteryzują się utwory zaliczane do epiki	• określa oczekiwania bohaterów związane z wizytą na wyspie • opisuje emocje i uczucia jednego z bohaterów • ocenia akcję utworu i uzasadnia swoje zdanie	frazeologicznymi w opisie emocji bohatera utworu • wykonuje oryginalny pod względem treści plakat odnoszący się do problemu piractwa internetowego • opracowuje prezentację na temat motywu poszukiwania skarbów, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
„Wielkie bitwy, zwycięscy dowódcy”. Pisownia przyrostków	• wyszukuje wyrazy zawierające przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przyrostków • korzysta ze słownika ortograficznego	• zna zasady dotyczące pisowni przyrostków i stara się je stosować	• stosuje zasady pisowni przyrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie zapisuje przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przyrostków
„Ciemna i jasna strona Mocy”. George Lucas, <i>Gwiezdne wojny: część IV – Nowa</i>	• czyta fragment powieści, przypisy oraz informacje na temat serii filmów <i>Gwiezdne wojny</i> • prezentuje główną	• zna cechy filmu kultowego • rozpoznaje i nazywa cechy charakteru bohaterki tekstu • dostrzega kontrastowe	• odtwarza losy Republiki w formie tytułów rozdziałów kroniki • opisuje bohatera reprezentującego siły zła	• objaśnia pojęcie <i>film kultowy</i> w odniesieniu do <i>Gwiezdných wojen</i> • opracowuje tekst informacyjny spełniający	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce filmowej w wypowiedziach na temat problematyki tekstu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<i>nadzieja</i> (fragmenty)	bohaterkę i opowiada o okolicznościach jej pojmania • wyjaśnia, kim byli rycerze Jedi • wymienia elementy świata przedstawionego pozwalające zaliczyć utwór do gatunku s.f.	zestawienie postaci w utworze • wie, co obejmuje scena filmowa	• redaguje notatki prasowe na temat katastrofy statku powietrznego • obmyśla ujęcia do sceny bitwy kosmicznej	funkcję napisów wstępnych do filmu • określa znaczenie i rolę Czarnego Lorda w przebiegu akcji • wskazuje plan filmowy adekwatny do ukazania fragmentu bitwy	i jego bohaterów
„Wśród wyrazów gości nie tylko wartości”. Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	• rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	• dopasowuje do podanych wyrazów oraz związków wyrazowych synonimy i antonimy	• używa wyrazów i określeń synonimicznych w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach synonimy i antonimy	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat podobieństw i różnic znaczeniowych wyrazów
„Na srebrnych ekranach”. Marcin Kalita, <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragmenty)	• wykorzystuje notatkę ze strony internetowej do uzyskania informacji o serialu • rozpoznaje komizm w wypowiedziach serialowych bohaterów • czyta wywiad z aktorką telewizyjną • wie, czym jest talk-show	• wie, jakie filmy zaliczane są do kina familijnego • wie, na czym polega i z czego wynika komizm słowny w wypowiedziach postaci filmowych • określa tematykę wywiadu • prezentuje opinię bohaterki wywiadu na temat aktorstwa	• określa tematykę serialu • objaśnia elementy komizmu słownego w wypowiedziach postaci • dostrzega zróżnicowanie pytań występujących w wywiadzie • wyraża własną opinię na temat aktorstwa	• objaśnia pojęcie <i>kino familijne</i> w odniesieniu do serialu <i>Rodzina zastępcza</i> • odtwarza humorystyczne wypowiedzi dialogowe postaci w szerszym kontekście sytuacyjnym • określa cel dziennikarza przeprowadzającego wywiad • formułuje własne pytania do wywiadu z aktorką	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat przekazów audiowizualnych w wypowiedziach na temat problematyki tekstu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Zrobić minę na widok miny”. Wyrazy wieloznaczne	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	podaje różne znaczenia wyrazów wieloznacznych	używa wyrazów wieloznacznych	funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy wieloznaczne	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat wyrazów wieloznacznych
„W oparach absurdu i wyobraźni”. Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk Zielona Gęś</i> (fragmenty)	- przedstawia swoje reakcje odbiorcze związane z lekturą sztuki - podaje imiona postaci - podaje skojarzenia i związki wyrazowe ze słowem <i>osioł</i> - wie, czym jest kabaret	- wskazuje główne wydarzenie w prezentowanej scenie - wskazuje elementy świadczące o funkcji scenicznej tekstu - rozpoznaje cechy przypisane postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego - zna podstawowe informacje na temat <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i>	- analizuje fragment wypowiedzi bohatera pod kątem poprawności językowej - przedstawia reakcje bohaterów sztuki - wyciąga wnioski na temat ukształtowania postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego - wskazuje elementy humorystyczne w sztuce	- analizuje znaczenie imion bohaterów sztuki - objaśnia absurdalność wybranej sceny - wskazuje element satyryczny w sztuce - wyjaśnia wpływ środków językowych na przesłanie utworu	- opracowuje scenariusz inscenizacji sztuki <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i> – oryginalny pod względem treści i stylu - objaśnia na podstawie informacji w <i>Słowniczku</i> funkcje satyry w utworze K.I. Gałczyńskiego
„W słowach emocji szuka – trudna to sztuka”. Wyrazy nacechowane emocjonalnie	- rozpoznaje wyrazy wartościujące pozytywnie i negatywnie - zna pojęcia <i>zgrubienie</i> i <i>zdrobnienie</i>	- rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia w tekście - tworzy zdrobnienia i zgrubienia	- zna funkcję zdrobnień, zgrubień oraz innych słów wartościujących emocjonalnie - podaje wyrazy bliskoznaczne nacechowane emocjonalnie	używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słowne

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kim będziesz i co zrobisz, kiedy kości się potoczą?”. Rady dla dyskutujących. Kazimierz Szymeczko, <i>Czworo i kości</i> (fragmenty)	- wskazuje bohaterów realistycznych - rozpoznaje świat realistyczny i fantastyczny w powieści - opowiada o wydarzeniach - czyta rady dla dyskutujących - bierze udział w dyskusji	- określa charakter i rolę wszystkich postaci w powieści - objaśnia sposób zmiany charakteru świata przedstawionego - rozpoznaje gatunek literacki, do którego nawiązuje fabuła przedstawionej gry - rozpoznaje zwroty charakterystyczne dla różnych elementów dyskusji - formułuje poprawnie zbudowane argumenty w dyskusji	- charakteryzuje bohaterkę w formie karty postaci w grze - wykorzystuje informacje o RPG w analizie świata przedstawionego utworu - wskazuje elementy fabuły nawiązujące do literatury fantasy - wyraża opinię na temat RPG - formułuje właściwe kontrargumenty	- sporządza notatkę encyklopedyczną na temat jednej z postaci - odróżnia wydarzenia zaplanowane w grze od spontanicznych - określa rolę bohaterów w rozwoju akcji - posługuje się ze zrozumieniem słowem <i>dezaprobatą</i> - przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - wyraża opinię na temat wartości gier komputerowych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA DLA KLASY 7 JĘZYK POLSKI

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA EDUKACYJNE				
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)	PONADPROGRAMOWE (ocena: celujący)
UCZEŃ:					
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	• odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, • przedstawia się w kilku zdaniach	• dostrzega przenośny charakter utworu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej	• formułuje wnioski wyjaśniające przenośne znaczenie tekstu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo	• zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, wskazuje w utworze cechy przypowieści, • redaguje krótki tekst, w którym dokonuje autoprezentacji	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając znaczenia przenośne, • dokonuje autoprezentacji w ciekawej formie
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	• wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, • wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, • wskazuje metafory	• nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, • wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe,	• określa relacje między nadawcą i adresatem, • analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, • wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor,	• charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, • uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata,	• samodzielnie interpretuje utwór, uwzględniając jego przynależność rodzajową, • wypowiada się na tematy związane z naturą człowieka,

	dotyczące człowieka, • krótko opisuje swoje otoczenie	• próbuje przełożyć język metafor na znaczenia dosłowne, • opisuje swoje otoczenie, stara się rozbudować wypowiedź	• opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, • wskazuje w tekście cechy liryki	• na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, • opisuje swoje otoczenie, wykorzystując wnioski z analizy tekstu, • porównuje utwory liryczne i epickie	swoje tezy ilustruje przykładami z życia
Józef Baran <i>Sztuka dom</i>	• wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, • dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, • zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny, • odtwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń	• wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, • przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny, • według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji	• komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, • opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, • redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy grzecznościowe	• prezentuje zwartą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny, • przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, • samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi	• przywołuje inne teksty kultury zawierające motyw <i>theatrum mundi</i>, • samodzielnie formułuje zasady etykiety językowej obowiązujące przy składaniu życzeń, • podejmuje próbę napisania scenariusza sztuki o przeszłości swojej rodziny

Kolejna odsłona. Wymiana głosek w tematach fleksyjnych wyrazów	- rozpoznaje części mowy, - odmienia wskazane wyrazy przez osoby i przypadki, - poprawnie zapisuje wyrazy	- dzieli części mowy na odmienne i nieodmienne, - wskazuje temat i końcówkę fleksyjną, - wykorzystuje wiedzę o tematach obocznych w sprawdzaniu pisowni wyrazów	- wskazuje kryteria podziałów części mowy, - zauważa oboczności w tematach, - stosuje zasady pisowni w wyrazach z tematami obocznymi	- rozumie różnice między deklinacją a koniugacją, - wskazuje i wyjaśnia oboczności w tematach, - formułuje zasady pisowni wyrazów z głoskami wymiennymi	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych wyrazów w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Jan Kochanowski – infografika	wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych polskich poetów	- wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, - potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia poety	potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego z najwybitniejszych poetów polskich	wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego (odrodzenie) w życiu i twórczości J. Kochanowskiego	przygotowuje prezentację poświęconą Janowi Kochanowskiemu lub bierze udział w realizacji projektu <i>Śladami Mistrza z Czarnolasu</i>
Janina Porazińska <i>Kto mi dał skrzydła</i> (fragment)	- wyodrębnia z tekstu wydarzenia, - przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń	- układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, - samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie	- wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, - redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie	- na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, - redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi	- przedstawia Jana Kochanowskiego, odwołując się do innych fragmentów książki <i>Kto mi dał skrzydła</i>, - wskazuje kolegom i koleżankom, co powinni poprawić w swoich streszczeniach
Jan Kochanowski <i>Na dom w Czarnolesie</i>	wskazuje formy pozwalające rozpoznać	przedstawia nadawcę i adresata	rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki	określa relacje między nadawcą i	samodzielnie analizuje i

	nadawcę i adresata utworu, • wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy	utworu, • odtwarza w języku sobie współczesnym treść prośb nadawcy	wskazujący adresata, • korzysta z przypisów, • stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną	adresatem utworu, • na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata	interpretuje utwór, • wskazuje w utworze cechy gatunkowe fraszki
Jan Kochanowski <i>Na lipę</i>	• wyjaśnia znaczenie utworu własnymi słowami, • tworzy wypowiedź o charakterze zachęty, • formułuje zaproszenie	• wyszukuje w tekście epitety i porównania, • tworzy tekst perswazyjny, • podaje zwroty dostosowane do adresata, • pisze zaproszenie	• wyjaśnia funkcję epitetów, porównań, metafor, • pisze slogan reklamowy, • zwrotom do adresata nadaje formy wołacza, • pisze zaproszenie w formie dostosowanej do adresata	• wskazuje synestezję, • używa środków perswazyjnych w celu osiągnięcia założonego efektu, • formułuje zasady etykiety językowej, • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>motyw arkadyjski</i>	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • omawia sposób wykorzystania w utworze <i>motywu arkadyjskiego</i>
Wymówić głoskę, zapisać literę. Głoska i litera	• świadomie posługuje się terminami: <i>głoska, litera, sylaba</i> , • poprawnie dzieli proste wyrazy na głoski, litery, sylaby	• wyjaśnia różnice między samogłoską a spółgłoską, • poprawnie dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby	• rozpoznaje i poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu	• rozpoznaje w wyrazach funkcję głoski <i>i</i> , poprawnie zapisuje te wyrazy, • dzieli trudne wyrazy na głoski, litery, sylaby; poprawnie zapisuje znaki diakrytyczne	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu fonetyki w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych

Jan Kochanowski <i>Fraszki (wybór);</i> Jan Szaudynger <i>Fraszki (wybór)</i>	• określa temat kilku wybranych fraszek, • wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, • rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich	• określa temat wszystkich podanych fraszek, • wyjaśnia grę słów we wskazanych fraszkach, • wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych	• grupuje fraszki według wybranej przez siebie zasady, • wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, • wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki	• ustala, co może być tematem fraszki jako gatunku literackiego, • wskazuje ironię jako źródło humoru we fraszce, • wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanych przykładach	• samodzielnie analizuje i interpretuje czytane utwory, • wyjaśnia ironiczny charakter wybranych utworów, • podejmuje próby napisania fraszki z zachowaniem reguł gatunku
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> <i>(Inwokacja)</i>	• wskazuje adresatów wypowiedzi, • cytuje prośby nadawcy wypowiedzi, • wymienia elementy krajobrazu przedstawianego w tekście	• wyjaśnia pojęcia <i>apostrofa</i>, <i>inwokacja</i>, • dostrzega malarskość opisu krajobrazu, nazywa środki poetyckie służące do jego przedstawienia,	• określa, kim może być osoba mówiąca, nazywa jej uczucia, • dostrzega nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego, wyjaśnia jego rolę w tekście,	• przedstawia stosunek osoby mówiącej do kraju dzieciństwa, rozpoznaje idealizację wspomnianego świata, • rozpoznaje motyw arkadyjski, wyjaśnia jego znaczenie w kreowaniu wspomnianego przez poetę świata,	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając rolę <i>motywu arkadyjskiego</i> w sposobie prezentowania świata
Aby język giętki powiedział wszystko. Upodobnienia głoskowe; Na to trzeba położyć nacisk. Akcent i intonacja	• wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, • stara się płynnie recytować utwór z	• zauważa upodobnienia fonetyczne, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, • poprawnie	• rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień fonetycznych (<i>ubezdźwięcznienie</i>, <i>udźwięcznienie</i>, <i>uproszczenie grup spółgłoskowych</i>, <i>zanik dźwięczności na końcu</i>)	• rozpoznaje i poprawnie nazywa zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi	• stosuje wiedzę na temat upodobień głoskowych, akcentu i intonacji w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi, • recytuje utwór zgodnie z jego

	zachowaniem zasad wymowy	akcentuje większość wyrazów, • recytuje utwór, starając się różnicować środki wyrazu	wyrazu), • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu, • w czasie recytacji poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy, różnicuje tempo i zmienia intonację	odpowiednią intonację zdaniową, • interpretuje głosowo recytowany utwór	tematem i stylem, uwzględniając wnioski interpretacyjne, nadaje recytacji indywidualny charakter
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i>	• odtwarza najważniejsze wydarzenia, • rozpoznaje wydarzenia na grafikach, • przedstawia głównych bohaterów, • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu, • odtwarza przebieg koncertu Jankiela, • wymienia zajęcia szlachty, • wie, co to jest porównanie homeryckie, • rozpoznaje najważniejsze cechy gatunku epopei,	• przedstawia wydarzenia, • charakteryzuje bohaterów, uzasadnia cechy przykładami, • czyta tekst ze zrozumieniem, • wskazuje środki poetyckie w koncercie Jankiela i opisach przyrody, • opisuje zwyczaje szlachty, • rozpoznaje porównanie homeryckie, potrafi je odszukać we fragmencie utworu, • wie, czym jest epopeja narodowa, • określa cechy	• wymienia i nazywa wątki, • charakteryzuje bohaterów dynamicznych, • podaje argumenty w sprawie Jacka Soplicy, • odnajduje w tekście przykłady instrumentacji głoskowej i wskazuje jej funkcje, • wyjaśnia, czym się wyróżnia porównanie homeryckie, • przygotowuje toast, • wyjaśnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, • wskazuje	• dokonuje oceny działań bohaterów, • odtwarza układ wątków, • wyjaśnia, czym jest retrospekcja, • formułuje argumenty i kontrargumenty oraz wnioski w dyskusji, • wyodrębnia środki poetyckie (w tym peryfrazę, hiperbolę) i określa ich funkcje, • wyjaśnia, czym był zajazd szlachecki, • opisuje obyczajowość szlachecką ukazaną w utworze, • objaśnia kontekst historyczny i biograficzny utworu	• dobrze zna treść utworu, • samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu, • nazywa środki stylistyczne i samodzielnie określa ich funkcję, • charakteryzuje bohaterów i porównuje ich postawy, • przedstawia cechy rodzajowe i gatunkowe utworu, podaje przykłady z tekstu ilustrujące wskazane cechy

	wskazuje narratora	narratora	podstawowe fakty historyczne związane z utworem		
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	- przedstawia bohatera utworu, - przypomina, jak bohater wszedł w posiadanie książki; odtwarza zakończenie utworu, - wie, że utwór jest nowelą, - na podstawie wzoru układa krótki opis przeżyć wewnętrznych	- opowiada o najważniejszych wydarzeniach w życiu bohatera, - nazywa i omawia przeżycia bohatera w czasie lektury <i>Pana Tadeusza</i>, - wymienia elementy fabuły – charakterystyczne dla noweli, - układa samodzielnie opis przeżyć wewnętrznych	- nazywa cechy charakteru i osobowości bohatera, zestawia je z wydarzeniami z jego życia, - wyjaśnia, czym stał się <i>Pan Tadeusz</i> dla bohatera, - wskazuje w tekście wydarzenia odpowiadające kolejnym elementom fabuły, - podaje cechy noweli jako gatunku, - układa opis przeżyć wewnętrznych, stara się stosować odpowiednie środki językowe	- przedstawia i charakteryzuje bohatera utworu, - wyjaśnia, jak lektura <i>Pana Tadeusza</i> zmieniła życie bohatera, - uzasadnia, dlaczego utwór jest nowelą; wskazuje w tekście retrospekcję, wyjaśnia jej znaczenie dla fabuły utworu, - układa opis przeżyć wewnętrznych, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, kończy tekst puentą	- charakteryzuje bohatera, uwzględniając jego przemianę wewnętrzną, - omawia budowę noweli, - samodzielnie redaguje opis przeżyć, wykorzystując różne środki językowe
<i>Świat się rusza</i> (fragment) – wywiad z Ryszardem Kapuścińskim; <i>„Wyjechani” to my</i> (fragment) – wywiad z Katarzyną Kawecką	- formułuje ogólny temat obu tekstów, - wie, jak graficznie zapisać wywiad, - wyszukuje podstawowe informacje w tekstach	- określa cel obu wywiadów, - szereguje pytania do projektowanego wywiadu, - wyjaśnia, czym jest emigracja, podaje jej przyczyny	- wyodrębnia problemy poruszane w obu wywiadach, - rozpoznaje sposoby nawiązania między pytaniem a odpowiedzią, - zabiera głos w	- porównuje oba wywiady, biorąc pod uwagę ich tematykę, cel i poruszane problemy, - przeprowadza i zapisuje krótki wywiad, - formułuje argumenty i kontrargumenty w	przygotowuje wywiad z wybraną osobą, stosując zasady pracy dziennikarskiej, przygotowuje swój tekst do publikacji (np. na stronie

			dyskusji na temat emigracji	dyskusji na temat emigracji	internetowej szkoły)
Anna Świderkówna <i>Prawie wszystko o Biblii (fragment)</i>	• poznaje podstawowe informacje na temat Biblii, • wie, czym jest akapit, • z pomocą nauczyciela dzieli tekst na akapity	• wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Biblia</i>, • wie, że Biblia jest podstawowym źródłem kultury europejskiej, • dzieli tekst na akapity, • podaje kolejność etapów pracy nad tekstem	• wymienia części Biblii, • podaje za autorką nawiązania biblijne w języku, • podsumowuje rozważania, • wyszukuje w tekście językowe znaki spójności, • samodzielnie dzieli tekst na akapity	• wyjaśnia, co to znaczy, że Biblia jest źródłem kultury europejskiej, • wymienia językowe znaki spójności, • dzieli tekst na akapity i wyjaśnia zasady podziału	• wyjaśnia znaczenie Biblii dla rozwoju kultury europejskiej, • omawia funkcje akapitów, • w swoich tekstach stosuje rytm akapitowy i językowe znaki spójności
Stary Testament. Księga Wyjścia (fragment <i>Dziesięć ważnych słów</i>)	• odtwarza wydarzenia przedstawione we fragmencie Starego Testamentu, • wyjaśnia pojęcie <i>dekalog</i>, • z podanych określeń poprawnie wybiera cechy stylu biblijnego	• odtwarza wydarzenia, dynamizuje relację przez zastosowanie czasu teraźniejszego, • korzystając z wzoru, układa słownikową definicję pojęcia <i>dekalog</i>, • wskazuje w tekście przykłady powtórzeń; wie, że jest to typowy dla stylu biblijnego środek stylistyczny	• wie, kim był Mojżesz, wyjaśnia jego rolę w przedstawionych wydarzeniach, • nazywa wartości wynikające z przykazań biblijnego Dekalogu, • nazywa środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu biblijnego, podaje ich przykłady z tekstu	• wskazuje elementy symboliczne, wyjaśnia ich znaczenie, • formułuje ogólne przesłanie wynikające z Dekalogu biblijnego, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika specyfika stylu biblijnego	• omawia uniwersalne znaczenie Dekalogu dla kultury europejskiej, • formułuje cechy stylu biblijnego
Jan Paweł II <i>Przemówienie do</i>	• wskazuje w tekście informacje dotyczące	• wymienia wartości przywołane w tekście,	• formułuje temat przemówienia,	• charakteryzuje postawy życiowe	• samodzielnie odczytuje przesłanie

młodzieży (fragment)	okoliczności spotkania papieża z młodzieżą, • zna termin <i>styl retoryczny</i> ; wie, że jest on charakterystyczny dla przemówienia	• wyjaśnia, czym cechuje się <i>pytanie retoryczne</i> ; wie, że jest to środek stylu retorycznego	• wymienia podstawowe środki językowe charakterystyczne dla stylu retorycznego, wskazuje ich przykłady w tekście	przywołane przez papieża w jego przemówieniu, • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy styl retoryczny wypowiedzi	płynące z przemówienia, • omawia cechy stylu retorycznego i przedstawia z przykładami charakterystyczne dla niego środki językowe
Na ścieżkach myśli. Wielcy filozofowie starożytności – infografika	• zapoznaje się z informacjami na temat najważniejszych filozofów starożytnych	• wymienia najważniejszych filozofów starożytnych ukazanych na fresku	• wyszukuje najważniejsze informacje o filozofach starożytnych, sporządza notatkę	• charakteryzuje istotę myśli najważniejszych filozofów, • interpretuje znaczenie fresku Rafaela	• interpretuje fresk z wykorzystaniem kontekstów: historycznego, kulturowego, filozoficznego, • stosuje w wypowiedzi terminy charakterystyczne dla filozofii i sztuki
Jostein Gaarder Świat Zofii (fragment)	• odtwarza podstawowe informacje związane z postacią Sokratesa, • układa krótki tekst, w którym przedstawia kilka argumentów broniących Sokratesa	• formułuje pytania, które chciałby zadać Sokratesowi, • układa według podanego wzoru krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, stara się użyć różnych argumentów	• odtwarza podstawowe poglądy Sokratesa na temat sposobów poznawania świata przez człowieka, • układa samodzielnie krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, włączając wybrane środki retoryczne	• przedstawia poglądy Sokratesa dotyczące wartości w życiu człowieka, • układa mowę w obronie Sokratesa, stosuje funkcjonalnie środki stylu retorycznego	• omawia miejsce Sokratesa w historii filozofii, • prezentuje samodzielnie przygotowaną mowę w obronie Sokratesa
Od mistrza do	• wyjaśnia, czym jest	• wyjaśnia, czym jest	• rozpoznaje i nazywa	• dokonuje analizy	• samodzielnie

arcymistrza. Wyraz podstawowy i pochodny	wyraz podstawowy i pochodny, • wskazuje wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych, tworzy proste wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych, • wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny wyrazów	podstawa słowotwórcza i formant, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, • grupuje wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń	różne rodzaje formantów, • dzieli słowotwórczo wyrazy z różnymi rodzajami formantów, • tworzy proste rodziny wyrazów	słowotwórczej wyrazu, • wyjaśnia, czym jest rodzina wyrazów, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów	analizuje budowę słowotwórczą wyrazów, • wykorzystuje wiedzę z zakresu słowotwórstwa w celu wzbogacenia swojego słownictwa i uzyskania poprawności wypowiedzi
Nancy H. Kleinbaum Stowarzyszenie Umarłych Poetów (fragment)	• odtwarza w punktach przebieg lekcji, • wie, co oznacza sformułowanie <i>carpe diem</i> , • na podstawie podanego wzoru próbuje napisać opinię	• z podanych propozycji wybiera określenia charakteryzujące opisaną lekcję, motywuje swój wybór przykładami z tekstu, • krótko wyjaśnia, na czym polega życie według zasady <i>carpe diem</i> , • na podstawie wzoru pisze opinię	• omawia i komentuje atmosferę panującą na lekcji, • formułuje rady dla człowieka, który chciałby żyć według zasady <i>carpe diem</i> , • pisze samodzielnie krótką opinię	• wyjaśnia, na czym polega niezwykłość opisanego lekcji, • wyjaśnia sens wskazanych metafor, podaje ilustrujące je przykłady, • pisze rozwiniętą opinię, uwzględnia wszystkie części kompozycyjne tej formy wypowiedzi	• przedstawia swój komentarz do filmowej adaptacji utworu, • omawia filozoficzny kontekst utworu
Architekci słowa. Jak są zbudowane wyrazy pochodne?	• tworzy wyrazy pochodne od jednego wyrazu podstawowego przez dodanie	• tworzy wyrazy pochodne od wyrazów przyimkowych	• tworzy wyrazy pochodne od dwóch wyrazów podstawowych	• tworzy złożenia, zestawienia, zrosty i rozpoznaje ich typy	• poprawnie tworzy różne rodzaje wyrazów pochodnych

	przyrostka lub przedrostka				
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Księżę</i>	- wylicza etapy wędrówki bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, - łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, - porządkuje informacje na temat tytułowego bohatera, - rozpoznaje narratora utworu, - czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, - zapoznaje się ze słownikiem symboli, - wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, - formułuje krótko własną opinię na temat utworu - rozpoznaje tekst reklamowy, - zauważa charakterystyczne cechy reklamy, - na podstawie wzoru układa tekst reklamy	- porównuje etapy wędrówki, wskazuje ich cechy wspólne, - przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, - przedstawia tytułowego bohatera, - określa i przedstawia narratora utworu, - na podstawie definicji wyjaśnia pojęcie symbolu, - czyta hasła w słowniku symboli, - komentuje cytaty dotyczące przyjaźni, - formułuje własną ocenę utworu, - z podanych opinii o reklamie wybiera te, z którymi się zgadza, uzasadnia swój wybór, - wskazuje w podanych hasłach wybrane cechy języka reklamy, - korzystając z	- wskazuje przyczyny podjęcia wędrówki, określa jej cel, - krótko charakteryzuje bohaterów, - opisuje wygląd tytułowego bohatera, - charakteryzuje narratora utworu, - wymienia elementy utworu, którym można przypisać znaczenia symboliczne, - korzysta ze słownika symboli przy wykonywaniu ćwiczeń, - rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, - formułuje ocenę utworu, uzasadnia ją argumentami - wskazuje funkcje reklamy, - analizuje hasła reklamowe pod względem użytych w nich środków	- dostrzega symboliczny charakter wędrówki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, - ocenia bohaterów, - wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem, - określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa uczucia, emocje narratora, - określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, - bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na temat utworu - wyraża swoją opinię na temat tekstów reklamowych, - omawia środki perswazyjne stosowane	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając symboliczne znaczenie występujących w nim elementów, - analizuje strukturę utworu, - określa funkcję zastosowanej narracji, - przedstawia recepcję dzieła, - funkcjonalnie stosuje różne środki perswazyjne w celu uzyskania zamierzonego efektu w reklamie, - samodzielnie tworzy reklamę wykorzystującą różne środki wyrazu

		podanych wskazówek, układa tekst reklamy	perswazji językowej, • układa samodzielnie tekst reklamy	w różnych reklamach, • układa samodzielnie tekst reklamy, rozpoczyna go sloganem reklamowym	
Stary Testament. Księga Rodzaju. Wygnanie z Raju (fragment)	• odtwarza przebieg wydarzeń, • wymienia elementy świata przedstawionego, • opowiada, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień ludzi po wygnaniu z Raju	• odtwarza motywy działania bohaterów, • dostrzega symboliczne elementy świata przedstawionego, • opowiada z perspektywy Adama lub Ewy, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień po opuszczeniu Raju	• odtwarza i ocenia motywy działania bohaterów, • wymienia symboliczne elementy świata przedstawionego, • odtwarza i komentuje treść słów skierowanych przez Boga do ludzi	• ocenia i komentuje motywy działania bohaterów, • wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego, • wyjaśnia, co człowiek stracił, a co zyskał, kiedy opuścił Raj	• interpretuje tekst biblijny, uwzględniając potrzebne konteksty, • analizuje środki perswazji wykorzystanie w kuszeniu Ewy, • przedstawia skutki czynu pierwszych ludzi
Konstanty Ildefons Galczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i>: <i>Żartobliwa Ewa</i>	• rozpoznaje nawiązania tekstu do Biblii, • z pomocą nauczyciela układa tekst przeprosin	• wskazuje wspólne elementy między tekstem a Biblią, • układa samodzielnie tekst przeprosin	• wyjaśnia, na czym polega przekształcenie motywu biblijnego, • układa tekst przeprosin, stara się nadać im żartobliwy charakter	• wyjaśnia cel nawiązania i literackiego przekształcenia motywu biblijnego, • układa tekst żartobliwych przeprosin	• nazywa rodzaj nawiązania literackiego, • tworzy parodię
Michał Aniol <i>Kuszenie i wygnanie z Raju – Spotkania ze sztuką</i>	• wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku	• opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej	• wskazuje środki języka malarskiego (kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń	• zestawia obraz z tekstem biblijnym, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł	• samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło, uwzględniając potrzebne konteksty

		dzieła	dzieła		
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	• opowiada wybrane wydarzenie, • określa ogólnie miejsce wydarzeń, • przedstawia bohaterów, • wstępnie określa nastrój utworu, • rozpoznaje utwór jako balladę	• sporządza ramowy plan wydarzeń, • wypisuje elementy krajobrazu, • krótko charakteryzuje bohaterów, • wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastrój, • wskazuje elementy fantastyki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady	• opowiada wybrane wydarzenie z punktu widzenia jednego z bohaterów, • ustala cechy krajobrazu, • wyjaśnia, na czym polega wina strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, • dostrzega zmiany nastroju, • wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu	• dzieli wydarzenia według zasady prawdopodobieństwa, • wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, • formułuje prawdy moralne wynikające z tekstu, • nazywa nastrój poszczególnych części utworu, • wymienia wszystkie cechy ballady jako gatunku literackiego	• analizuje strukturę utworu, • interpretuje przesłanie płynące z utworu, • omawia „ludowość” ballady, • wskazuje w utworze cechy ballady i ilustruje je przykładami
Anna Onichimowska <i>Lot Komety</i> (fragment)	• przedstawia krótko bohaterów tekstu, • wypowiada się i uzasadnia swoje zdanie, • porządkuje podane argumenty według wskazanego kryterium	• odtwarza informacje na temat tego, czym się zajmują bohaterowie, co jest dla nich ważne w życiu, • wyjaśnia znaczenie pseudonimu bohaterki, • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym	• określa relacje między bohaterami utworu, • proponuje różne zakończenia utworu, • odróżnia perswazję od manipulacji, • podaje przykłady ilustrujące wskazane argumenty	• ocenia postępowanie bohaterów, wskazuje motywy, jakimi kierują się w relacjach z innymi osobami, • wyjaśnia mechanizmy manipulacji zastosowanej przez bohaterkę	• charakteryzuje bohaterów i określa ich pobudki, • formułuje wnioski interpretacyjne
Perswazja i	• odróżnia perswazję	• wyjaśnia, czym	• dostrzega w tekstach	• rozumie mechanizmy	• przygotowuje

manipulacja językowa	od manipulacji językowej, • wie, że wykorzystywane są w reklamach i innych przekazach medialnych	różni się perswazja od manipulacji językowej, • zapoznaje się z podstawowymi chwytami manipulacyjnymi	przejawy perswazji i manipulacji językowej, • wskazuje w przekazach reklamowych wybrane chwyt	perswazji i manipulacji językowej, • wskazuje je w podanych przekazach reklamowych i omawia ich funkcję	prezentację poświęconą manipulacji
Wiktor Pielewin <i>Helm grozy</i> (fragment)	• wymienia elementy świata przedstawionego, • przypomina informacje z mitu dotyczące labiryntu, • formułuje po jednym argumencie dotyczącym korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • przy pomocy nauczyciela pisze rozprawkę, korzystając z podanego wzoru	• przedstawia uczestników rozmowy, określa jej charakter, • opisuje przestrzeń zaprezentowaną w tekście, dostrzega motyw labiryntu, • wykorzystując podane pytania, formułuje argumenty dotyczące korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • na podstawie podanego planu pisze rozprawkę, stara się pracować samodzielnie	• rozpoznaje w imionach postaci nawiązania literackie, próbuje je skomentować, • wyjaśnia, w czym sieć internetowa przypomina labirynt, • wypowiada się na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • pisze samodzielnie rozprawkę, dba o uporządkowanie argumentów	• charakteryzuje świat zaprezentowany w utworze, • rozpoznaje labirynt jako znak kulturowy, wyjaśnia związane z nim znaczenia, • przedstawia własne stanowisko w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • pisze samodzielnie rozprawkę, stosuje słownictwo zaznaczające tok wyводу	• formułuje wnioski interpretacyjne, • omawia funkcję labiryntu jako znaku kulturowego, • krytycznie ocenia internet jako narzędzie, • samodzielnie pisze rozprawkę
W labiryncie słów. Skrótwce	• zna powszechnie używane skrótwce, poprawnie je zapisuje, • wskazuje skrótwce w podanym tekście	• podaje znaczenie powszechnie używanych skrótwców, • wskazuje i wyjaśnia znaczenie skrótwców	• używa poprawnej odmiany skrótwców, • układa krótki tekst, używając skrótwców	• używa świadomie skrótwców, zna ich znaczenie, poprawnie je zapisuje i odmienia, • układa żartobliwy tekst, w którym źródłem	• używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawnych form skrótwców

		w podanym tekście		komizmu są użyte skróty	
Spiderman. Siła złego na jednego (fragment)	• streszcza historię przedstawioną w komiksie, • opisuje wygląd bohatera, • wskazuje podstawowe cechy komiksu jako formy słowno-obrazowej	• opowiada własnymi słowami historię przedstawioną w komiksie, • krótko charakteryzuje bohatera komiksu, • rozpoznaje różne typy tekstu w komiksie	• opowiada historię przedstawioną w komiksie, przytacza wypowiedzi bohaterów w mowie zależnej, • charakteryzuje bohatera komiksu, uwzględnia podwójną osobowość postaci, • rozpoznaje sposoby łączenia obrazu i tekstu w komiksie	• opowiada historię przedstawioną w komiksie, dynamizuje narrację odpowiednimi środkami językowymi, • porównuje bohatera komiksu z wybraną postacią herosa antycznego, • tworzy definicję komiksu	• przedstawia specyfikę komiksu jako tekstu kultury, • przedstawia postaci superbohaterów jako kolejne wcielenia motywu herosa
Krótko i najkrócej. Skróty	• potrafi rozwinąć skróty wyrazów w podanym tekście	• stosuje i poprawnie zapisuje powszechnie stosowane skróty wyrazów	• przekształca podany tekst, poprawnie stosując skróty wyrazów	• zna i stosuje zasady interpunkcyjne dotyczące pisowni skrótów wyrazów	• używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawnych form skrótów
Karol Dickens Opowieść wigilijna	• zalicza utwór do epiki, • wskazuje podstawowe informacje na temat świata przedstawionego utworu, • relacjonuje, co spotkało głównego bohatera, • wyszukuje wskazane	• podaje podstawowe cechy epiki, • opisuje świat przedstawiony utworu, • nazywa etapy życia bohatera, podaje jego cechy, • cytuje fragmenty tekstu, • podaje morał płynący z utworu, • wskazuje na wzorce	• wskazuje w utworze cechy epickie, • posługuje się terminami związanymi z opisem utworu epickiego, • charakteryzuje bohatera z uwzględnieniem jego przemiany, • wyszukuje i przedstawia cytaty	• określa gatunek utworu, • omawia przemianę bohatera, ocenia postać, • wypowiada się, włączając odpowiednie cytaty, • formułuje uniwersalne przesłanie utworu, • samodzielnie pisze e-mail, życzenia oraz	• analizuje świat przedstawiony utworu, • sytuuje akcję utworu w kontekście historycznym i kulturowym, • formułuje wnioski interpretacyjne płynące z utworu, • poprawnie redaguje wybrane użytkowe

	przez nauczyciela fragmenty utworu, • wyjaśnia, czego czytelnik może się nauczyć po przeczytaniu utworu, • czyta list, • pisze e-mail, korzystając z instrukcji	cechy listu jako formy wypowiedzi, • pisze e-mail, proste życzenia	dotyczące omawianej problematyki, • wymienia wartości wynikające z odczytania utworu, • pisze e-mail, życzenia, nawiązując do treści utworu	przypomina zasady używania tych form wypowiedzi	formy wypowiedzi
Adam Mickiewicz <i>Dziady, cz. II</i>	• wie, że utwór jest dramatem, • odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, • wie, co to jest <i>motto</i>, • określa czas, miejsce i uczestników ceremonii dziadów, • relacjonuje przebieg obrzędu, • wymienia postacie duchów, • cytuje pouczenia przekazane przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego z pomocą nauczyciela, korzystając z instrukcji	• wie, że dramat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich, • wyjaśnia, czym jest scena jako część kompozycyjna dramatu, • rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, • na podstawie wstępu epickiego wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel, • objaśnia sens motta, • odtwarza historię poszczególnych zjaw, • stara się odczytać znaczenie pouczeń	• wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu, • zauważa wyznaczniki gatunkowe dramatu romantycznego, • wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczą, • wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, • porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie, • przypomina, za co i jaką karę ponosi każda	• wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego • określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, • podaje główne cechy gatunkowe utworu (<i>dramat romantyczny</i>), • przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, • odtwarza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości wynikające z kolejnych przestrog, • interpretuje wiersz <i>Upiór</i>, • samodzielnie pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego	• analizuje strukturę utworu, • formułuje uniwersalne przesłanie płynące z utworu, • określa cechy rodzajowe i gatunkowe, ilustrując swoje tezy przykładami z utworu, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, nadając jej indywidualny charakter, • bierze udział w przygotowaniu scenicznej adaptacji utworu

		przekazanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, uwzględniając najważniejsze wyznaczniki formy	zjawy, • objaśnia sens pouczeń przekazywanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego		
Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu</i>, Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i>	• przywołuje z tekstu wstępnego treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i>	• przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i>	• przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, w czym wyraża się postawa prometejska	• wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską	• podejmuje próbę dokonania interpretacji porównawczej utworów, • wyjaśnia, czym jest <i>postawa prometejska</i> i omawia jej miejsce w kulturze
Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i>	• na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, • tytułuje kolejne strofy wiersza	• wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, • wskazuje słowa klucze w tekście, uzasadnia swój wybór	• wskazuje i omawia motyw pasyjny ukazany w rzeźbie, • tworzy mapę skojarzeń wokół słów kluczy	• wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z rzeźbiarskim motywem pasyjnym, • wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • przedstawia inne teksty kultury zawierające <i>motyw pasyjny</i>
Rogier van der	• przypomina, czym	• opisuje sposób	• wskazuje środki	• wskazuje nawiązanie	• samodzielnie

Weyden <i>Zdjęcie z krzyża</i> – Spotkania ze sztuką	jest motyw, • wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej obrazu	pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła	języka malarskiego (realizm, kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła	biblijne, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł, • interpretuje obraz	interpretuje obraz, • stosuje w wypowiedzi terminologię związaną z analizą dzieła sztuki
John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni</i> (fragment)	• wylicza elementy świata przedstawionego, • wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego podjęli się bohaterowie, • odtwarza etapy ich wędrówki, • redaguje zaproszenie według podanego wzoru	• krótko omawia elementy świata przedstawionego, • przedstawia bohaterów, wymienia zadania każdego z nich, • omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów, • redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi	• określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, • komentuje fragmenty opisujące przeżycia i emocje bohaterów, • wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, • redaguje zaproszenie, poprawnie stosuje formy grzecznościowe	• wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, • komentuje i ocenia postępowanie bohaterów, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, • redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę	• analizuje i interpretuje elementy świata przedstawionego we fragmencie utworu, • odnosi się w swoich wypowiedziach do całości utworu Tolkiena lub filmu, • samodzielnie redaguje zaproszenie
Wyzwania składniowe. Powtórzenie o wypowiedzeniach	• odróżnia zdanie od równoważnika zdania, • rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe	• zastępuje zdania ich równoważnikami, • przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe	• wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, • sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń	• wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, • celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia zamierzonych efektów	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Misja językowa.	• odróżnia zdania	• odróżnia zdanie	• rozpoznaje zdania	• rozpoznaje zdania	• funkcjonalnie

Typy zdań	pojedyncze od złożonych, • poprawnie układa krótki tekst składający się ze zdań pojedynczych	pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, • rozwija podane części wypowiedzi w zdania złożone	złożone współrzędnie i podrzędnie, • układa tekst ze zdaniami podrzędnie i współrzędnie złożonymi, stosuje zasady interpunkcji	złożone z równoważnikiem jako wypowiedzeniem składowym, • układa tekst z zastosowaniem różnych typów zdań, stosuje poprawnie zasady interpunkcji	wykorzystuje wiedzę o typach zdań w celu uzyskania poprawności i wzbogacenia swoich wypowiedzi
Gatunki filmowe – infografika	• zapoznaje się z nazwami podstawowych gatunków filmowych	• wskazuje różnice między filmami reprezentującymi różne gatunki	• podaje przykłady filmów należących do określonych gatunków	• wyjaśnia, czym jest gatunek filmowy, wskazuje cechy gatunkowe w wybranych filmach	• przedstawia filmy będące „połączeniem” różnych gatunków
Anna Dymna, Wojciech Szczawiński <i>Warto mimo wszystko</i> (fragment)	• nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, • wyjaśnia istotę wolontariatu, • bierze udział w przygotowaniu prezentacji multimedialnej	• wyjaśnia znaczenie nazwy Fundacji „Mimo Wszystko”, • projektuje plakat lub plaketkę zachęcającą do wolontariatu, • przygotowuje krótką prezentację multimedialną, stara się przedstawić ją w klasie	• przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, • wymyśla hasło propagujące wolontariat, • przygotowuje prezentację multimedialną i przedstawia ją w klasie	• charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, • przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu, • przedstawia w klasie samodzielnie przygotowaną prezentację multimedialną	• omawia działalność charytatywną bohaterki wywiadu, • przedstawia prezentację multimedialną przygotowaną według obowiązujących zasad
Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania	• wyodrębnia w zdaniu związek główny	• wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia	• wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określające i określane	• tworzy poprawny wykres zdania	• wykorzystuje wiedzę na temat struktury zdania w celu uzyskania poprawności swoich

					wypowiedzi
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	- wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, ujawniające osobę mówiącą, zna termin <i>liryka bezpośrednia</i>, - wskazuje refren	- wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią, - wskazuje rymy, nazywa ich rodzaj	- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, - wymienia elementy tworzące rytm wypowiedzi poetyckiej	- komentuje stan uczuć osoby mówiącej, zwraca uwagę na subiektywizm jej wypowiedzi, - wyjaśnia, z czego wynika muzyczność wiersza	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, - analizuje strukturę rytmiczną utworu
Kocha, lubi, szanuje. Zdania współrzędnie złożone	- ze zdań pojedynczych tworzy zdania współrzędnie złożone, - zna rodzaje zdań współrzędnie złożonych	- ze zdań pojedynczych tworzy różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych, - nazywa ich rodzaje	- stosuje różnorodne typy połączeń w tworzonych zdaniach współrzędnie złożonych, - określa ich rodzaje i graficznie oddaje strukturę składniową	- tworzy wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych, przestrzega zasad interpunkcji przy ich zapisie, - dokonuje analizy składniowej zdań współrzędnie złożonych	wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów zdań współrzędnie złożonych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Aleksander Fredro – infografika	wie, że A. Fredro to jeden z najwybitniejszych polskich komediopisarzy,	- wie, kiedy żył i tworzył A. Fredro, - potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia komediopisarza,	potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego A. Fredro jest uznawany za jednego z najwybitniejszych komediopisarzy polskich,	wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego w życiu i twórczości A. Fredry,	bierze udział w realizacji projektu – <i>W kontuszu i żupanie</i>
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	- szereguje wydarzenia głównego wątku utworu, - krótko przedstawia głównych bohaterów dramatu, - na podstawie wzoru układa charakterystykę	- przypomina, czym jest wątek utworu; wskazuje i tytułuje wszystkie wątki dramatu, - dostrzega znaczące nazwiska bohaterów, podaje ich	- komentuje sposób łączenia wątków w dramacie, - określa relacje między bohaterami utworu; ustala, co wpływa na charakter tych relacji,	- analizuje przebieg akcji dramatu, - przypomina przyczyny konfliktu między głównymi bohaterami; wyjaśnia, jak ich osobowość wpłynęła na rozwój	- analizuje strukturę utworu, - samodzielnie charakteryzuje i porównuje bohaterów, - wymienia cechy <i>Zemsty</i> jako komedii,

	porównawczą bohaterów, - wymienia przykłady zabawnych wydarzeń, sytuacji; odtwarza ich przebieg, - wie, że utwór jest komedią, - rozpoznaje utwór jako dramat	pochodzenie, wyjaśnia, w jaki sposób charakteryzują ich osobowość, - układa charakterystykę porównawczą bohaterów, nazywa główne podobieństwa i różnice, - wskazuje przykłady komizmu postaci wynikającego z ich zachowania i wypowiedzi, - wie, że komedia jest gatunkiem dramatu, - wymienia podstawowe wyznaczniki dramatu	- układa charakterystykę porównawczą bohaterów, podaje przykłady ilustrujące ich cechy, - dostrzega wyolbrzymienie i karykaturę jako sposoby budowania komizmu, wskazuje przykłady z tekstu, - wyjaśnia, czym cechuje się komedia jako gatunek, - wskazuje w utworze cechy dramatu	konfliktu, - układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wykorzystuje cytaty, przedstawia swoją ocenę postaci, - nazywa różne rodzaje komizmu, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia mechanizmy wywoływania śmiechu u odbiorcy, - uzasadnia, dlaczego utwór jest komedią	- samodzielnie formułuje wnioski interpretacyjne, - przedstawia recepcję komedii Fredry, - przygotowuje komiks na podstawie fragmentu utworu
Tadeusz Różewicz <i>List do ludożerców</i>	- wskazuje wersy pozwalające określić adresata wypowiedzi, nazywa środki stylistyczne służące wskazaniu adresata, - odtworza zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, - odszukuje w tekście frazeologizmy,	- wyjaśnia przenośne znaczenie pojęcia <i>ludożerca</i>, - próbuję komentować zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, - formułuje postulaty dotyczące sposobu życia wynikające z wypowiedzi podmiotu	- określa stosunek osoby mówiącej do adresatów wypowiedzi, - ocenia zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, - wyjaśnia różnice między nakazem i prośbą; ustala, które z tych słów można odnieść do tekstu, uzasadnia swój wybór,	- określa sposób patrzenia na świat osoby mówiącej, - zestawia sytuacje przedstawione w utworze z realiami współczesnego świata, - formułuje przesłania etyczne wynikające z utworu, - pisze list otwarty, przedstawia propozycje	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, - pisze list otwarty, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe

	wyjaśnia ich znaczenie, • korzystając z wzoru i pomocy nauczyciela, pisze krótki list otwarty	lirycznego, • korzystając z wzoru, pisze list otwarty, wyraźnie informuje, w jakiej sprawie występuje jako nadawca	• pisze list otwarty, przedstawia w nim argumenty uzasadniające prezentowane stanowisko	zmian w sprawie, której list dotyczy, stosuje odpowiednie środki perswazyjne	
Spotkałem człowieka, który... Przeczytałem, że ... Zrobiłem to, ponieważ ... Zdania podrzędnie złożone	• stosuje proste zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • przekształca zdanie pojedyncze z dopełnieniem lub okolicznikiem w zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe lub okolicznikowe, • dzieli zdanie złożone na zdania składowe	• przekształca zdanie pojedyncze z przydawką w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje zdania dopełnieniowe, okolicznikowe miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, • stosuje znaki interpunkcyjne, • wskazuje zdanie nadrzędne i podrzędne	• stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, używa spójników i zaimków względnych, • stosuje zdania dopełnieniowe w celu wyrażenia swojej opinii, • stosuje wszystkie rodzaje zdań okolicznikowych, • przestrzega zasad interpunkcji, • wyjaśnia budowę zdań podrzędnie złożonych	• stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje funkcjonalnie zdania dopełnieniowe, • wprowadza zdania okolicznikowe za pomocą spójników, zaimków względnych, • poprawnie stosuje zasady interpunkcji, • dokonuje analizy składniowej zdań złożonych podrzędnie	• wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów zdań złożonych podrzędnie w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Rodzaje literackie – infografika	• zapoznaje się z informacjami o rodzajach literackich	• omawia własnymi słowami cechy poszczególnych rodzajów literackich	• podaje przykłady utworów reprezentujących poszczególne rodzaje literackie	• wyjaśnia związek materiału ikonicznego z informacjami podanymi w infografice	• przedstawia cechy rodzajów literackich i wyjaśnia różnice pomiędzy nimi
Wisława Szymborska Nienawiść (fragment)	• wskazuje bohatera lirycznego utworu,	• wskazuje w tekście określenia nienawiści,	• wskazuje w tekście przenośnie	• wypowiada się na temat bohatera	• samodzielnie analizuje i

	rozpoznaje uosobienie jako poetycki sposób prezentacji bohatera, • zabiera głos w dyskusji na temat tolerancji	nazywa wykorzystane środki poetyckie, • wymienia wartości przywołane w wierszu, które zostały przeciwstawione nienawiści, • bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie	wykorzystane do prezentacji abstrakcyjnego pojęcia, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia, • komentuje sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o wartościach przeciwstawionych nienawiści, • wypowiada się, używając argumentów rzeczowych, logicznych, emocjonalnych	lirycznego utworu i poetyckich sposobów jego prezentacji • wyjaśnia różnice między rodzajami argumentów	interpretuje utwór, • rozpoznaje ironię jako sposób wypowiedzania się podmiotu lirycznego, wskazuje i komentuje cytaty ujawniające ironiczną postawę nadawcy, • prowadzi dyskusję
Pieter Bruegel (Starszy) <i>Wieża Babel</i> – Spotkania ze sztuką	• wylicza elementy przedstawione na obrazie, • wie, że warstwa przedstawieniowa obrazu nawiązuje do fragmentu Biblii	• opisuje budowlę przedstawioną na obrazie, • wskazuje podobieństwa w warstwie przedstawieniowej między fragmentem Biblii i obrazem	• wskazuje elementy związane z budowlą, które mogą mieć znaczenia symboliczne; wyjaśnia te znaczenia, • wskazuje, jakie nowe znaczenia w stosunku do fragmentu Biblii wnosi dzieło malarskie	• analizuje środki języka malarskiego służące do eksponowania przenośnych znaczeń dzieła, • wyjaśnia kulturową symbolikę wieży Babel	• samodzielnie interpretuje obraz, • stosuje w wypowiedzi terminologię związaną z analizą dzieła sztuki
Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu</i> (fragmenty)	• opowiada, jaką rolę w jego życiu zajmują media, • rozpoznaje	• podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów na życie	• wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>, • przytacza sformułowaną w	• wypowiada się na temat możliwości i zagrożeń związanych z rozwojem technologii	• przedstawia rolę technologii informacyjnych we współczesnym

	podstawowe cechy kompozycyjne artykułu prasowego, • korzystając z wzoru, pisze artykuł	człowieka, • streszcza poszczególne części kompozycyjne artykułu, • pisze artykuł problemowy	artykule tezę, szereguje w punktach uzasadniające ją argumenty, • pisze artykuł zawierający komentarz dotyczący przedstawianych informacji	informacyjnych, • wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, • pisze artykuł problemowy zawierający komentarz i ocenę	świecie, • pisze samodzielnie artykuł o charakterze publicystycznym
Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i>	• zapoznaje się z informacjami na temat Emilii Plater, • opisuje sytuację przedstawioną w utworze, • omawia budowę wiersza, • opisuje obraz E. Delacroix, poznaje pojęcie alegorii	• prezentuje bohaterkę tekstu, wymienia jej ostatnie prośby, • charakteryzuje bohaterkę utworu, wyraża swoją opinię o niej, stara się podać argumenty, • wskazuje w utworze rymy, określa ich układ, • wie, co to jest alegoria, wskazuje alegorię wolności na obrazie E. Delacroix	• wskazuje sposób ukazania bohaterki tekstu, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, • wymienia użyte w tekście środki stylistyczne, • określa rodzaje użytych rymów, • ocenia postawę bohaterki, uzasadnia swoje zdanie, • wyjaśnia znaczenie alegorii ukazanej na obrazie	• wyjaśnia, w jaki sposób A. Mickiewicz tworzy poetycką legendę Emilii Plater, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, porównuje jej postawę z postaciami przywołanymi w utworze, • określa funkcję użytych w tekście środków stylistycznych, • omawia składniki rytmiczności tekstu, • wyjaśnia alegoryczne znaczenie sceny ukazanej na obrazie E. Delacroix, • porównuje obraz z tekstem literackim	• omawia historyczny kontekst utworu, • formułuje wnioski interpretacyjne, • wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, • podaje inne przykłady alegorii w malarstwie i literaturze
Adam Mickiewicz	• sporządza plan	• nadaje tytuły	• określa środki	• wyodrębnia z tekstu	• przedstawia treść

Reduta Ordona	wydarzeń przedstawionych w utworze, - wskazuje fragmenty tekstu ukazujące walczące wojska, - wskazuje elementy świata, którym zostały przypisane barwy, - odtwarza treść pytań skierowanych do cara, - sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej	wyodrębnionym wydarzeniom, - nazywa środki językowe zastosowane w tekście, - zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw, - określa, w jaki sposób został ukazany car, - przedstawia Ordona jako bohatera tekstu literackiego	językowe użyte w tekście i wyjaśnia ich funkcję, - rozpoznaje kontrast jako zasadę kompozycyjną służącą przedstawieniu obu walczących stron, - odczytuje przypisane im wartościowanie, - wyjaśnia symboliczne znaczenie barw, - prezentuje postawę Polaków wobec cara, - popiera swą wypowiedź cytatami, - porównuje Ordona jako postać historyczną i literacką, formułuje wnioski	części narracyjne, opisowe i refleksyjne, - komentuje poetyckie sposoby tworzenia obrazów poetyckich, - wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów, - rozpoznaje i nazywa uczucia związane z prezentowaniem cara i narodu polskiego, - wyjaśnia ich źródła, - wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy	utworu w powiązaniu z jego strukturą, - samodzielnie wyciąga wnioski interpretacyjne, - wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, - interpretuje sposób ukazania stosunków polsko-rosyjskich, odwołuje się do kontekstu historycznego
Karolina Lanckorońska Wspomnienia wojenne (fragment)	- wydobywa z tekstu informacje związane z czasem i miejscem wspominanych wydarzeń, - korzystając z wzoru, pisze opis sytuacji, - wie, że fragmenty tekstu prezentują świat rzeczywisty	- wylicza charakterystyczne dla opisywanej rzeczywistości wydarzenia, - pisze opis sytuacji, - rozpoznaje dokumentalny charakter tekstu; wyjaśnia, z czego on	- komentuje przebieg opisywanych wydarzeń, - tworzy opis sytuacji, stosuje zwroty eksponujące czas, - wyjaśnia, na czym polega wspomnieniowy charakter tekstu	- przedstawia realia wspominanego we fragmencie świata, - tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, - dostrzega literacki charakter wspomnień, wskazuje i komentuje cytaty świadczące o literackości tekstu	- przedstawia charakter tekstu, argumentuje swoje tezy, - tworzy pełny opis sytuacji

		wynika			
Atakujący i atakowani. Imiesłów przymiotnikowy	rozpoznaje w wypowiedzi imiesłowy przymiotnikowe (czynne i bierne)	przekształca zdania złożone w zdania pojedyncze, stosując imiesłowy przymiotnikowe	tworzy od czasowników imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, stosuje je w wypowiedzi	stosuje imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi własnej, określa ich funkcję	wykorzystuje wiedzę na temat imiesłówów przymiotnikowych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	- w podanych źródłach szuka informacji na zadany temat związany z lekturą, - rozpoznaje bohatera zbiorowego w utworze, - nazywa główne etapy bitwy o Anglię, - cytuje fragmenty tekstu, - podejmuje próby napisania wskazanych przez nauczyciela form pisemnych	- prezentuje zebrane informacje na zadany temat związany z lekturą, - na podstawie tekstu opowiada, kiedy i w jakich okolicznościach został uformowany polski dywizjon lotniczy w Anglii, - opowiada przebieg wybranego etapu bitwy o Anglię, - zabiera głos w dyskusji, - pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne	- tworzy album prezentujący zebrane informacje i ilustracje, - opowiada o dokonaniach pilotów z polskiego dywizjonu, - komentuje przebieg bitwy o Anglię, - bierze udział w dyskusji, podaje argumenty i cytuje fragmenty tekstu, - samodzielnie pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne	- w wybranej funkcjonalnie formie prezentuje informacje na wybrany przez siebie temat związany z lekturą, - wyjaśnia, na czym polegało historyczne znaczenie walk polskich sił lotniczych w Anglii, - wyjaśnia znaczenie bitwy o Anglię dla Europy, - w dyskusji odwołuje się do samodzielnie zgromadzonych informacji, podsumowuje dyskusję, - pisze złożone formy pisemne	- przedstawia kontekst historyczny utworu, - poddaje ocenie postawy bohaterów utworu, - samodzielnie redaguje prace pisemne w różnorodnych formach gatunkowych, - bierze udział w dyskusji na temat znaczenia utworu
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z</i>	wyodrębnia główne zdarzenia	wyodrębnia wydarzenia związane	opowiada o warunkach życia w	charakteryzuje zachowanie i postawy	przedstawia kontekst historyczny

powstania warszawskiego (fragmenty)	przedstawione w tekście, tytułuje je za pomocą równoważników zdań, • zapoznaje się z wirtualną ekspozycją Muzeum Powstania Warszawskiego, mówi o swoich wrażeniach, • wie, czym są kolokwializmy; wskazuje ich przykłady w tekście M. Białoszewskiego, • wie, że tekst jest pamiętnikiem	z działaniami wojskowymi, opisuje wygląd powstańców, • wymienia eksponaty wirtualnej ekspozycji Muzeum Powstania Warszawskiego budzące szczególne zainteresowanie, wyjaśnia dlaczego, • wyjaśnia rolę kolokwializmów w tekście M. Białoszewskiego, • wskazuje cechy gatunkowe tekstu	powstańczej Warszawie, • ocenia obejrzaną wirtualną ekspozycję Muzeum Powstania Warszawskiego, • wskazuje i nazywa środki językowe charakterystyczne dla testu M. Białoszewskiego, próbuje określić ich funkcję, • podaje charakterystyczne cechy gatunkowe pamiętnika	ludności cywilnej, • przedstawia argumenty uzasadniające potrzebę gromadzenia i chronienia historycznych pamiątek Powstania Warszawskiego, • formułuje wnioski dotyczące języka i stylu tekstu M. Białoszewskiego, • porównuje tekst M. Białoszewskiego z fragmentami <i>Wspomnień wojennych</i> K. Lanckorońskiej, przedstawia wnioski	utworu, • analizuje strukturę utworu, • omawia literacki kształt utworu, wskazując na jego oryginalność, • określa funkcję użytych środków językowych, • wymienia rodzaje dokumentów życia osobistego
Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i>	• wypisuje z tekstu słowa związane z kulturą żydowską, korzystając z podanych źródeł wyjaśnia je, • wyjaśnia znaczenie słowa <i>Holocaust</i>, • wyszukuje w tekście nawiązania do kultury żydowskiej	• odtwarza przedstawiony w wierszu obraz życia w żydowskim miasteczku, • wskazuje w tekście fragmenty mówiące o zagładzie narodu żydowskiego, • opisuje elementy typowego stroju	• opisuje atmosferę panującą w prezentowanym świecie, przytacza i komentuje odpowiednie cytaty, • wyjaśnia metaforę kończącą utwór, • przygotowuje informacje na temat pisarzy i artystów	• ocenia, jaką postawę przyjmuje osoba mówiąca wobec kultury żydowskiej, • komentuje poetycki obraz Holocaustu, • przygotowuje wypowiedź na temat korzyści wynikających ze współistnienia różnych kultur	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • odwołuje się do kontekstu historycznego i kulturowego utworu

		żydowskiego	żydowskiego pochodzenia		
Jan Kochanowski <i>Treny</i> (I, V, VII, VIII)	• rozpoznaje bohaterów lirycznych trenów, • wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie, • wie, czym są eufemizmy, • wie, że tren jest gatunkiem lirycznym, • na podstawie wzoru układa tekst kondolencji	• omawia sytuację liryczną przedstawioną w trenach, • wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące kreacji bohatera lirycznego oraz ukazaniu jego uczuć, • wyszukuje w tekście eufemizmy, • na podstawie definicji wyjaśnia, czym cechuje się tren jako gatunek liryczny, • układa tekst kondolencji	• rozpoznaje, przedstawia i charakteryzuje osobę mówiącą, • rozpoznaje środki poetyckie użyte w kolejnych trenach, omawia kompozycję utworów, • podaje przykłady eufemizmy, • wyjaśnia, dlaczego utwory Kochanowskiego reprezentują tren jako gatunek liryki osobistej, • układa tekst kondolencji, zawiera w nim informacje o zasługach zmarłej osoby	• wskazuje adresatów kolejnych trenów, określa uczucia, emocje wyrażane zwrotami do nich, • omawia poetyckie sposoby kreacji świata w trenach, • wyjaśnia funkcję eufemizmy, • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega nowatorstwo trenów Kochanowskiego w stosunku do antycznej tradycji, • układa tekst kondolencji zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi	• charakteryzuje świat poetycki <i>Trenów</i>, • porównuje treny Jana Kochanowskiego, wskazuje różnice i cechy wspólne, • samodzielnie wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, • przedstawia cechy gatunkowe utworów
Marian Hemar <i>Ostatni tren</i> (fragment)	• odtwarza realia przedstawionej sytuacji, • przypomina, jak gość uzasadniał propozycję skierowaną do Jana	• przedstawia bohaterów, łączy ich z tradycją literacką, • nazywa uczucia bohaterów ujawniające się w kolejnych	• wyjaśnia symbolikę postaci fantastycznej, • wyjaśnia, w jaki sposób bohaterowie radzili sobie z własnymi uczuciami, • opracowuje	• wyjaśnia sposób i cel literackiego nawiązania, • przedstawia możliwe decyzje Kochanowskiego, omawia ich pozytywne i negatywne skutki,	• interpretuje zakończenie utworu, • przedstawia związek utworu z życiem i twórczością Jana Kochanowskiego,

	Kochanowskiego, • w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego	wypowiedziach, • bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego, określa sposób wyrażania kwestii przez bohaterów	proponując warstwę dźwiękową do przygotowywanego słuchowiska radiowego	• na podstawie tekstu przygotowuje słuchowisko radiowe	• nagrywa słuchowisko i prezentuje je publicznie
Władysław Broniewski <i>Listy do córki (fragment), Obietnica</i>	• przedstawia tematykę listu, • wskazuje w tekście zdrobnienia i zgrubienia, • określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi lirycznej	• określa relacje ojca z córką, • nazywa uczucia wyrażone w wierszu, • wie, czym jest aluzja literacka	• wymienia wartości cenne dla poety, • określa funkcję zdrobnień i zgrubień, • odczytuje intencje osoby mówiącej	• ocenia relację ojca i córki, • objaśnia sens użytych w wierszu metafor, • ocenia, czy wiesz można nazwać „współczesnym trenem”	• dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji utworu
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża (fragmenty)</i>	• krótko przedstawia narratora-bohatera, • krótko odtwarza treść kolejnych listów pisanych przez bohatera	• wymienia i charakteryzuje osoby, z którymi spotyka się bohater, • uogólnia treść kolejnych listów	• relacjonuje, jak zmienia się samopoczucie bohatera pod wpływem spotkań z innymi ludźmi, • wyjaśnia, dlaczego bohater wybrał Boga na adresata swoich listów	• komentuje, co zawdzięcza bohater rozmowom z panią Różą, • dostrzega filozoficzne uogólnienia w wypowiedziach bohaterów, próbuje je komentować ze swojego punktu widzenia	• przedstawia wnioski interpretacyjne, • wskazuje na filozoficzne treści w przedstawionym fragmencie, • ocenia bohaterów
Mając lat dziesięć, przeżywszy lat sto... Imiesłów	• rozpoznaje imiesłowy przysłówkowe	• poprawnie stosuje imiesłowy przysłówkowe w	• przekształca zdania w wypowiedzenia złożone z	• poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowy	• wykorzystuje wiedzę na temat imiesłowów

przysłówkowy. Imiesłowny równoważnik zdania	(współczesne i uprzednie) w wypowiedzi, • stara się stworzyć według wzoru imiesłowny równoważnik zdania	swoich wypowiedziach, • tworzy imiesłowny równoważnik zdania, • stara się zachować poprawną interpunkcję	imiesłownym równoważnikiem zdania, • na ogół poprawnie stosuje imiesłowny równoważnik zdania, • zachowuje poprawną interpunkcję	przysłówkowe i wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, • wyjaśnia zasady tworzenia imiesłownego równoważnika zdania, • zachowuje zasady interpunkcji	przysłówkowych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi i ich zróżnicowania stylistycznego
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	• uzupełnia tekst znakami interpunkcyjnymi, proponuje głosową interpretację wiersza, • wskazuje w tekście wyrażenia o charakterze przeciwstawień	• wskazuje w tekście kluczowe słowa, uzasadnia swój wybór, • wyodrębnia obrazy poetyckie, objaśnia ich zawartość treściową	• formułuje wstępne hipotezy interpretacyjne, • wyjaśnia znaczenia wynikające z zastosowanych przeciwstawień	• wskazuje w tekście sformułowania o charakterze aforyzmu, komentuje je, • komentuje, w jaki sposób poeta mówi o śmierci	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór
Jan Lechoń *** <i>[Pytasz, co w moim życiu]</i>	• określa temat tekstu poetyckiego, • wybiera z listy ważne dla siebie wartości	• wyszukuje w tekście fragmenty zawierające refleksje na temat życia, • wymienia ważne dla siebie wartości	• opisuje siłę miłości i śmierci ukazanych w wierszu, • hierarchizuje wartości, • wskazuje w utworze motyw miłości i śmierci	• wyjaśnia symboliczne znaczenie kolorów użytych w utworze, • formułuje wnioski na temat utworzonej piramidy wartości, • na podstawie tekstu objaśnia związek między miłością i	• formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące utworu, • w wypowiedziach odwołuje się do aksjologii

				śmiercią	
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	• relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, • przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, • wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, • wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji	• relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, • wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, • analizuje fragmenty opisowe utworu, • przedstawia swoje rozumienie sentencji zawartych w utworze	• relacjonuje przebieg zmagania bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, • tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, • analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, • komentuje sentencje zawarte w tekście	• wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, • określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, • ustala przenośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, • uogólnia refleksje związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji	• przedstawia strukturę literacką utworu, • charakteryzuje bohatera i poddaje go ocenie, • wyjaśnia naddane sensy utworu, • formułuje wnioski interpretacyjne

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH
OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 7**

Zakres	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY	CELUJĄCY
UCZEŃ:					
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	• klasyfikuje czytany utwór jako należący do <i>epiki, liryki</i> lub <i>dramatu</i>, • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>pamiętnik, komedia, fraszka, tren, ballada, epopeja</i>), odróżnia je od rodzajów literackich, • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych	• wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach, • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków, • wyszukuje w tekście literackim	• określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach, • posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki, • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki	• wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych, • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów,	• samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory, • wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów, • w wypowiedziach posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich, • objaśnia funkcję różnego rodzaju

	środków stylistycznych, • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami, • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem, • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki, • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał, • czyta fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych, • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako artykuł prasowy, • zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych	użytych środków językowych, stara się je nazwać, • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór, • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury, • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury, • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu, • klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy,	językowe (w tym: <i>eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, symbol, alegorię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów, • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór, • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów	• wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór, • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury, • twórczo wykorzystuje informacje z tekstu we własnej pracy,	środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi, • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną, • odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów, • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury, • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury, • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury,
--	---	---	---	--	---

	wątków kulturowych	• rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>wywiad</i> i <i>artykuł</i>), • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	kultury, • wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie, • wyszukuje i porządkuje cytaty, • wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa, • zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	• funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, • określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki, • samodzielnie określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), • analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich	poddaje ocenie ich wartość estetyczną, • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy, • biegle wskazuje w tekstach cechy <i>wywiadu</i>, <i>artykułu</i>, • samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	• komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny, • zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje	• świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią,	• rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji, • poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • rozpoznaje podstawowe rodzaje	• rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych, • rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią	• świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się, • formułuje wypowiedzi poprawne, bogate

	wyrazy ze stałym akcentem, • rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne, rodzinę wyrazów, tworzy wyrazy pochodne według wzoru, • rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy, w tym imiesłowowy, • tworzy według wzoru imiesłowowy równoważnik zdania, • zna podstawowe skróty i skrótowce, używa ich w wypowiedzi, • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i	• poprawnie akcentuje większość wyrazów, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, rozpoznaje wyrazy pokrewne, • rozpoznaje rodzaje imiesłowów, • tworzy imiesłowowy równoważnik zdania, • podaje znaczenie powszechnie używanych skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, • zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, • stosuje zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej	zjawisk fonetycznych, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, • rozpoznaje i używa różne rodzaje formantów, poprawnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu, • rozumie zasady tworzenia imiesłowów, • przekształca imiesłowowy równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie, • używa poprawnych form skrótów i skrótowców, • rozpoznaje różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej,	wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i analizuje strukturę wyrazów pochodnych, • wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, • poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje, • określa funkcję skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, • poprawnie używa różne style wypowiedzi i je rozpoznaje, • wyjaśnia zasady etykiety językowej, • pisze poprawnie,	językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne typy zdań i rodzaje wypowiedzeń, • dokonuje analizy słowotwórczej wyrazów, wykorzystuje wiedzę o budowie wyrazów do wzbogacania własnych wypowiedzi, • wykorzystuje funkcjonalnie umiejętność tworzenia imiesłowów oraz wiedzę na temat skrótów i skrótowców w celu uzyskania precyzji wypowiedzi i wzbogacenia stylistycznego własnych tekstów, • bogaci swoje
--	---	---	---	---	---

	interpunkcyjnym		• pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy	zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty	słownictwo, • wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach, • zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty
TWORZENIE WYPOWIEDZI	• krótko wypowiada się ustnie na podany temat, • stara się używać prostych środków retorycznych, • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi, • pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad • stosuje akapity, • formułuje prostą tezę, • wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić,	• wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych, • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi, • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku, • stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę	• wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne, • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi, • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję, • stosuje akapity	• tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi, • funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę, • samodzielnie selekcionuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi, • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym:	• wypowiada się, realizując zamierzony cel, • wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne, • samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł, • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując

	• przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia, • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty, • z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania, • rozpoznaje w tekstach reklamowych niektóre środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza), • formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu, • głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy	pracy, • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza, • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji, • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów, • podaje przykłady ilustrujące argumenty, • formułuje proste wnioski, • rozpoznaje w tekstach reklamowych podstawowe środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje),	jako spójne całości myślowe, • formułuje tezę i hipotezę, • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów, • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego, • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty, • formułuje wnioski wynikające z argumentacji, • rozpoznaje w tekstach reklamowych użyte środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza,	recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej, • stosuje rytm akapitowy, • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów, • podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty, • podsumowuje rozważania, samodzielnie formułuje wnioski, • rozpoznaje w tekstach reklamowych środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi,	funkcjonalnie różnorodne środki językowe, • twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy, • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, • wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny, • podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony, • samodzielnie formułuje wnioski, • rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji, • twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu, • formułuje trafne, ciekawe pytania
--	---	---	---	--	--

		• formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, • głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej	rozbudowuje), • formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu, • głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację	• samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), • formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, • interpretuje głosowo utwór	dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze, • recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków wyrazu
SAMOKSZTAŁCENIE	• korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, • rozwija nawyk systematycznego uczenia się, • uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych, • uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym	• korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, • uczy się systematycznie, • uczestniczy w projektach edukacyjnych, • podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału, • rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie, • uczestniczy w wybranych	• korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną, • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, • stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie, • aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej, • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	• pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, • rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii, • bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	• samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł, • ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji, • z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych, • aktywnie, z sukcesami bierze udział w

		wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie			konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp., • występuje w roli lidera grupy, • aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu
LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść	• czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	• chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA DLA KLASY 8

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	[DOPUSZCZAJĄCY]	[DOSTATECZNY]	[DOBRY]	[BARDZO DOBRY]	[CELUJĄCY]
UCZEŃ:					
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	- łączy tytuł z Biblią, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia; - podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu	- rozpoznaje uosobienie jako sposób przedstawienia Biblii, cytuje odpowiednie fragmenty; - przedstawia osobę mówiącą w wierszu	- wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający Biblię; - charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu	- wskazuje metafory występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie; - podaje przykłady znanych mu nawiązań do Biblii	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; - wyjaśnia znaczenie Biblii dla kultury europejskiej
Cudzymi słowami. O sztuce cytowania	rozpoznaje w tekście cytaty	stosuje zasady interpunkcyjne	przywołuje cytaty w wypowiedzi ustnej i	poprawnie wprowadza cytaty do	zastosowane w swojej wypowiedzi

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

		obowiązujące przy cytowaniu	pisemnej	własnej wypowiedzi	cytaty opatruje przypisami
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	- opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu; - przedstawia bohaterów opowiadania	- układa pytania dotyczące treści opowiadania; - wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki	- układa pytania dotyczące metaforycznych sensów opowiadania; - próbuję sformułować ogólną opinię na jego temat	- formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze; - wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je	- komentuje sposób prezentowania świata w opowiadaniu; - na podstawie utworu wyjaśnia, jakie funkcje może pełnić język, podaje przykłady z tekstu
Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników	- zna podstawowe rodzaje słowników; - wyszukuje w słowniku potrzebne hasła	wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji	- zna różne rodzaje słowników; - sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe	- w swojej pracy korzysta z różnych słowników; - rozumie podstawowe skróty zawarte w hasle słownikowym	- sprawnie i funkcjonalnie korzysta ze słowników; - zna budowę hasła słownikowego
Św. Paweł <i>Hymn o miłości</i> (fragment)	- wyodrębnia części kompozycyjne utworu, tytułuje je; - wymienia określenia miłości	- wymienia wyliczone w tekście cechy miłości; - wskazuje w tekście personifikację	- wskazuje w tekście określenia miłości, wyjaśnia ich znaczenie; - określa styl wypowiedzi poetyckiej, nastrój i ton wiersza	- określa postawy człowieka zaprezentowane w tekście, komentuje je; - uzasadnia, dlaczego utwór jest hymnem	- określa funkcję użytych środków stylistycznych; - samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	- wymienia elementy świata przedstawionego powieści; - zapisuje plan wydarzeń	- stawia pytania dotyczące tekstu; - określa tematykę wątków;	- rozpoznaje wydarzenia na podstawie cytatów; - charakteryzuje	przedstawia losy bohaterów, uzupełnia wypowiedź cytata z tekstu;	- charakteryzuje Chilona jako bohatera tragicznego; - w interpretacji

	wybranego wątku; • przedstawia głównych bohaterów; • zna cechy gatunkowe powieści historycznej; • wskazuje w powieści cechy utworu epickiego	• opowiada zdarzenia; • charakteryzuje głównych bohaterów; • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • wypowiada się na temat utworu, wyraża swoje zdanie; • wymienia cechy gatunkowe powieści historycznej	bohaterów, uwzględniając ich przemianę; • uzasadnia swoje zdanie, przedstawiając argumenty; • uzasadnia, że utwór to powieść historyczna	• ocenia działania bohaterów; • omawia problematykę utworu; • wypowiada się na temat wartości; • wyciąga wnioski; • opisuje walory utworu	przywołuje konteksty historyczne i kulturowe oraz biograficzne; • odczytuje ironię
Zacytować czy zrelacjonować? Mowa niezależna i mowa zależna	• odróżnia mowę niezależną od mowy zależnej; • zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną	• przekształca poprawnie mowę niezależną w mowę zależną	• przekształca poprawnie mowę zależną w mowę niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu	• poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i mowę niezależną	• wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i mowę niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu
<i>Nec Hercules contra plures</i>, czyli siła złego na jednego. Frazeologizmy	• objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii; • w podanych przykładach wskazuje poprawne związki frazeologiczne, układa z nimi zdania	• korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów; • poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych	• podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów; • rozpoznaje i poprawia błędy frazeologiczne	• wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie	• stosuje celowo w wypowiedziach poprawne związki frazeologiczne
Agatha Christie <i>Dwanaście prac Herkulesa</i>	• krótko przedstawia głównego bohatera; • opowiada o przyczynach, przebiegu i	• charakteryzuje bohatera, przywołując opinie innych na jego temat;	• na podstawie wybranego wydarzenia przedstawia tok myślenia bohatera;	• przedstawia Herkulesa Poirota jako określony typ postaci, obecny w literaturze	• wymienia inne teksty kultury (utwory literackie, filmy) o charakterze zbliżonym

	rezultatach wybranego śledztwa	• ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swoją opinię	• przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie	popularnej; • przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju	do utworów A. Christie; • ocenia, na czym polega fenomen pisarki
Opowieści Okrągłego Stołu (fragment)	• opowiada wybrane wydarzenie, • wymienia rycerskie atrybuty, • przedstawia podstawowe zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu	• opowiada o zwyczajach rycerskich, • wyjaśnia, co oznaczały rycerskie atrybuty, • hierarchizuje zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu	• wyjaśnia, czym był i co symbolizuje okrągły stół, • przedstawia rycerskie powinności, • redaguje kodeks rycerskiego postępowania, zachowuje jednorodną formę czasowników	• wyjaśnia, czym był i co symbolizuje Święty Graal, • nazywa główne cechy rycerza, wymienia najważniejsze dla niego wartości, • redaguje kodeks rycerskiego postępowania, proponuje graficzny układ zapisu	• w interpretacji utworu swobodnie odwołuje się do kontekstów historycznych i kulturowych; • omawia obecność kodeksu rycerskiego we współczesnym świecie
Dotrzymujemy obietnicy. Zdradzamy sekrety słów. Synonimy, antonimy, homonimy	• rozpoznaje synonimy, antonimy i homonimy; • podaje przykłady synonimów i antonimów	• stosuje synonimy i antonimy w zadaniach i tekstach własnych	• rozumie znaczenie homonimów; • wzbogaca swoje słownictwo	• używa w swoich wypowiedziach bogatego słownictwa; • w sposób funkcjonalny i celowy stosuje synonimy	• wykorzystuje homonimy dla osiągnięcia efektu artystycznego
Henryk Sienkiewicz	• wie, kim był Henryk Sienkiewicz;	• na podstawie infografiki notuje najważniejsze	• omawia problematykę powieści	• przywołuje kontekst biograficzny i	• przygotowuje pytania do konkursu

– infografika	wymienia główne dzieła pisarza	informacje dotyczące pisarza i jego twórczości	historycznych Henryka Sienkiewicza	historyczny utworów Henryka Sienkiewicza	poświęconego życiu i twórczości Henryka Sienkiewicza
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy (fragment)</i>	- odtwarza przebieg bitwy pod Grunwaldem; - w opisie wyszukuje podane środki stylistyczne	- wymienia bohaterów, wskazuje kim chciałby być w czasie rekonstrukcji; - w opisie bitwy wskazuje i nazywa środki stylistyczne, stara się określić ich funkcję	- uzasadnia swoje zdanie; - opisuje narratora, cytuje odpowiednie fragmenty utworu; - określa funkcję środków stylistycznych użytych w opisie bitwy	- przygotowuje scenariusz; - analizuje i interpretuje opis bitwy pod Grunwaldem; - wybiera z tekstu skrzydlate słowa	- przygotowuje scenopis fragmentu bitwy; - realizuje film na podstawie własnego pomysłu
Drzewiej bywało... Archaizmy i archaizacja	rozpoznaje w tekście archaizmy	rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy	wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście	wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy	stara się celowo stosować archaizację w swoich tekstach
Andrzej Sapkowski <i>Granica możliwości (fragment)</i>	- prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze; - wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisanej w utworze	- wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich; - określa motywy, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji; - analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu; - rozpoznaje inwersję	- określa relacje łączące bohaterów utworu; - ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie; - rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje	- wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantasy; - przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, - wyjaśnia, co to jest gwara środowiskowa	wyjaśnia rodzaj i cel nawiązania przez autora do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
Składniowe	rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia	przekształca podane zdania pojedyncze w	rozpoznaje i tworzy różne rodzaje	świadomie i celowo stosuje w	dokonuje analizy składniowej

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Łamigłównki. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	wielokrotnie złożone	wypowiedzenia wielokrotnie złożone	wypowiedzeń wielokrotnie złożonych	wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych	wypowiedzeń wielokrotnie złożonych
Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst	wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie	wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane	omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia	samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu
Wiktor Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu (fragment)</i>	- na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza; - odtworza przebieg zdarzeń	- na podstawie tekstu wymienia elementy fasady katedry; - prezentuje bohaterów tekstu, opisuje ich przeżycia	- z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, - wskazuje wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich	- wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniły poszczególne elementy architektoniczne katedry; - porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi	na podstawie katedry gotyckiej wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>tekst kultury</i>
Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS. Interpunkcja w wypowiedzeniach	zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce	zna wymienione w podręczniku znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce	stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne zgodnie z regułami składniowymi	stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią	stosuje znaki interpunkcyjne w celu osiągnięcia efektu artystycznego
Miron Białoszewski	wyodrębnia w tekście	korzystając z podanych	próbuje samodzielnie	dostrzega różne	twórczo interpretuje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Fioletowy gotyk	wiersza obrazy poetyckie; • na podstawie wzoru pisze podanie	propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie; • pisze podanie	wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu; • pisze podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu	perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu; • pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi	fragmenty utworu; • samodzielnie pisze podanie, używając rzeczowych i celowych argumentów
Od mecenasa do sponsora. Zapożyczenia w języku polskim	• rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; • wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat	• zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika	• rozpoznaje rodzaje zapożyczeń; • stosuje je poprawnie w wypowiedziach	• świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania	• przedstawia zasady używania zapożyczeń w języku polskim, ocenia ich wpływ na zmiany w języku
Jan Kochanowski Fraszki: Do gór i lasów, O żywocie ludzkim	• korzystając z przypisów, przekłada teksty na język współczesny; • określa osobę mówiącą w utworach	• określa tematykę fraszek; • cytuje fragmenty utworu odwołujące się do biografii poety; • wskazuje, że czytane utwory to fraszki	• odtwarza sposób myślenia i wartościowania zawarty w utworach; • wyszukuje podane środki językowe i stara się określić ich funkcję; • wymienia cechy gatunkowe fraszki	• określa rodzaj liryki, jaki reprezentują utwory; • wyjaśnia funkcję użytych w utworach środków językowych • interpretuje fraszki	• samodzielnie interpretuje utwory; • wyjaśnia znaczenie motywu <i>theatrum mundi</i> i wskazuje jego związki z utworami J. Kochanowskiego
Jan Kochanowski Pieśń IX [Nie porzucaj nadzieje...]	• przedstawia własnymi słowami fragmenty tekstu; • cytuje urywki dotyczące zmienności losu	• parafrazuje tekst pieśni; • wyszukuje w słowniku przykłady związków frazeologicznych ze słowem <i>fortuna</i> • rozpoznaje utwór jako	• wyjaśnia związek bogini Fortuny z treścią wiersza; • formułuje rady dla współczesnego człowieka wynikające z	• charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; • wyjaśnia przesłanie tekstu;	• wyjaśnia główne założenia stoicyzmu i epikureizmu; • wykorzystuje w interpretacji utworu kontekst filozoficzny

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

		pieśń	utworu; • podaje gatunkowe cechy pieśni		
Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV [Czego chcesz od nas, Panie...]</i>	• wyjaśnia, kto jest adresatem wypowiedzi lirycznej, potwierdza swoją odpowiedź cytatai; • wymienia, za co dziękuje osoba mówiąca; • formułuje proste podziękowanie oraz tekst o charakterze argumentacyjnym	• charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; • wyjaśnia funkcję pytań retorycznych; • pisze podziękowanie; • tworzy tekst argumentacyjny, korzystając z wzoru	• opisuje emocje osoby mówiącej; • wskazuje środki poetyckie i określa ich funkcję; • rozpoznaje tekst jako hymn; • pisze tekst argumentacyjny, wykorzystując środki retoryczne	• przedstawia obraz Boga ukazany w utworze; • opisuje środki rytmizujące tekst; • wskazuje w utworze cechy hymnu; • pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując środki retoryczne	• wyjaśnia główne założenia światopoglądu renesansowego; • przedstawia swoją opinię na temat uniwersalnego przesłania utworu; • samodzielnie pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując różne rodzaje argumentów
Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei (fragment)</i>	• określa temat tekstu; • z pomocą nauczyciela pisze plan tekstu; • wskazuje tezę; • zapoznaje się z różnymi rodzajami rozprawek	• nazywa wartości wspomniane w tekście; • odtwarza plan tekstu; • wskazuje fragment zawierający wniosek; • zauważa różnice w podanych typach rozprawek	• wyraża swoje zdanie na temat godności; • wymienia argumenty i przykłady przywołane w tekście dla uzasadnienia tezy; • pisze rozprawkę, wybierając jeden z omówionych typów	• bierze udział w dyskusji na temat godności; • odtwarza konstrukcję tekstu; • analizuje fragment zawierający polemikę; • samodzielnie pisze rozprawkę w jednym z typów	• proponuje atrybut godności; • prowadzi polemikę; • dobiera typ rozprawki do zobrazowania swojego toku myślenia
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	• formułuje pytania do tekstu; • dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje wyjaśnić jego	• z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą; • wyjaśnia związek	• próbuje samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu;	• przedstawia własną propozycję interpretacji utworu; • wyjaśnia znaczenie metafor występujących	• wskazuje związki wiersza z epoką baroku

	związek z tematyką wiersza	graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu	• z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor występujących w wierszu	w utworze	
Zofia Kossak <i>Obiad czwartkowy</i>	• odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, cel, uczestnicy)	• wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich	• zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań	• wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych	• twórczo wykorzystuje zdobytą wiedzę do przygotowania „szkolnego obiadu czwartkowego”
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	• czyta i rozumie tekst, korzystając z przypisów; • wyodrębnia zdarzenia; • wie, że <i>Żona modna</i> to satyra	• określa narratora; • wskazuje fragmenty zawierające wyolbrzymienia, określa funkcję takiego zabiegu; • wymienia główne cechy satyry	• charakteryzuje głównych bohaterów; • wymienia zjawiska i cechy poddane w tekście krytyce; • wskazuje środki językowe wykorzystywane w satyrze	• wskazuje ironię; • wyjaśnia znaczenie puenty • wskazuje cechy satyry w utworze I. Krasickiego	• pisze parodię satyry I. Krasickiego; • nagrywa utwór w formie audiobooka
Adam Mickiewicz <i>Świtez (fragment)</i>	• odtwarza główne wydarzenia utworu; • wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne; • przypomina główne cechy ballady	• porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne; • określa postawy bohaterów przedstawionych w retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła; • wskazuje cechy ballady w utworze;	• rozróżnia dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • określa postawy bohaterów i narratora wobec rzeczywistości; • wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich;	• wie, czym jest retrospekcja; wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje; • komentuje, w jaki sposób ukazany został problem winy i kary w utworze; • przedstawia balladę jako gatunek literacki	• wskazuje w balladzie cechy romantycznego światopoglądu; • pisze scenariusz programu dotyczącego zjawisk nadnaturalnych

		• dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich	• omawia funkcję zastosowanych środków poetyckich		
Gdziekolwiek będziesz... Nazwy miejscowe i ich odmiana	• rozpoznaje nazwy miejscowe; • stosuje poprawną odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych	• stara się stosować poprawną odmianę nazw miejscowych	• poprawnie odmienia nazwy miejscowe; • rozpoznaje rodzaje nazw miejscowych	• zna reguły odmiany nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce	• świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady odmiany nazw miejscowych
Adam Mickiewicz Do M***	• określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu; • dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika	• nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu; • omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu	• określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny; • wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu	• omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia; • omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i przedstawiane emocje	• łączy tekst z biografią poety, podaje argumenty; • proponuje motyw muzyczny pasujący do rytmu tekstu
Adam Mickiewicz Stępy akemańskie	• opisuje sytuację liryczną i osobę mówiącą w wierszu; • nazywa przeżycia podmiotu lirycznego; • wie, jak zbudowany jest sonet; • dokonuje głosowej	• wskazuje w opisach epitety i porównania, określa ich funkcję; • opisuje sytuację podmiotu lirycznego; • wskazuje najważniejsze cechy sonetu; • recytuje utwór	• określa funkcję hiperboli; • analizuje środki fonetyczne; • wyjaśnia, co to jest sonet; • recytuje utwór, starając się oddać	• opisuje zastosowaną w wierszu gradację oraz jej wpływ na sytuację bohatera; • wyjaśnia znaczenie motywu <i>homo viator</i> oraz łączy go z tekstem; • wskazuje cechy	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; • podaje przykłady synestezji; • czyta inne sonety A. Mickiewicza; • przedstawia głosową

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	prezentacji utworu		emocje osoby mówiącej w wierszu	sonetu w utworze; • recytuje wiersz, stosując różnorodne środki wyrazu	interpretację utworu
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	• podaje przykłady realistycznych i fantastycznych wydarzeń; • przedstawia krótko osoby dramatu; • przedstawia tytułową bohaterkę; • wie, że utwór jest dramatem	• wymienia najważniejsze wydarzenia akcji; • wymienia postacie fantastyczne, podaje przykłady ich ingerencji w losy innych bohaterów; • nazywa cechy osobowości tytułowej bohaterki; • podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego	• szereguje najważniejsze wydarzenia akcji; • nazywa najważniejszą cechę każdej postaci; • tworzy portret psychologiczny tytułowej bohaterki; • wydobywa z tekstu poboczną informację, ustala, czego dotyczą; • wskazuje cechy gatunkowe tragedii	• wskazuje wydarzenia o największym napięciu dramatycznym, motywuje swój wybór; • charakteryzuje wybranego bohatera, wprowadza elementy oceny; • uzasadnia, że <i>Balladyna</i> jest tragedią	• wyjaśnia pojęcie tragizmu; • przygotowuje współczesną wersję dramatu do wystawienia na scenie klasowego teatru
Juliusz Słowacki <i>Hymn</i>	• wybiera fragmenty opisujące przestrzeń, wydobywa z nich znaczenia dosłowne; • ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu; • rozpoznaje refren w utworze	• wyodrębnia obrazy poetyckie związane z przestrzenią; • wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je; • analizuje budowę tekstu, wskazuje powtarzające się elementy	• analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią; • określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane; • omawia kompozycję wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu	• określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej; • zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki; • analizuje budowę i kompozycję wewnętrzną	• podsumowuje interpretację; • przywołuje kontekst historyczno-biograficzny utworu
Cyprian Norwid <i>Za</i>	• własnymi słowami odtwarza treść kolejnych	• określa, o jakich etapach życia człowieka mówi	• wyjaśnia znaczenie metafor	• przedstawia nowatorstwo formy i	• odtwarza poglądy poety na temat roli

wstęp (Ogólniki)	strof; wskazuje, co niezwykłego dostrzega w budowie i zapisie utworu	wiersz, podaje cytaty z tekstu; omawia warstwę interpunkcyjną utworu, próbuje określić efekty uzyskane za pomocą znaków interpunkcyjnych	przedstawiających etapy życia człowieka; analizuje język poetycki utworu	języka utworu, wyciąga wnioski; formułuje przesłanie utworu	poezji, wskazuje, które wartości uznaje on za najważniejsze
Odpowiednie dać rzeczy – słowo... Etykieta językowa	- dostosowuje wypowiedź do sytuacji i odbiorcy; - zachowuje kulturę języka	- zna i stosuje podstawowe zasady etykiety językowej; - przypomina zasady grzeczności obowiązujące w komunikacji internetowej	- podaje przykłady form adresatywnych; - formułuje rady i wskazówki dotyczące zasad komunikacji w internecie	komentuje zasady ogólne i szczegółowe dotyczące etykiety językowej	samodzielnie formułuje wnioski na temat stosowania zasad grzeczności językowej
Bolesław Prus Kroniki tygodniowe (fragment)	- formułuje temat tekstu; - pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem	- formułuje problemy poruszane w tekście; - wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję; - pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi	- odtwarza opinie i oceny autora tekstu; - nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami; - pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami	- wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny; - charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy; - pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne	- wskazuje cechy tekstu jako felietonu; - stara się nadać swojemu artykułowi cechy felietonu; - opracowuje tekst swojego artykułu na komputerze
Gatunki dziennikarskie	na podstawie informacji wstępnych wylicza najważniejsze zadania tekstów	- rozpoznaje podstawowe gatunki prasowe; - próbuje ocenić przeczytane ostatnio	rozróżnia gatunki prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w	wskazuje różnice między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim;	komentuje i ocenia sposoby wpływania na odbiorców stosowane przez dziennikarzy;

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	prasowych; • przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę	teksty prasowe	tekstach; • wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe	• komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe	• przygotowuje klasowy newsletter
Zbigniew Herbert <i>Pan Cogito czyta gazetę</i>	• przedstawia treść artykułów, które zwróciły uwagę bohatera lirycznego; • określa reakcję bohatera na ich treść	• wyjaśnia, w jaki sposób bohater czytał artykuły; • określa tematykę wiersza	• wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich; • określa problematykę utworu i wypowiada się na ten temat	• formułuje przesłanie utworu; • w wypowiedzi używa w sposób celowy cytatów z tekstu	• wyjaśnia, kim jest Pan Cogito, podaje etymologię jego imienia i związek z przeczytanym utworem
Odpowiedzialność za słowo. Etyka językowa	• zna podstawowe zasady etyki wypowiedzi i je stosuje	• omawia podstawowe zasady etyki wypowiedzi	• wyjaśnia, w jakich sytuacjach dochodzi do łamania etyki języka	• ocenia wypowiedzi innych (np. w internecie) pod względem zachowania zasad etyki wypowiedzi	• przedstawia swoje refleksje na temat prawdy i kłamstwa w języku; • uzasadnia odpowiedź
Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia (fragment)</i>	• streszcza poznany fragment reportażu; • wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą; • wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku	• wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi; • we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe; • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje przykłady utworów tego	• na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu; • wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią funkcję w tekście; • rozpoznaje cechy	• komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu; • charakteryzuje styl reportażu R. Kapuścińskiego; • porównuje styl publicystyczny ze stylem naukowym,	• rozpoznaje w tekście mowę pozornie zależną, wyjaśnia, czym się charakteryzuje; • podejmuje próby napisania reportażu

		typu	stylu publicystycznego	formułuje wnioski	
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>O Panu Jezusie i zbójkach</i> (fragment)	- wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału; - wyodrębnia wyrazy gwarowe, próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu	- przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i fantastyczne; - tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa	- wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu; - rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich przykłady z tekstu	- formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a boską; - rozumie całość tekstu, tłumaczy go na język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa	- określa gatunek opowieści; - samodzielnie poszukuje informacji o języku gwarowym swojego regionu
Jak głowa, taka mowa. Gwary i dialekty	rozdziela język ogólny i gwarowy	wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów	rozpoznaje cechy języka własnego regionu	wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka	pisze opowiadanie, próbując zastosować stylizację gwarową
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i> (fragment)	- przedstawia szkolne perypetie bohatera ukazane w tekście; - podaje różnice między swoją a dawną szkołą; - wie, co to jest życiorys tradycyjny	- streszcza tekst zamieszczony w podręczniku; - charakteryzuje szkołę, do której uczęszczał bohater; - podejmuje próby napisania tradycyjnego życiorysu	- określa przyczyny i cel buntu młodzieży szkolnej; - nazywa wartości ważne dla bohatera tekstu; - pisze tradycyjny życiorys	- odczytuje ironię; - wyjaśnia cel tworzenia powieści wspomnieniowych; - pisze tradycyjny życiorys, stosując obowiązujące zasady	- charakteryzuje styl pisarski M. Wańkowicza; - wymienia sytuacje, w których współcześnie spotykamy się z tradycyjnym życiorysem
Stefan Żeromski	przedstawia kolejne losy	podaje cechy	charakteryzuje	ocenia postawę	interpretuje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Szyfrowe prace	głównych bohaterów; • określa czas akcji i czas fabuły	zbiorowości ukazanej w tekście; • wskazuje retrospekcję; • opisuje przeżycia bohaterów	bohatera zbiorowego; • omawia wątki; • porównuje treść lektury z fragmentem <i>Dzienników S. Żeromskiego</i>	uczniów; • wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu powieści; • ocenia filmową adaptację utworu	symboliczne znaczenie elementów powieści; • poszerza interpretację o kontekst historyczny i kulturowy
Il u użytkowników, tyle języków. Style funkcjonalne	• wymienia rodzaje stylów użytkowych; • dostosowuje styl wypowiedzi do realizowanej formy	• rozumie pojęcie stylu; • rozpoznaje style użytkowe	• podaje cechy poszczególnych stylów użytkowych	• pisze wypowiedzi w różnych stylach	• wymienia cechy dobrego stylu; • pracuje nad własnym stylem
Bolesław Leśmian *** [W malinowym chruśniaku]	• przedstawia sytuację liryczną zaprezentowaną w wierszu; • przytacza określenia dotyczące malin, próbuje określić stworzony w ten sposób nastrój	• prezentuje bohaterów lirycznych wiersza; • wypisuje z tekstu neologizmy, wyjaśnia ich znaczenie	• nazywa przeżycia i emocje bohaterów; wyjaśnia, co jest ich źródłem; • wyodrębnia z tekstu sformułowania przywołujące kolory, dźwięki, zapachy, wyjaśnia ich rolę w budowaniu atmosfery wiersza	• wymienia przedstawione w utworze elementy przyrody; ocenia, jaka ranga została przypisana światu natury; • analizuje język poetycki utworu; komentuje sposób kreowania świata	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; • wyjaśnia związki malarstwa M. Chagalla z wierszami B. Leśmiana
Bolesław Leśmian Dziewczyna	• odtwarza własnymi słowami historię opowiedzianą w utworze; • prezentuje swoje wrażenia związane z poznany tekstem	• wyodrębnia realistyczne i fantastyczne elementy przedstawionego świata; • wymienia neologizmy, ustala, od jakich wyrazów pochodzą i co oznaczają	• wyjaśnia znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze; • określa nastrój utworu; wskazuje i nazywa środki językowe, dzięki którym został on stworzony	• komentuje, jakie postawy wobec świata są zaprezentowane w tekście, określa postawę osoby mówiącej wobec nich; • analizuje język utworu, wskazuje jego specyficzne cechy	• przedstawia swoje refleksje po omówieniu utworu; • wyjaśnia symboliczne znaczenie muru

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska Wiersze (wybór)	- określa ogólną tematykę wszystkich wierszy; - wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą; - wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego	- konkretyzuje temat każdego utworu; - określa osobę mówiącą; - wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu	- wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów; - nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej; - wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania	- łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców; - opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej; - dostrzega puenty, komentuje ich rolę w budowaniu znaczeń całości	- określa ogólnie cechy poezji M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej; - pisze i przedstawia monodram inspirowany jej twórczością
Umberto Eco <i>Zapiski na pudełku od zapalek</i>	- formułuje główny problem poruszony w tekście; - wyjaśnia cel tekstu i intencje autora	- wyjaśnia, jaką funkcję pełni książka w życiu człowieka, cytuje odpowiednie fragmenty; - podaje argumenty dowodzące subiektywizmu autora	- przedstawia swoje stanowisko w sprawie lektur szkolnych, uzasadnia je; - wskazuje środki językowe podkreślające dystans autora	- wskazuje w tekście cechy gatunkowe felietonu; - tworzy plakat promujący czytelnictwo	tworzy notatkę graficzną prezentującą cechy felietonu
Nieszczęścia nie będzie. Pisownia wyrazów z partykułą nie	zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	stara się stosować zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>	stosuje zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>	wskazuje wyjątki od obowiązujących reguł	przygotowuje tekst dyktanda sprawdzającego zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	wymienia wyrazy i ich formy pozwalające wskazać osobę mówiącą w wierszu;	- nazywa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą; - wskazuje rymy, wiąże	- próbuję określić, kim może być osoba mówiąca; - omawia budowę i	- określa postawę życiową osoby mówiącej; - wskazuje i omawia	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; - wymienia „składniki”

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	• podaje przykłady przenośni;	ich układ z rytmem wiersza; • wskazuje wszystkie przenośnie zastosowane w tekście	układ wersów, wiąże swe spostrzeżenia z rytmem wiersza; • wyjaśnia znaczenie wybranej przenośni	wszystkie elementy rytmiczne wiersza; • interpretuje znaczenia wynikające z metaforyki utworu	wiersza
Środki stylistyczne – infografika	• zna podstawowe środki stylistyczne, nazywa je	• rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne; • wskazuje je w tekście	• rozpoznaje w tekście środki stylistyczne należące do różnych kategorii; • próbuje określić ich funkcję	• określa funkcję różnorodnych środków stylistycznych użytych w tekście	• funkcjonalnie i twórczo stosuje środki stylistyczne w tekstach własnych
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	• odtwarza podstawowe realia okupowanej Warszawy; • wymienia główne akcje Małego Sabotażu, opowiada o przebiegu jednej z nich; • przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania; • według wzoru tworzy notkę biograficzną; • odtwarza przebieg akcji pod Arsenalem; • według wzoru tworzy opis sytuacji; • wyjaśnia, skąd pochodzi tytuł utworu	• opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu; • wyjaśnia, czym był Mały Sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami małego sabotażu; • opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisanej w utworze; • ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu; • tworzy notkę biograficzną; • opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem; • tworzy opis sytuacji	• przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie; • zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je; • zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze; • porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski; • tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji; • relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem;	• przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”; • tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje; • relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, przedstawia emocje uczestników; • tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź; • wyjaśnia	• przedstawia refleksje związane z dylematami moralnymi, jakie przeżywali bohaterowie biorący udział w akcjach dywersyjnych; • wyjaśnia, do jakiego typu literatury można zaliczyć utwór A. Kamińskiego, uzasadnia swą opinię; • komentuje, w jaki sposób bohaterowie zrealizowali przesłanie poetyckie Słowackiego

			• tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź	metaforyczne znaczenie tytułu	
Lepiej zapobiegać. O normie językowej i błędach w wypowiedziach	• dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; • poprawia błędy wskazane przez nauczyciela	• stara się stosować normę wzorcową i użytkową; • rozumie, na czym polega błąd językowy; • poprawia błędy	• poprawnie stosuje normę wzorcową i użytkową; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu poprawienia błędów	• rozróżnia rodzaje błędów językowych; • dokonuje autokorekty własnego tekstu	• formułuje reguły i normy językowe obowiązujące w polszczyźnie; • formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia o... [chłopcu polskim]</i>	• wyodrębnia obrazy poetyckie; • ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu	• dostrzega i omawia zasadę tworzenia obrazów poetyckich; • komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu	• dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę ich zestawienia; • wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formułuje uniwersalne przesłanie utworu	• wyjaśnia metaforę utworu; • uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła	• przedstawia swoje refleksje na temat utworu powiązane z problematyką egzystencjalną
Anna Świrszczyńska <i>Strzelać w oczy człowieka; Jej śmierć ma szesnaście lat</i>	• ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy	• wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów	• uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy	• uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów	• charakteryzuje styl wypowiedzi poetyckich i określa jego wpływ na odbiorcę
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze (fragment)</i>	• wyjaśnia, z jakimi rzeczywistymi wydarzeniami jest związany tekst M. Wańkowicza	• na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach	• przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście	• łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm	• ocenia postawy bohaterów; • przedstawia wnikliwe refleksje na temat wyborów

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

				postaw	moralnych młodych ludzi w czasie wojny
Tadeusz Różewicz <i>Warkoczyk</i>	• odtwarza sytuację liryczną, z którą związana jest wypowiedź osoby mówiącej	• dostrzega kontrast, wskazuje elementy kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń	• dostrzega, że wiersz należy do liryki pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu	• określa styl wypowiedzi osoby mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu	• sytuuje wiersz w kontekście historycznym i kulturowym
Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	• wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania; • porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu	• wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie; • wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania	• wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy; • odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane	• uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia; • wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm	• przedstawia kontekst dotyczący problematyki Holocaustu; • szuka informacji o innych utworach dotyczących tej tematyki
Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i>	• wymienia osoby, o których jest mowa w wierszu, charakteryzuje je; • rozpoznaje lirykę pośrednią	• ustala relacje między osobami, o których jest mowa w wierszu; • ustala, kim może być osoba mówiąca, dlaczego nie ujawnia się bezpośrednio	• formułuje przestrogi kierowane do adresata wypowiedzi; • nazywa wartości, po stronie których opowiada się osoba mówiąca	• wyjaśnia, kim dla zbiorowości jest artysta, na czym polega jego misja; • wyjaśnia, jak artysta wypełnia swoją misję	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, odwołując się do kontekstu historycznego
Deklaracja praw człowieka (fragment)	• wymienia podstawowe prawa człowieka zapisane w Deklaracji...	• wypisuje z fragmentu Deklaracji... słowa, które uznaje za najważniejsze; • wskazuje cel stworzenia dokumentu	• nazywa wartości, o których mówi fragment Deklaracji...; • wypowiada się na temat praw człowieka	• bierze udział w dyskusji na temat przestrzegania praw człowieka w dzisiejszym świecie; • określa cechy języka,	• wyjaśnia, czym jest preambuła, wskazuje jej funkcję; • porównuje styl tekstu poetyckiego i styl dokumentu, ocenia ich

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

				jakim został napisany dokument	wpływ na odbiorcę
Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i>	- wypisuje z tekstu sformułowania wiążące się z wojną; - wyodrębnia obrazy poetyckie	- wymienia czynności wykonywane przez ludzi po wojnie, uogólnia je; - wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście	- komentuje tytuł utworu, zestawia go z treścią wypowiedzi poetyckiej; - dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy	- przedstawia i komentuje stosunek ludzi do minionych wydarzeń wojennych; - analizuje język wypowiedzi poetyckiej	- przedstawia własną interpretację utworu; - określa funkcję środków poetyckich
Gatunki literackie – infografika	rozróżnia podstawowe gatunki należące do epiki, liryki i dramatu	podaje przykłady utworów należących do gatunków wskazanych w infografice	wyjaśnia, na czym polega synkretyzm rodzajowy, wymienia gatunki synkretyczne	wskazuje w utworach literackich ich cechy gatunkowe	rozpoznaje utwory niejednorodne gatunkowo, omawia ich cechy
Wisława Szymborska <i>Utopia</i>	- wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i>, tworzy z nim poprawne związki wyrazowe; - wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczą	- podaje przykłady obrazujące, co może być utopią; - wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze	- wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu; - łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka	- wyjaśnia metaforę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu; - odtwarza refleksje osoby mówiącej na temat wartości w życiu człowieka	- samodzielnie formułuje przesłanie utworu; - szuka informacji o innych tekstach kultury wykorzystujących motyw <i>utopii</i>
Aldous Huxley <i>Nowy wspaniały świat</i> (fragment)	- ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń; - przedstawia swoje wrażenia związane ze światem opisanym w tekście	- porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku; - ocenia świat opisany w tekście	- wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku; - ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty	- komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze; - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i>, uzasadnia, dlaczego	ocenia wizję A. Huxleya z punktu widzenia człowieka żyjącego w XXI w.

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

				można je łączyć z poznany tekst	
Sławomir Mrożek <i>Artysta</i>	• przedstawia w punktach przebieg spotkania; • próbuje napisać list motywacyjny, korzystając z podanego wzoru	• streszcza tekst; • wypowiada się na temat zachowania Koguta; • pisze list motywacyjny, korzystając z wzoru	• pisze notatkę z odbytej rozmowy; • komentuje postawę Koguta; • pisze poprawny list motywacyjny	• przygotowuje ofertę pracy w imieniu dyrektora cyrku; • pisze list motywacyjny, stosuje zasady obowiązujące w tworzeniu tej formy wypowiedzi	• przygotowuje zestaw porad dla osób uczestniczących w rozmowie kwalifikacyjnej; • pisze przemyślane i funkcjonalne listy motywacyjne
Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane (wybór)</i>	• podaje słowa bliskoznaczne do wyrazu <i>aforyzm</i>; • wie, jaki utwór nazywamy aforyzmem	• wyjaśnia, jak rozumie wybrane przez siebie aforyzmy; • wymienia podstawowe cechy aforyzmów	• odczytuje intencje wybranych aforyzmów	• wyjaśnia znaczenie tytułu zbioru; • objaśnia, na czym polega koncept utworów S.J. Leca	• przygotowuje wyklejanki-kolaże inspirowane aforyzmami S.J. Leca
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	• określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza; • dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich przykłady	• ustala, kim może być osoba mówiąca; • wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza	• podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze; • ocenia styl języka wykorzystany w wierszu	• dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata; • komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę	• przedstawia własne refleksje na temat wiersza; • sytuuje utwór w kontekście historycznym i kulturowym
Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i>	• ustala, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca; • wyjaśnia pojęcie <i>pokolenie</i>	• wymienia osiągnięcia przywoływane przez osobę mówiącą; • podaje znane mu przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia	• dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy; • próbuje scharakteryzować pokolenie, do którego należy	• wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetka wypowiedź; • próbuje wskazać wartości ważne dla pokolenia, do którego należy	• komentuje znaczenie przesłania wiersza w świecie współczesnym, wskazuje uniwersalność utworu

Paulo Coelho Alchemik (fragment)	• prezentuje główne składniki świata przedstawionego w utworze; • streszcza opowiadanie starca	• wstępnie analizuje główne składniki świata przedstawionego; • proponuje własne zakończenie historii przedstawionej we fragmencie	• określa sposób kreacji świata przedstawionego; • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, ustala jego związek ze znaczeniami tekstu	• nazywa i komentuje sposób kreacji świata przedstawionego; • ustala, jakie prawdy o życiu człowieka zawiera opowiadanie starca	• samodzielnie formułuje przesłanie tekstu
Od słowa do legendy. Treść i zakres wyrazu	• układa definicje podanych wyrazów	• określa treść i zakres podanych wyrazów	• porządkuje ciągi wyrazów według ich treści i zakresu znaczeniowego	• potrafi wyjaśnić, czym różni się treść wyrazu od jego zakresu znaczeniowego	• funkcjonalnie stosuje wiedzę i umiejętności na temat treści i zakresu wyrazów w precyzyjnym wystawianiu się
Epoki literackie– infografika	• podaje nazwy epok literackich	• wymienia nazwy epok literackich w kolejności chronologicznej	• sytuuje w czasie poszczególne epoki literackie	• wymienia głównych przedstawicieli każdej epoki literackiej	• wskazuje cechy epok literackich, zwracając uwagę na pokrewieństwo i przeciwstawienie pewnych okresów

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 8

Zakres	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY	CELUJĄCY
UCZEŃ:					
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	• klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do <i>epiki</i>, <i>liryki</i> lub <i>dramatu</i>; • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>fraszka</i>, <i>sonet</i>,	• wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach; • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi;	• określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach; • posługuje się najważniejszą terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; • wymienia cechy	• wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych; • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe	• samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory; • wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów; • biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	<i>pieśń, hymn, satyra, tragedia, powieść historyczna</i>), odróżnia je od rodzajów literackich; • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych; • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami; • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem; • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki; • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał; • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych; • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst	• stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków; • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać; • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór; • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury; • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury; • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty	gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie; • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>neologizm, symbol, alegorię, ironię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów; • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór; • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury; • wydobywa i porządkuje istotne	czytanych utworów; • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich; • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór; • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury; • funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, • funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje; • określa funkcje literatury	utworów literackich; • objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi; • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną; • samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów; • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury; • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury; • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną; • twórczo i
--	---	---	---	---	---

	jako <i>reportaż</i>; • zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	tekstu; • klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy; • rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>reportaż</i> i <i>felieton</i>); • znajduje w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • wyszukuje i porządkuje cytaty; • wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa; • zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż</i>, <i>felieton</i>), • samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki; • określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż</i>, <i>felieton</i>); • analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich	funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy; • wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką; • biegle wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu; • samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	• komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny; • dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; • rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • odróżnia mowę niezależną od zależnej;	• świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się; • stara się stosować normę wzorcową i użytkową; • tworzy poprawne wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • przekształca poprawnie mowę	• rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji; • stosuje normę wzorcową i użytkową; • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • przekształca poprawnie mowę zależną	• rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych; • formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym; • rozróżnia i stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych;	• świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się; • formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy;

	• zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe; • stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenie wyrazów; • rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich; • podaje przykłady homonimów; • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym	niezależną w zależną; • rozpoznaje zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe; • wzbogaca swoje słownictwo; • ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów; • stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • wyjaśnia znaczenie homonimów; • zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, • stosuje zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i	w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu; • rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe; • zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich; • odróżnia treść i zakres wyrazu; • używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • poprawnie używa homonimów; • rozpoznaje i nazywa różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy	• poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną • wskazuje funkcję wykorzystania w wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa; • funkcjonalnie korzysta ze słowników; • różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego; • nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form; • nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi; • wyjaśnia zasady etykiety językowej, • pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty	• świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu; • bogaci swoje słownictwo oraz poddaje refleksji rozwój i zróżnicowanie języka polskiego; • biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych; • biegle używa użytkowych stylów wypowiedzi; • doskonalą własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu; • wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach; • zapisuje poprawnie
--	---	---	--	---	---

		interpunkcyjnej			swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty
TWORZENIE WYPOWIEDZI	• krótko wypowiada się ustnie na podany temat; • stara się używać prostych środków retorycznych; • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi; • pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny; • stosuje akapity; • formułuje prostą tezę; • wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić; • przedstawia rzeczowe argumenty w	• wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych; • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, starając się zachować wyznaczniki gatunku; • stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy; • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając	• wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne; • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję; • stosuje akapity jako spójne całości myślowe; • formułuje tezę i hipotezę; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając	• tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi; • funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę; • samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi; • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując	• wypowiada się, realizując zamierzony cel; • wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne; • samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe;

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia; • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty; • z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania; • rozpoznaje w różnych tekstach niektóre środki perswazji i manipulacji; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza); • formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu; • głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy	prostej argumentacji; • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów; • podaje przykłady ilustrujące argumenty; • formułuje proste wnioski; • rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje) • formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, • głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej	właściwych argumentów; • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego; • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty; • formułuje wnioski wynikające z argumentacji; • rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); • formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu; • głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację	zasady spójności językowej; • stosuje rytm akapitowy; • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę; • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów; • podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty; • podsumowuje rozważania; • rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję; • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; • samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); • formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu; • interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekać słuchacza	• twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy; • formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki; • wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy; • podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony; • samodzielnie formułuje wnioski; • rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji; • twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego; • formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze; • recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z
--	--	--	--	--	--

					wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych
SAMOKSZTAŁCENIE	• korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela; • rozwija nawyk systematycznego uczenia się; • uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych; • uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym	• korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; • uczy się systematycznie; • uczestniczy w projektach edukacyjnych; • podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału; • rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie; • uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim	• korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną; • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; • stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie; • aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej; • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	• pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; • rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii; • bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.; • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	• samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł; • ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji; • z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych; • aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. • występuje w roli

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

		regionie			lidera grupy; • aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu
LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść	• czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	• chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.